

Holy Bible

Aionian **Edition**®

**Tongan Bible, Revised West
Gospel Primer**

Fakahokohoko

Talamu'aki

Senesi 1-4

Sione 1-21

Fakahā 1-4

66 Ngaahi Veesi

Tohi Fakahinohino

Ngaahi lea

Mape

Tu'utu'uni

Ngaahi take fakatata, Doré

Welcome to the *Gospel Primer*. Thank you for your interest in the *Holy Bible Aionian Edition*®, found at AionianBible.org. The Aionian Bible project invites you to reconsider popular Christian understanding. It may seem utterly ridiculous to suggest that the most well-known verse in the history of Christianity, John 3:16, was improperly translated. And it may seem preposterous to propose that a destiny of Heaven or Hell is not the complete picture. Yet have we or our forefathers ever carried ignorance and errors along for centuries in the past? We have. Even so, the Aionian Bible project does not abandon tradition or Christian heritage. We have much to learn from the belief and practice of godly men and women throughout all ages. And this booklet is a primer to the good news of Jesus Christ, the savior of all mankind.

Holy Bible Aionian Edition®
Tongan Bible, Revised West
Gospel Primer

Creative Commons Attribution 4.0 International, 2018-2024

Source text: eBible.org

Source version: 10/1/2024

Source copyright: Public Domain

James Baxley, 2014

Formatted by Speedata Publisher 4.19.26 (Pro) on 10/14/2024

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc

<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language

Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Talamu'aki

Tongan at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!



*Pea na'a ne kapusi ai 'ae tangata pea ne tuku ki he [potu]hahake 'oe ngoue 'o 'Iteni, 'ae selupimi, mo e heletā ulo, 'aia na'e foli fakatakamilo, ke le'ohi 'ae hala 'oe 'akau 'oe mo'ui.
Senesi 3:24*

Senesi

1 Na'e fakatupu 'e he 'Otua 'i he kamata'anga 'ae langi mo māmani. **2** Pea na'e fuofuonoa 'a māmani mo lala; pea na'e fakapo'uli 'ae funga 'oe loloto. Pea na'e 'ō'ōfaki 'ae Laumalie 'oe 'Otua ki he fukahi vai. **3** Pea folofola 'ae 'Otua, "Ke maama pea na'e maama ai." **4** Pea 'afio 'e he 'Otua ki he maama, kuo lelei ia: pea na'e vahe'i 'e he 'Otua 'ae maama mei he po'uli. **5** Pea na'e ui 'e he 'Otua 'ae maama ko e "Aho," pea ne ui 'ae po'uli ko e "Pō." Pea ko e efiafi mo e pongipongi ko e 'uluaki 'aho ia. **6** Pea na'e folofola 'ae 'Otua, "Ke ai 'ae 'atā 'i he vaha'a 'oe ngaahi vai, ke vahe'i 'ae ngaahi vai mei he ngaahi vai." **7** Pea na'e ngaohi 'e he 'Otua, 'ae 'atā, pea vahe'i 'ae ngaahi vai na'e 'i he lalo 'atā, mei he ngaahi vai na'e 'i 'olunga 'i he 'atā: pea na'e hoko ia. **8** Pea na'e ui 'ae 'atā 'e he 'Otua ko e "Langi." Pea ko e efiafi mo e pongipongi ko hono 'aho ua ia. **9** Pea na'e folofola 'ae 'Otua, "Ke fakataha 'ae ngaahi vai 'i he lalo langi ki he potu pe taha, pea ke hā mai 'ae mōmoa: pea na'e hoko ia." **10** Pea na'e ui 'e he 'Otua 'ae mōmoa ko e Fonua; pea ko e ngaahi vai na'e tānaki fakataha, na'a ne ui ko e Tahi; pea na'e 'afio 'e he 'Otua kuo lelei. **11** Pea na'e folofola 'ae 'Otua, "Ke tupu 'ae mohuku mei he kelekele, mo e 'akau iiki 'oku ai hono tenga, mo e 'akau 'oku fua, pea 'i ai hono tenga, 'o tatau mo hono fa'ahinga:" pea na'e hoko ia. **12** Pea na'e tupu mei he kelekele 'ae mohuku, mo e 'akau iiki na'e tupu ai 'ae tenga 'o hono fa'ahinga, mo e 'akau 'oku fua, 'aia na'e 'i ai 'ae tenga 'o hono fa'ahinga: pea na'e 'afio 'e he 'Otua kuo lelei. **13** Pea ko e efiafi mo e pongipongi ko hono 'aho tolu ia. **14** Pea na'e folofola 'ae 'Otua, "Ke ai 'ae ngaahi maama 'i he 'atā 'oe langi, ke vahe'i 'ae 'aho mei he pō; pea ke faka'ilonga 'aki ia 'ae ngaahi fa'ahita'u, mo e ngaahi 'aho, mo e ngaahi ta'u: **15** pea ke hoko ia ko e ngaahi maama 'i he 'atā 'oe langi ke fakamaama ki māmani:" pea na'e hoko ia. **16** Pea na'e ngaohi 'e he 'Otua 'ae maama lahi 'e ua; ko e maama lahi hake ke pule ki he 'aho, mo e maama si'i ke pule ki he pō: pea mo e ngaahi fetu'u foki. **17** Pea na'e tuku ia 'e he 'Otua 'i he 'atā 'oe langi,

ke fakamaama ki māmani, **18** Pea ke pule ki he 'aho mo e pō, pea ke vahe'i 'ae maama mei he po'uli: pea na'e 'afio 'e he 'Otua kuo lelei. **19** Pea ko e efiafi mo e pongipongi ko hono 'aho fā ia. **20** Pea na'e folofola 'ae 'Otua, "Ke tupu 'o lahi 'aupito mei he ngaahi vai 'ae me'a mo'ui 'oku totolo, mo e fanga manupuna ke puna 'i he funga 'o māmani, 'i he 'atā 'oe langi." **21** Pea na'e ngaohi 'e he 'Otua 'ae ngaahi tofua'a lalahi, mo e me'a mo'ui kotoa pē na'e ngaolo, 'aia ne tupu lahi 'aupito mei he ngaahi vai 'i honau fa'ahinga, mo e fanga manupuna kotoa pē 'i honau fa'ahinga pea na'e 'afio 'e he 'Otua kuo lelei. **22** Pea na'e tāpuaki'i 'akinautolu 'e he 'Otua, 'o pēhē, "Mou fanafanau, mo tupu ke lahi, pea fakafonu 'ae ngaahi vai 'oe tahi, pea ke tupu ke lahi 'ae fanga manupuna 'i māmani. **23** Pea ko e efiafi mo e pongipongi ko hono 'aho nima ia. **24** Pea na'e folofola 'ae 'Otua, "Ke tupu mei he fonua 'ae me'a mo'ui 'i hono fa'ahinga, 'ae fanga manu, mo e me'a totolo, mo e manu 'oe vao 'i hono fa'ahinga:" pea na'e hoko ia. **25** Pea na'e ngaohi 'e he 'Otua 'ae manu 'oe vao 'i hono fa'ahinga, mo e fanga manu lalahi 'i honau fa'ahinga, mo e me'a kotoa pē 'oku totolo 'i he funga fonua 'i hono fa'ahinga: pea na'e 'afio 'e he 'Otua kuo lelei ia. **26** Pea na'e folofola 'ae 'Otua, "Ke tau ngaohi 'ae tangata 'i hotau tatau, mo e tau anga: pea kenau pule ki he ika 'oe tahi, mo e manupuna 'oe 'atā, mo e fanga manu, mo māmani kotoa pē, mo e me'a totolo kotoa pē 'oku ngaue 'i he kelekele." **27** Ko ia na'e ngaohi 'ae tangata 'e he 'Otua 'i hono tatau, na'a ne ngaohi ia 'i he tatau 'oe 'Otua; na'a ne ngaohi 'akinaua ko e tangata mo e fefine. **28** Pea na'e tāpuaki'i 'akinaua 'e he 'Otua, pea folofola 'ae 'Otua kiate kinaua, "Fanafanau, mo fakatokolahi, mo fakakakai 'a māmani, pea pule ki ai: pea pule ki he ika 'oe tahi, mo e fanga manupuna 'oe 'atā, mo e me'a mo'ui kotoa pē 'oku ngaue 'i he funga 'o māmani." **29** Pea na'e folofola 'ae 'Otua, "Vakai, kuo u foaki kiate kimoua 'ae 'akau iiki kotoa pē 'oku 'i ai hono tenga, 'aia 'oku 'i he funga 'oe fonua kotoa, mo e 'akau kotoa pē 'oku fua 'aia 'oku 'i ai hono tenga; ko ia ia ke mo kai. **30** Pea ko e fanga manu kotoa pē 'i he fonua, mo e fanga manupuna

kotoa pē 'oe 'atā, mo e me'a mo'ui kotoa pē 'oku totolo 'i he fonua, 'e kai 'i he 'akaulaumata kotoa pē:" pea na'e hoko ia. 31 Pea na'e 'afio 'e he 'Otua ki he me'a kotoa pē na'a ne ngaohi, pea vakai, na'e lelei 'aupito. Pea ko e efiafi mo e pongipongi ko hono 'aho ono ia.

2 Na'e pehē 'a hono ngaohi 'o 'osi 'ae langi mo e fonua, mo hona nāunau kotoa pē. 2 Pea 'i hono fitu 'oe 'aho kuo faka'osi 'e he 'Otua 'a 'ene ngāue 'aia na'a ne fai; pea na'e tutuku ia 'i hono fitu 'oe 'aho, mei he'ene ngāue kotoa pē 'aia na'a ne fai. 3 Pea na'e tāpuaki 'e he 'Otua 'a hono fitu 'oe 'aho, mo ne fakatapu ia: koe'uhi ko ia ia na'a ne tutuku ai mei he'ene ngāue kotoa pē, 'aia na'e fakatupu mo ngaohi 'e he 'Otua. 4 Ko e tala fakahohoko eni ki he ngaohi 'oe langi mo māmani, 'i he 'aho 'aia na'e fakatupu ai 'e Sihova ko e 'Otua, 'a māmani pea mo e langi, 5 Mo e 'akau kotoa pē 'oe fonua 'i he te'eki ke tu'u ia 'i he kelekele, mo e 'akau iiki kotoa pē 'oe fonua, 'i he te'eki ai ke tupu: he na'e te'eki ke tuku 'e he 'Otua ha 'uha ki he kelekele, pea na'e 'ikai ha tangata ke ngoue 'i 'ae kelekele. 6 Ka na'e 'alu hake 'ae vaivao mei he fonua, ke fakaviviku 'ae funga kelekele kotoa pē. 7 Pea na'e ngaohi 'e Sihova ko e 'Otua 'ae tangata mei he efu 'oe kelekele, pea ne mānava ki hono ava 'i ihu 'ae mānava 'oe mo'ui; pea hoko 'ae tangata ko e laumālie mo'ui. 8 Pea na'e tō 'ae ngoue 'e Sihova ko e 'Otua ki he potu hahake 'i 'Iteni; pea ne tuku ki ai 'ae tangata 'aia na'a ne ngaohi. 9 Pea na'e fakatupu 'e Sihova ko e 'Otua mei he kelekele 'ae 'akau kotoa pē 'oku matamatalelei, pea lelei ki he kai; mo e 'akau 'oe mo'ui foki 'i he loto ngoue, pea mo e 'akau 'oe 'ilo 'oe lelei mo e kovi. 10 Pea na'e 'alu atu 'ae vaitafe 'i 'Iteni ke fakaviviku 'ae ngoue; pea ne mavahevahe ia mei ai 'i he manga'ivai 'e fā. 11 Ko e hingoa 'oe 'uluaki ko Pisoni: ko ia ia 'oku takatakai 'ae fonua kotoa ko Havila, 'aia 'oku 'i ai 'ae koula; 12 Pea 'oku lelei 'ae koula 'oe fonua ko ia pea 'oku 'i ai 'ae mata'itofe, mo e maka ko e onike. 13 Pea ko e hingoa 'o hono ua 'oe vaitafe ko Kihoni: ko ia ia 'oku takatakai 'ae fonua kotoa ko Kusi. 14 Pea ko e hingoa 'o hono tolu 'oe vaitafe ko Hitikeli: ko ia ia 'oku tafe atu ki he hahake 'o 'Asilia. Pea ko hono fā 'oe

vaitafe ko 'Iufaletesi. 15 Pea na'e 'ave 'e Sihova ko e 'Otua 'ae tangata 'one tuku ia ki he ngoue ko 'Iteni, ke tauhi mo le'o ki ai. 16 Pea na'e fekau 'e Sihova ko e 'Otua ki he tangata, 'o pehē, "'E ngofua 'a ho'o kai mei he 'akau kotoa pē 'oe ngoue, 17 Ka ko e 'akau 'oe 'ilo 'oe lelei mo e kovi, 'e 'ikai te ke kai mei ai: he ko e 'aho ko ia te ke kai ai, ko e mo'oni te ke mate." 18 Pea na'e folofola 'e Sihova ko e 'Otua, "'Oku 'ikai lelei ke tokotaha pe 'ae tangata: te u ngaohi kiate ia ha tokoni 'oku taau mo ia." 19 Pea na'e ngaohi 'e Sihova ko e 'Otua, mei he kelekele 'ae fanga manu kotoa pē 'oe fonua, mo e manu kotoa pē 'oe 'atā; pea ne 'omi ia kia 'Atama, ke vakai pe ko e hā te ne ui 'akinautolu: pea 'ilonga 'ae hingoa na'e ai 'e 'Atama ki he me'a mo'ui kotoa pē, ko hono hingoa ia. 20 Pea na'e fakahingoa 'e 'Atama 'ae fanga manu lalahi kotoa pē, mo e fanga manupuna 'oe 'atā, mo e fanga manu kotoa pē 'oe vao; ka na'e 'ikai ke 'ilo kia 'Atama ha tokoni na'e taau mo ia. 21 Pea na'e tuku 'e Sihova ko e 'Otua, 'ae mohe ma'u kia 'Atama, pea na'a ne mohe: pea na'a ne to'o hono hui vakavaka 'e taha, pea na'e toe fakama'opo'opo 'a hono kakano. 22 Pea ko e hui vakavaka 'aia na'e to'o 'e Sihova ko e 'Otua mei he tangata, na'a ne ngaohi mei ai 'ae fefine, pea 'omi ia ki he tangata. 23 Pea na'e pehē 'e 'Atama, "'Ko e hui eni 'o hoku ngaahi hui, mo e kakano 'o hoku kakano: 'e ui ia 'ko e Fefine,' koe'uhi na'e to'o ia mei he Tangata." 24 Ko ia 'e tukuange ai 'e he tangata 'a 'ene tamai mo 'ene fa'ē, kae pikitai ki hono uaifi: pea te na kakano taha pe. 25 Pea na'a na fakatou telefua, 'ae tangata mo hono uaifi, pea na'e 'ikai te na mā ai.

3 Pea na'e olopoto lahi hake 'ae ngata 'i he manu kotoa pē 'oe fonua, 'aia na'e ngaohi 'e Sihova ko e 'Otua. Pea pehē 'e ia ki he fefine, "'Oku mo'oni koā kuo pehē 'e he 'Otua, "'E 'ikai te mo kai 'i he 'akau kotoa pē 'oe ngoue?'" 2 Pea na'e pehē 'e he fefine ki he ngata, "'Oku ngofua 'ema kai 'i he fua 'oe ngaahi 'akau 'oe ngoue: 3 Ka ko e fua 'oe 'akau 'aia 'oku 'i he loto ngoue, kuo folofola mai 'e he 'Otua, "'E 'ikai te mo kai ai, pea 'e 'ikai te mo ala ki ai, telia na'a mo mate.'" 4 Pea pehē 'e he ngata ki he fefine, "'Oku 'ikai mo'oni te mo mate. 5

He 'oku 'ilo 'e he 'Otua, 'i he 'aho te mo kai ai, 'e toki 'ā ai homo mata, pea te mo hangē ko e 'otua, ke 'ilo ai 'ae lelei mo e kovi.” 6 Pea 'i he mamata 'e he fefine 'oku lelei 'ae 'akau ki he kai, mo matamatalelei ki he mata, pea ko e 'akau ke vevele ki ai ke fakapoto'i, na'a ne to'o ai hono fua, 'o kai, pea na'a ne 'ange foki ki hono 'husepāniti, pea na'a ne kai. 7 Pea na'e 'ā ai 'ae mata 'okinaua 'osi pe, pea na 'ilo kuo na telefua; pea na'a na tui 'ae lou fiki, 'ona vala 'aki ia. 8 Pea na'a na fanongo ki he le'o 'o Sihova ko e 'Otua, 'i he 'alu 'i he ngoue 'i he mokomoko 'oe 'aho: pea na'e toitoi 'a 'Atama mo hono uaifi, mei he 'ao 'o Sihova ko e 'Otua, 'i he ngaahi 'akau 'oe ngoue. 9 Pea na'e ui 'e Sihova ko e 'Otua kia 'Atama, 'o ne pehē kiate ia, “'Oku ke 'i fē?” 10 Pea pehē 'e ia, “'Na'aku fanongo ki ho le'o 'i he ngoue, pea na'aku manavahē, koe'uhi kuo u telefua; pea u toitoi ai.” 11 Pea pehē 'e ia, “'Ko hai kuo fakahā kiate koe 'oku ke telefua? Kuo ke kai 'i he 'akau, 'aia na'aku fekau kiate koe, ke 'oua na'a ke kai ai?” 12 Pea pehē 'e he tangata, “'Ko e fefine 'aia na'a ke foaki ke ma nonofo, na'e 'omi 'e ia kiate au mei he 'akau pea u kai ai.” 13 Pea na'e folofola 'a Sihova ko e 'Otua ki he fefine, “'Ko e hā eni kuo ke fai?” Pea pehē 'e he fefine, “'Na'e kākaa'i au 'e he ngata, pea u kai.” 14 Pea na'e folofola 'a Sihova ko e 'Otua ki he ngata, “'Koe'uhi kuo ke fai eni, kuo ke mala'ia lahi hake 'i he fanga manu lalata kotoa pē, mo e manu kotoa pē 'oe vao; te ke ngaolo koe 'i ho kete, pea te ke kai 'ae efu 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'o ho'o mo'ui: 15 pea te u tuku 'ae taufehi'a 'iate koe mo e fefine, pea ki ho hako mo hono hako; 'e laiki 'e ia ho 'ulu, pea te ke fakavolu 'e koe 'a hono muiva'e.” 16 Pea na'e pehē 'e ia ki he fefine, “'Te u fakalahi 'aupito 'a ho'o mamahi 'i ho'o fanafanau: te ke fā'ele'i 'ae fānau 'i he mamahi; pea 'e 'i ho husepāniti 'a ho'o holi, pea te ne pule'i koe.” 17 Pea na'e pehē 'e ia kia 'Atama, “'Koe'uhi kuo ke tokanga ki he le'o 'o ho uaifi, pea kuo ke kai 'i he 'akau 'aia ne u fekau kiate koe, 'Ke 'oua na'a ke kai ai: kuo mala'ia 'ae kekelele koe'uhi ko koe; te ke kai mei ai 'i he mamahi 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'o ho'o mo'ui; 18 'e tupu mei ai kiate koe 'ae 'akau talatala mo e talatala'āmoa;

pea te ke kai 'ae 'akau iiki 'oe fonua; 19 te ke kai 'ae me'akai 'i he kakava 'o ho mata, kae'oua ke ke foki ki he kekelele; he na'e to'o koe mei ai: he ko e efu koe, pea te ke toe foki ki he efu.” 20 Pea na'e ui 'e 'Atama 'ae hingoa 'o hono uaifi ko 'Ivi; koe'uhi ko e fa'ē ia 'oe kakai mo'ui kotoa pē. 21 Na'e ngaohi foki 'e Sihova ko e 'Otua mei he kili'i manu, 'ae ngaahi kofu kia 'Atama mo hono uaifi, pea na'a ne fakakofu'i 'akinaua. 22 Pea na'e folofola 'a Sihova ko e 'Otua, “'Vakai, kuo hoko 'ae tangata ke hangē ko ha taha 'iate kitautolu, ke ne 'ilo 'ae lelei mo e kovi: pea ko eni, telia na'a mafao atu 'e ia hono nima, pea ne toli foki mei he 'akau 'oe mo'ui, 'o kai, pea mo'ui 'o ta'engata:” 23 Ko ia na'e fekau atu ia 'e Sihova ko e 'Otua mei he ngoue 'o 'Iteni, ke ne ngāue ki he kekelele 'aia na'e to'o ia mei ai. 24 Pea na'a ne kapusi ai 'ae tangata pea ne tuku ki he [potu]hahake 'oe ngoue 'o 'Iteni, 'ae selupimi, mo e heletā ulu, 'aia na'e foli fakatakamilo, ke le'ohi 'ae hala 'oe 'akau 'oe mo'ui.

4 Pea na'e 'ilo 'e 'Atama 'a hono uaifi ko 'Ivi; pea tuituia ia, pea fanau'i 'a Keini, pea pehē 'e ia, “'Kuo u ma'u ha tangata meia Sihova.” 2 Pea ne toe fanau'i 'a hono tehina ko 'Epeli. Pea ko e tauhi sipi 'a 'Epeli, ka ko e tauhi ngoue 'a Keini. 3 Pea 'i he hokosia 'ae ngaahi 'aho, na'e 'omi 'e Keini 'ae ngaahi fua 'oe kekelele, ko e feilaulau kia Sihova. 4 Pea na'e 'omi foki 'e 'Epeli, 'ae veloaki mo ia na'e ngako 'i he'ene fanga manu. Pea na'e lelei'ia 'a Sihova kia 'Epeli mo 'ene feilaulau: 5 Ka na'e 'ikai te ne lelei'ia kia Keini mo 'ene feilaulau. Pea na'e 'ita 'aupito 'a Keini, pea kehe hono mata. 6 Pea na'e folofola 'a Sihova kia Keini, “'Ko e hā 'oku ke 'ita ai? Pea ko e hā 'oku kehe ai ho mata? 7 Kapau te ke fai lelei, 'ikai 'e ma'u koe? Pea ka 'ikai te ke fai lelei, 'oku 'i he matapā 'ae angahala. Pea 'e anganoho ia kiate koe, pea te ke pule kiate ia.” 8 Pea na'e alea 'a 'Epeli mo hono tokoua: pea lolotonga 'ena 'i he ngoue, na'e tu'u hake 'a Keini ki hono tehina ko 'Epeli, 'one tāmata'i ia. 9 Pea na'e folofola 'a Sihova kia Keini, “'Ko e fē 'a 'Epeli ko ho tehina?” Pea pehē 'e ia, “'Oku 'ikai te u 'ilo: he ko e tauhi au 'a hoku tokoua?” 10 Pea pehē 'e ia, “'Ko e hā eni kuo ke fai? 'Oku tangi kiate au mei he kekelele 'ae le'o 'oe toto 'o ho tehina. 11

Pea ko eni, kuo fakamala'ia koe mei he kelekele, fetongi 'o 'Epeli, 'aia na'e tāmata'i 'e Keini." 26 'aia kuo fakamanga hono ngutu ke ma'u mei ho Pea na'e fanau'i foki ha foha kia Seti; pea na'e nima 'ae toto 'oho tehina; 12 'oka ke ka ngoue'i ui hono hingoa ko 'Inosi: pea na'e kamata ui 'ae 'ae kelekele, 'e 'ikai tupu lelei kiate koe 'a hono kakai ki he huafa 'o Sihova. fua; te ke hoko ko e fehēhē'aki mo e hehengi 'i he fonua." 13 Pea na'e pehē 'e Keini kia Sihova, "Oku lahi hake 'a hoku tautea 'i he'eku fa'a kātaki. 14 Vakai, kuo ke kapusi au 'i he 'aho ni mei he funga 'oe fonua; pea 'e fufū au mei ho fofonga; pea teu fehēhē'aki mo hehengi 'i he fonua; pea 'e hoko 'o pehē, ko ia kotoa pē 'oku 'ilo'i au 'e tāmata'i au." 15 Pea na'e folofola 'a Sihova kiate ia, "Ko ia ia 'oku ne tāmata'i 'a Keini, 'e tō kiate ia 'ae tautea 'o liunga fitu." Pea na'e 'ai 'e Sihova 'ae faka'ilonga kia Keini, telia na'a 'ilo ia 'e ha taha, pea tāmata'i ia. 16 Pea na'e 'alu atu 'a Keini mei he 'ao 'o Sihova, ke nofo 'i he fonua ko Noti, 'i he [potu] hahake 'o 'Iteni. 17 Pea na'e 'ilo 'e Keini 'a hono uaifi, pea tuitu'ia ia mo ne fanau'i 'a 'Inoke: pea na'e langa 'e ia 'ae kolo, pea na'a ne fakahingoa 'ae kolo ki he hingoa 'o hono foha ko 'Inoke. 18 Pea na'e fanau'i kia 'Inoke 'a 'Ilati pea tupu 'ia 'Ilati 'a Mihuseale: pea tupu 'ia Mihuseale 'a Metuse'eli: pea tupu 'ia Metuse'eli 'a Lemeki, 19 Pea na'e ma'u 'e Lemeki kiate ia 'ae ongo uaifi: ko e hingoa 'oe tokotaha ko 'Ata, pea ko e hingoa 'oe tokotaha ko Sila. 20 Pea na'e fanau'i 'e 'Ata 'a Sepale ko e tamai ia 'anautolu 'oku nofo 'i he ngaahi fale fehikitaki mo tauhi 'ae fanga manu. 21 Pea ko e hingoa 'o hono tokoua ko Supale: ko e tamai ia 'anautolu kotoa pē 'oku faiva 'aki 'ae me'a tatangi mo e me'a 'oku ifi. 22 Pea fā'ele'i foki 'e Sila 'a Tupale-Keini, ko e tufunga 'oe ngaahi me'a kotoa pē 'i he palasa mo e ukamea; pea ko e tuofefine 'o Tupale-Keini ko Neama. 23 Pea na'e pehē 'e Lemeki ki hono ongo uaifi ko 'Ata mo Sila, "Fanongo ki hoku le'o; 'ae ongo uaifi 'o Lemeki, fakafanongo ki he'eku lea: he kuo u tāmata'i ha tangata 'i hoku lavea, 'io, ko e talavou koe'uhi ko 'eku mamahi. 24 Kapau 'e totongi 'ia Keini 'o liunga fitu, ko e mo'oni, 'e liunga fitungofulu ia lau 'e fitu kia Lemeki." 25 Pea na'e toe 'ilo 'e 'Atama 'a hono uaifi; pea fā'ele'i 'e ia 'ae tama, pea na'e ui hono hingoa ko Seti: he na'e [pehē 'e ia], "Kuo foaki kiate au 'e he 'Otua ha hako 'e taha ko e



Pea toki pehē 'e Sisu, "E Tamai, fakamolemole 'akinautolu; he 'oku 'ikai te nau 'ilo 'aia 'oku nau fai." Pea na'a nau vahevahe 'a hono ngaahi kofu, 'o talotalo.

Luke 23:34

Sione

1 Na'e 'i he kamata'anga 'ae Folofola, pea na'e 'i he 'Otua 'ae Folofola, pea ko e 'Otua 'ae Folofola, **2** Ko ia ia na'e 'i he kamata'anga mo e 'Otua. **3** Na'e ngaohi 'e ia 'ae me'a kotoa pē; pea na'e 'ikai ha me'a 'e ngaohi kae 'iate ia pe. **4** Na'e 'iate ia 'ae mo'ui; pea ko e mo'ui ko e maama ia 'oe tangata. **5** Pea na'e ulu 'ae maama 'i he po'uli; ka na'e 'ikai ma'u ia 'e he po'uli. **6** Na'e ai ha tangata na'e fekau mei he 'Otua, ko Sione hono hingoa. **7** Na'e ha'u ia ko e fakamo'oni, ke fakamo'oni ki he Maama, koe'uhi ke tui 'iate ia 'ae kakai kotoa pē. **8** Na'e 'ikai ko e Maama ko ia ia, ka ko e fakamo'oni ki he Maama ko ia. **9** Ko e Maama mo'oni ia, 'oku ne fakamaama ki he tangata kotoa pē 'oku ha'u ki māmani. **10** Na'e 'i māmani ia, pea na'e ngaohi 'e ia 'a māmani, ka na'e 'ikai 'ilo ia 'e māmani. **11** Na'e ha'u ia ki hono kakai, ka na'e 'ikai ma'u ia 'e hono kakai. **12** Ka ko ia kotoa pē na'e ma'u ia, na'a ne foaki kiate kinautolu 'ae monū'ia ke hoko ko e fānau 'ae 'Otua, kiate kinautolu pe na'e tui ki hono huafa: **13** 'Aia na'e 'ikai fanau'i 'i he toto, pe 'i he loto 'oe kakano, pe 'i he loto 'oe tangata, ka 'i he 'Otua. **14** Pea na'e hoko 'ae Folofola ko e kakano, pea nofo ia 'iate kitautolu, (pea na'a mau mamata ki hono nāunau, ko e nāunau 'oe tokotaha na'e tupu mei he Tamai.) 'oku fonu 'i he 'alo'ofa mo e mo'oni. **15** Na'e fakamo'oni ki ai 'e Sione, 'o kalanga, 'o pehē, 'Ko eni ia na'aku lea ai, Ko ia 'oku ha'u muimui 'iate au, 'oku lahi ia 'iate au: he na'e mu'a ia 'iate au.' **16** Pea kuo ma'u 'ekitautolu kotoa pē mei hono fonu, mo e 'alo'ofa ki he 'alo'ofa. **17** He na'e foaki 'ae fonu 'ia Mōsese, ka ko e 'alo'ofa mo e mo'oni na'e ha'u 'ia Sisu Kalaisi. **18** 'Oku 'ikai ha tokotaha kuo ne mamata ki he 'Otua 'i ha kuonga; ko e 'Alo pē taha na'e fakatupu, 'aia 'oku 'i he fatafata 'oe Tamai, kuo ne fakahā [ia]. **19** Pea ko e fakamo'oni eni 'a Sione, 'i he fekau mai 'e he kakai Siu 'ae kau taula'eiki mo e kau Livaite mei Selūsalema, ke fehu'i kiate ia, "Ko hai koe?" **20** Pea na'e fakahā 'e ia, 'o 'ikai fakafisi; kae fakahā pe, 'Oku 'ikai ko e Kalaisi au. **21** Pea na'a nau fehu'i kiate ia, "Ka ko hai?" "Ko 'Ilaisiā koe?" Pea talaange 'e

ia, "'Oku 'ikai." "Ko koe 'ae palōfita ko ia?" Pea talaange 'e ia, "'Ikai." **22** Ko ia na'a nau pehē ai kiate ia, "Ko hai koe?" Koe'uhi ke mau tala kiate kinautolu na'e fekau'i 'akimautolu. "Ko e hā ho'o lea kiate koe?" **23** Pea pehē 'e ia, "Ko au 'ko e le'o 'oe tokotaha 'oku kalanga 'i he toafa, Fakatonutonu 'ae hala 'oe 'Eiki,'" 'o hangē ko e lea 'ae palōfita ko 'Isaia. **24** Pea na'e 'oe kau Fālesi 'akinautolu na'e fekau. **25** Pea na'a nau fehu'i, 'o pehē kiate ia, "Pea ko e hā 'oku ke fai papitaiso ai, 'o kapau 'oku 'ikai ko e Kalaisi ko ia 'a koe, pe ko 'Ilaisiā, pe ko e palōfita ko ia?" **26** Pea leaange 'a Sione, 'o pehē kiate kinautolu, "'Oku ou papitaiso 'aki 'ae vai: ka 'oku tu'u 'iate kimoutolu 'ae tokotaha 'oku 'ikai te mou 'ilo; **27** Ko ia ia 'oku ha'u fakamuimui 'iate au, ka 'oku lahi ia 'iate au, ko e nono'o 'oe topuva'e 'o'ona 'oku 'ikai taau mo au ke vete." **28** Na'e fai 'ae ngaahi me'a ni 'i Petapala 'itu'a Sioatani, 'aia na'e fai papitaiso ai 'a Sione. **29** Pea ko e 'aho na'a na fehohoi, na'e mamata 'a Sione kia Sisu 'oku 'alu ange kiate ia, pea ne pehē, "Vakai ki he Lami 'ae 'Otua, 'aia 'oku ne 'ave 'ae anghala 'a māmani. **30** Ko eni ia na'aku pehē ai, "Oku ha'u fakamuimui 'iate au ha tangata 'aia 'oku lahi 'iate au: he na'e mu'a ia 'iate au.' **31** Pea na'e 'ikai te u 'ilo ia: ka koe'uhi ke fakahā ia ki 'Isileli, ko ia kuo u ha'u ai au, 'o papitaiso 'aki 'ae vai." **32** Pea fakamo'oni 'e Sione, 'o pehē, "Na'aku mamata ki he Laumālie 'oku 'alu hifo mei he langi 'o hangē ko e lupe, 'o nofo kiate ia.' **33** Pea na'e 'ikai te u 'ilo ia: ka ko ia na'a ne fekau au ke papitaiso 'aki 'ae vai, na'e pehē 'e ia kiate au, 'Ko ia te ke mamata 'e 'alu hifo ki ai 'ae Laumālie, 'o nofo ki ai, ko ia ia 'oku ne papitaiso 'aki 'ae Laumālie Mā'oni'oni.' **34** Pea na'aku mamata, pea fakamo'oni ko e 'Alo eni 'oe 'Otua." **35** Pea ko e 'aho na'a na fehohoi, na'e tutu'u 'a Sione mo 'ene ākongā 'e toko ua; **36** Pea ne sio fakamama'u kia Sisu, 'i he'ene 'eve'eva, pea pehē 'e ia, "Vakai ki he Lami 'ae 'Otua!" **37** Pea fanongo ki he'ene lea 'ae ongo ākongā, pea na muimui 'ia Sisu. **38** Pea tafoki 'a Sisu, 'o mamata ki he'ena muimui, 'o ne pehē kiate kinaua, "Ko e hā 'oku mo kumi? Pea na pehē ki ai, "Lāpai, (ko hono 'uhinga, 'Akonaki,) 'oku ke nofo 'i fē?" **39** Pea pehē 'e ia kiate

kinaua, “Ha’u ‘o mamata.” Pea na’a na omi, ‘o mamata ki he potu ‘oku nofo ai ia, ‘o na nonofo mo ia ‘i he ‘aho ko ia, he ko hono hongofulu nai ia ‘oe feitu’ula’ā. **40** Ko e tokotaha ‘o kinaua na’e muimui kiate ia ‘i he fanongo kia Sione, ko ‘Anitelū, ko e tokoua ‘o Saimone Pita. **41** Pea tomu’a ‘ilo ‘e ia hono tokoua ‘o’ona ko Saimone, ‘o ne pehē kiate ia, “Kuo mau ‘ilo ‘ae Misaia (ko hono ‘uhinga, ko e Kalaisi.)” **42** Pea ne ‘omi ia kia Sisu. Pea ‘i he mamata ‘a Sisu ki ai, na’a ne pehē, “Ko koe ko Saimone ko e foha ‘o Siona: ‘e ui koe ko Kifasi (ko hono ‘uhinga, ko Pita.)” **43** Ko e ‘aho na’a na fehohoi, na’e loto ‘a Sisu ke ‘alu atu ki Kāleli, pea ‘ilo ‘e ia ‘a Filipe, ‘o ne pehē ki ai, “Muimui ‘iate au.” **44** Na’e mei Petesaita ‘a Filipe, ko e potu ‘o ‘Anitelū mo Pita. **45** Pea ‘ilo ‘e Filipe ‘a Nātaniela, ‘o ne pehē ki ai, “Kuo mau ‘ilo ia na’e tohi ki ai ‘a Mōsese ‘i he fono, mo e kau palōfita, ko Sisu ‘o Nāsaleti, ko e foha ‘o Siosefa.” **46** Pea lea ‘a Nātaniela kiate ia, “‘E tupu ha lelei mei Nāsaleti?” Pea pehē ‘e Filipe kiate ia, “Ha’u ‘o mamata.” **47** Pea vakai ‘a Sisu kia Nātaniela ‘oku ha’u kiate ia, pea ne pehē kiate ia, “Vakai, ko e ‘Isileli mo’oni, ‘oku ‘ikai ‘i ai ha kākā!” **48** Pea lea ‘a Nātaniela kiate ia, “‘Oku ke ‘ilo ‘i au mei fē?” Pea talaange ‘e Sisu, ‘o pehē kiate ia, “‘I he te’eki ui koe ‘e Filipe, ‘i ho’o ‘i he lolo fiki, ne u ‘ilo ‘i koe.” **49** Pea lea ‘a Nātaniela, ‘o pehē kiate ia, “Lāpai, ko e ‘Alo koe ‘oe ‘Otua; ko e Tu’i koe ‘o ‘Isileli.” **50** Pea lea ‘a Sisu, ‘o pehē kiate ia, “Ko e me’a ‘i he’eku tala kiate koe, Ne u ‘ilo ‘i koe ‘i he lolo fiki, ‘oku ke tui ai? Te ke mamata ki he ngaahi me’a lahi hake ‘i he me’a ni.” **51** Pea tala ‘e ia kiate ia, “Ko e mo’oni, ko e mo’oni, ‘oku ou tala atu kiate kimoutolu, Te mou mamata ‘amui ki he langi kuo matangaki, pea mo e kau ‘āngelo ‘ae ‘Otua ‘oku ‘alu hake mo ‘alu hifo ki he Foha ‘oe tangata.”

2 Pea ‘i hono tolu ‘oe ‘aho, na’e ai ‘ae ta’ane ‘i Kena ‘i Kāleli; pea na’e ‘i ai ‘ae fa’ē ‘a Sisu: **2** Pea na’e tala ‘ae ta’ane kia Sisu, pea mo ‘ene kau ākongā. **3** Pea ‘i he toe si’i ‘ae uaine, pea pehē ‘e he fa’ē ‘a Sisu kiate ia, “‘Oku ‘ikai ha’anau uaine.” **4** Pea pehēange ‘e Sisu kiate ia, “Fefine, ko e hā au kiate koe?” ‘Oku te’eki ai hokosia hoku ‘aho. **5** Pea pehē ‘e he’ene fa’ē ki he kau

tauhi, “Ko e me’a kotoa pē te ne fekau kiate kimoutolu, fai [ia].” **6** Pea na’e tu’u ‘i ai ‘ae hina vai maka ‘e ono, ‘o fakatatau ki he anga ‘oe fakama’a fakaSiu, ko e pate ‘e ua pe tolu hono lahi. **7** Pea pehē ‘e Sisu kiate kinautolu, “Fakafonu ‘ae ngaahi hina vai ‘i he vai.” Pea na’a nau fakapito ngutungutu ia. **8** Pea fekau ‘e ia kiate kinautolu, “Fakatafe leva, ‘o ‘atu ki he pule ‘oe kātōanga.” Pea na’a nau ‘atu [ia]. **9** Pea kuo kamata ‘e he pule ‘oe kātōanga ki he vai kuo liliu ko e uaine, kae ‘ikai ‘ilo ia pe ko e me’a mei fē: (ka na’e ‘ilo ‘e he kau tauhi na’a nau fakatafe ‘ae vai;) pea ui ‘ae pule ‘oe kātōanga ki he tangata ta’ane, **10** ‘O ne pehē ki ai, “‘Oku tomu’a ‘omi ‘e he tangata kotoa pē ‘ae uaine lelei, pea ka lahilahingalelei ‘ae inu ‘ae kakai, ‘oku toki [‘omi]’a ia ‘oku kovi: [ka] kuo ke tuku ‘ae uaine lelei ki mui ni.” **11** Na’e fai ‘e Sisu ‘ene fuofua mana ni ‘i Kena ‘i Kāleli, ‘o ne fakahā ai hono nāunau; pea na’e tui ‘ene kau ākongā kiate ia. **12** Hili eni, na’e ‘alu ia ki Kapaneume, ‘a ia, mo ‘ene fa’ē, mo hono kāinga, mo ‘ene kau ākongā: pea na’e ‘ikai te nau ‘aho lahi ai. **13** Pea kuo ofi ‘a e [kātōanga ‘oe]Lakaatu ‘oe kakai Siu, pea ‘alu hake ‘a Sisu ki Selūsalema, **14** ‘O ne ‘ilo ‘i he falelotu lahi ‘ae kau fakatau fanga pulu mo e sipi mo e lupe, pea mo e nofo ‘i ai ‘ae kau fetongi pa’anga. **15** Pea na’a ne ngaohi ha me’a tā ‘aki ‘ae afo tu’o iiki, ‘o ne kapusi ‘akinautolu kotoa pē mei he falelotu lahi, mo e fanga sipi, mo e fanga pulu; ‘o ne lilingi ‘ae ngaahi pa’anga ‘ae kau fetongi, pea fulihi ‘ae ngaahi palepale; **16** Mo ne pehē kiate kinautolu na’e fakatau lupe, “‘Ave ‘ae ngaahi me’a ni ‘i heni: ‘oua ‘e ngaohi ‘ae fale ‘o ‘eku Tamai ko e fale fakatau.” **17** Pea na’e manatu ai ‘ene kau ākongā kuo tohi, “Kuo u ‘osi’osiloto ‘i he fai feinga ki ho fale.” **18** Pea leaange ‘ae kau Siu, ‘o pehē kiate ia, “Ko e hā ‘ae faka’ilonga ‘oku ke fakahā kiate kinautolu, koe’uhi ‘i ho’o fai ‘ae ngaahi me’a ni?” **19** Pea leaange ‘a Sisu, ‘o pehē kiate kinautolu, “Veteki ‘ae fale ni, pea te u fokotu’u hake ia ‘i he ‘aho ‘e tolu.” **20** Pea talaange ‘e he kau Siu, “Ko e ta’u ‘e fāngofulu ma ono mo e langa ‘oe fale ni, pea te ke fa’a fokotu’u hake ia ‘i he ‘aho ‘e tolu?” **21** Ka na’e lea ia ki he fale ko hono sino. **22** Ko ia ‘i he hili ‘ene tu’u hake mei he mate,

na'e manatu 'ene kau ākongā, na'a ne lea 'aki eni kiate kinautolu; pea ne nau tui ki he tohi, mo ia na'e lea 'aki 'e Sisu. **23** Pea 'i he'ene 'i Selūsalema 'i he [kātoanga 'oe]Lakaatu na'e tui 'ae tokolahi ki hono huafa lolotonga 'ae kātoanga, 'i he'enua mamata ki he ngaahi mana na'a ne fai. **24** Ka na'e 'ikai falala atu 'a Sisu kiate kinautolu, koe'uhi na'a ne 'ilo'i 'akinautolu kotoa pē. **25** Pea na'e 'ikai 'aonga ke faka'ilo 'e ha taha [kiate ia]ha me'a 'i he tangata: he na'a ne 'ilo'i 'ae loto 'oe tangata.

3 Pea na'e ai ha tangata 'i he kau Fālesi, ko Nikotimasi hono hingoa, ko e 'eiki [ia]'i he kakai Siu. **2** Pea na'e ha'u ia kia Sisu 'i he po'uli, 'o ne pehē, "Lāpai, 'oku mau 'ilo ko e akonaki koe kuo ha'u mei he 'Otua: he 'oku 'ikai ha tangata 'oku fa'a fai 'ae ngaahi mana ni 'oku ke fai, 'o kapau 'oku 'ikai 'iate ia 'ae 'Otua." **3** Pea lea 'a Sisu, 'o pehēange kiate ia, "Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate koe, Kapau 'e 'ikai fanau'i fo'ou ha tangata, 'e 'ikai 'aupito mamata ia ki he pule'anga 'oe 'Otua." **4** Pea pehē 'e Nikotimasi kiate ia, "'E fa'a fanau'i fēfēe'i 'ae tangata 'oku motu'a? 'E toe fa'a hū ia ki he manāva 'o 'ene fa'ē, pea fanau'i?" **5** Pea pehē 'e Sisu, "Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate koe, Kapau 'e 'ikai fanau'i 'ae tangata 'i he vai pea mo e Laumālie, 'e 'ikai 'aupito fa'a hū ia ki he pule'anga 'oe 'Otua. **6** Ko ia kuo fanau'i 'i he kakano, ko e kakano ia; pea ko ia kuo fanau'i 'i he Laumālie, ko e laumālie ia. **7** 'Oua te ke ofo 'i he'eku tala kiate koe, 'Oku totonu ke mou fanau'i fo'ou. **8** 'Oku mā'ili 'ae matangi ko hono fa'itelihā pe, pea 'oku ke fanongo ki hono mumuhu 'o ia, ka 'oku 'ikai te ke 'ilo pe 'oku ha'u mei fē, pe 'alu ki fē ia: 'oku pehē pe 'aia kotoa pē 'oku fanau'i 'i he Laumālie." **9** Pea leaange 'a Nikotimasi, 'o ne pehē kiate ia, "'Oku fēfē nai 'ae ngaahi me'a ni?" **10** Pea leaange 'a Sisu, 'o pehē kiate ia, "He ko e akonaki koe 'i 'Isileli, pea 'oku 'ikai te ke 'iloa 'ae ngaahi me'a ni? **11** Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate koe, 'Oku mau lea 'aki 'aia 'oku mau 'ilo, 'o fakapapau 'aia kuo mau mamata; ka 'oku 'ikai te mou ma'u 'emau fakamo'oni. **12** Kapau 'oku 'ikai te mou tui 'i he'eku tala kiate kimoutolu 'ae me'a 'oe māmani, 'e fēfē

ho'omou tui, 'o kapau teu tala kiate kimoutolu 'ae me'a 'oe langi? **13** Pea 'oku te'eki ai 'alu hake ha tangata ki he langi, ka ko ia pe na'e 'alu hifo mei he langi, 'ae Foha 'oe tangata 'aia 'oku 'i he langi." **14** Pea hangē na'e hiki hake 'e Mōsese 'ae ngata 'i he toafa, 'e pehē hono hiki 'ae Foha 'oe tangata ki 'olunga: **15** Koe'uhi ko ia kotoa pē 'oku tui kiate ia ke 'oua na'a 'auha ia, kae ma'u 'ae mo'ui ta'engata. (aiōnios g166) **16** He na'e 'ofa pehē 'ae 'Otua ki māmani, na'a ne foaki hono 'Alo pe taha na'e fakatupu, koe'uhi ko ia kotoa pē 'e tui kiate ia ke 'oua na'a 'auha, kae ma'u 'ae mo'ui ta'engata. (aiōnios g166) **17** He na'e 'ikai fekau 'e he 'Otua hono 'Alo ki māmani ke fakamala'ia 'a māmani: ka koe'uhi ke mo'ui 'a māmani 'iate ia. **18** Ko ia 'oku tui kiate ia, 'oku 'ikai fakamala'ia ia: ka ko ia 'oku 'ikai tui, 'oku fakamala'ia ni ia, koe'uhi 'oku 'ikai tui ia 'i he huafa 'oe 'Alo pe taha na'e tupu 'i he 'Otua. **19** Pea ko e mala'ia'anga eni, koe'uhi kuo ha'u 'ae maama ki māmani, pea 'ofa lahi 'ae kakai ki he po'uli 'i he maama, koe'uhi 'oku kovi 'enua ngaahi ngāue. **20** He ko ia fulipē 'oku fai kovi 'oku fehī'a ki he maama, pea 'oku 'ikai ha'u ia ki he maama, telia na'a fakahā ai 'ene ngaahi ngāue. **21** Ka ko ia 'oku fai ki he mo'oni, 'oku ha'u ia ki he maama, koe'uhi ke fakahā ai 'ene ngaahi ngāue, 'oku fai ia 'i he 'Otua. **22** Pea hili eni, na'e ha'u 'a Sisu mo 'ene kau ākongā ki he fonua ko Siutea; pea nofo ai mo kinautolu, 'o fai papitaiso. **23** Pea na'e fai papitaiso 'a Sione foki 'i 'Enoni 'o ofi ki Selemi, koe'uhi na'e 'i ai 'ae vai lahi: pea na'e ha'u 'ae kakai, 'o papitaiso. **24** He na'e te'eki ai 'ave 'a Sione ki he fale fakapōpula. **25** Pea na'e kikihi 'ae kau ākongā 'a Sione mo e kau Siu ki he fakama'a. **26** Pea na'a nau ha'u kia Sione 'onau pehē kiate ia, "Lāpai, ko ia ia na'e 'iate koe 'itu'a Sioatani, 'aia na'a ke fakamo'oni ki ai, vakai, 'oku fai papitaiso 'e ia, pea 'oku 'alu ange 'ae kakai kotoa pē kiate ia." **27** Pea leaange 'a Sione, 'o pehē, "'Oku 'ikai fa'a ma'u 'e ha tangata ha me'a, ka 'i hono foaki ia kiate ia mei he langi. **28** 'Oku mou fakamo'oni kiate au na'aku pehē, "Oku 'ikai ko e Kalaisi au, ka kuo fekau au ke mu'omu'a 'iate ia." **29** Ko ia 'oku ne ma'u 'ae ta'ahine, ko e tangata ta'ane ia: ka ko e kāinga 'oe tangata ta'ane 'oku tu'u 'o

fanongo kiate ia, 'oku fiefia lahi ia ko e me'a 'i he le'o 'oe tangata ta'ane: ko ia ko 'eku fiefia ni kuo kakato. 30 'E faka'a'au ia ki mu'a, ka te u faka'a'au au ki mui." 31 Ko ia 'oku ha'u mei 'olunga, 'oku mā'olunga taha pe ia: ko ia 'oku mei he māmani, 'oku fakamaama ia, pea 'oku lea ia ki he māmani: ko ia 'oku ha'u mei he langi, 'oku mā'olunga taha pe ia. 32 Pea ko e me'a kuo ne mamata mo ongo'i, ko ia 'oku ne fakamo'oni ki ai; ka 'oku 'ikai ma'u 'e ha tangata 'ene fakamo'oni. 33 Ko ia kuo ne tui ki he 'ene fakamo'oni, kuo ne 'ai ki ai hono faka'ilonga 'oku mo'oni 'ae 'Otua. 34 He ko ia kuo fekau 'e he 'Otua, 'oku ne lea 'aki 'ae ngaahi lea 'ae 'Otua: he 'oku 'ikai tuku fuofua 'e he 'Otua 'ae Laumālie [kiate ia]. 35 'Oku 'ofa 'ae Tamai ki he 'Alo, pea kuo ne tuku 'ae me'a kotoa pē ki hono nima. 36 Ko ia 'oku tui ki he 'Alo, 'oku ne ma'u 'ae mo'ui ta'engata: pea ko ia 'oku 'ikai tui ki he 'Alo, 'e 'ikai te ne mamata ki he mo'ui; ka 'oku nofo pe kiate ia 'ae houhau 'oe 'Otua. (aiōnios g166)

4 Pea ko ia, 'i he 'ilo 'e he 'Eiki kuo fanongo 'ae kau Fālesi, 'oku ului pea papitaiso 'e Sisu 'ae kau ākongā tokolahi 'ia Sione, 2 (Ka na'e 'ikai fai papitaiso 'e Sisu, ka ko 'ene kau ākongā,) 3 Na'e mahu' i ia mei Siutea, pea toe 'alu ki Kāleli. 4 Pea na'e totonu ke 'alu atu 'i Samēlia. 5 Pea hoko ia ki ha kolo 'o Samēlia, na'e ui ko Saika, 'o ofi ki he potu fonua na'e foaki 'e Sēkope ki hono foha ko Siosefa. 6 Pea na'e 'i ai 'ae vai keli 'o Sēkope. Pea kuo hela 'a Sisu 'i he fononga, pea nofo ia 'i he [ngutu]vai: pea ko hono ono nai 'oe feitu'ula'ā. 7 Mo 'ene 'alu ange ha fefine Samēlia ke 'utu vai: pea pehē 'e Sisu kiate ia, "Foaki mai kiate au ke u inu." 8 (He kuo 'alu 'ene kau ākongā ki he kolo ke fakatau me'akai.) 9 Pea pehēange 'e he fefine Samēlia kiate ia, "Ko e Siu koe, pea 'oku fēfee'i ho'o tala inu kiate au, ko e fefine Samēlia?" He 'oku 'ikai fe'ofa'ofani 'ae kakai Siu mo e kakai Samēlia. 10 Pea leaange 'a Sisu, 'o pehē kiate ia, "Ka ne ke 'ilo 'e koe 'ae foaki 'ae 'Otua, pea mo ia 'oku pehē kiate koe, Foaki mai kiate au ke u inu; pehē, kuo ke kole kiate ia, ka ne foaki kiate koe 'ae vai mo'ui." 11 Pea pehē 'e he fefine kiate ia, "'Eiki, 'oku 'ikai ha'o me'a ke 'utu 'aki, pea 'oku mā'ulalo 'ae vai: pea 'oku ke ma'u mei fē 'ae vai mo'ui ko ia?" 12

'Oku ke lahi koe 'i he 'emau tamai ko Sēkope, 'aia na'e foaki 'ae vai kiate kimautilu, pea na'e inu ai ia, mo 'ene fānau, mo 'ene fanga manu?" 13 Pea leaange 'a Sisu, 'o pehē kiate ia, "Ko ia 'oku inu 'i he vai ni, 'e toe fieinu ia: 14 Ka ko ia 'e inu 'i he vai te u foaki kiate ia, 'e 'ikai 'aupito [toe]fieinu ia; ka ko e vai te u foaki kiate ia 'e 'iate ia ko e matavai mapunopuna hake ki he mo'ui ta'engata." (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Pea pehē 'e he fefine kiate ia, "'Eiki, foaki mai 'ae vai ni kiate au, ke 'oua na'aku fieinu pe ha'u ki heni ke 'utu." 16 Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "'Alu, 'o ui ho husepāniti, pea ha'u ki heni." 17 Pea leaange 'ae fefine, 'o pehē, "'Oku 'ikai haku husepāniti." Pea tala 'e Sisu kiate ia, "'Oku mo'oni ho'o lea, 'Oku 'ikai haku husepāniti: 18 He na'a ke ma'u 'ae husepāniti 'e toko nima; pea ko ia 'oku ke ma'u ni, 'oku 'ikai ko ho husepāniti: he me'a ko ia kuo ke lea mo'oni." 19 Pea pehē 'e he fefine kiate ia, "'Eiki, kuo u 'ilo ni ko e palōfita 'a koe. 20 Na'e hū 'emau ngaahi tamai 'i he mo'unga ko eni; ka 'oku pehē 'ekimoutolu, 'oku 'i Selūsalema 'ae potu 'oku totonu ke fai ai 'e he kakai 'ae hū." 21 Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "'Fefine, tui mai kiate au, 'oku ha'u 'ae 'aho, 'e 'ikai te mou hū ai ki he Tamai 'i he mo'unga ni, pē 'i Selūsalema. 22 'Oku 'ikai te mou 'ilo 'aia 'oku mou hū ki ai: 'oku mau 'ilo 'aia 'oku mau hū ki ai: he 'oku mei he kakai Siu 'ae fakamo'ui. 23 Ka 'oku ha'u 'ae 'aho, pea kuo hoko ni, 'e hū ai ki he Tamai 'ae kakai hū mo'oni 'i he laumalie mo e mo'oni: he 'oku kumi 'e he Tamai 'ae kakai pehē ke hū kiate ia. 24 Ko e 'Otua ko e Laumālie: pea ko kinautilu 'oku hū kiate ia, 'oku totonu ke hū 'i he laumālie mo e mo'oni." 25 Pea pehē 'e he fefine kiate ia, "'Oku ou 'ilo 'oku ha'u 'ae Misaia ('oku ui ko Kalaisi): pea ka ha'u ia, te ne fakahā 'ae me'a kotoa pē kiate kimautilu." 26 Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "Ko au ia 'oku ou lea kiate koe." 27 Pea fe'unga mo ia, kuo ha'u 'ene kau ākongā, 'onau ofo 'i he 'ene talanoa mo e fefine: ka na'e 'ikai pehē 'e ha taha, "Ko e hā 'oku ke kumi?" pē, "Ko e hā 'oku ke talanoa ai mo ia?" 28 "Pea na'e tuku 'e he fefine 'ene hina vai, pea 'alu ki he kolo, 'o ne pehē ki he kakai, 29 "Ha'u, 'o mamata ki he tangata, kuo ne tala kiate au 'ae me'a kotoa pē na'aku fai: ko e

Kalaisi eni pe 'ikai?' 30 Pea na'a nau 'alu ai mei he kolo, 'o ha'u kiate ia. 31 Pea lolotonga ia, na'e fakakolekole 'ene kau ākongā kiate ia, 'o pehē, "Lāpai, ke ke kai." 32 Ka na'e pehē 'e ia kiate kinautolu, "Oku ai 'eku me'a ke kai 'oku 'ikai te mou 'iloa." 33 Ko ia na'e fepehē'aki ai 'ae kau ākongā, "Kuo 'omi 'e ha tangata ha'ane me'a ke kai?" 34 Pea talaange 'e Sisu kiate kinautolu, "Ko 'eku me'akai ko e fai 'ae loto 'o ia na'a ne fekau au, pea faka'osi 'ene ngāue. 35 'ikai 'oku mou pehē, 'Ko e māhina 'e fā, pea hoko 'ae ututa'u? Vakai, 'oku ou tala kiate kimoutolu, Hanga hake homou mata, 'o vakai ki he ngaahi ngoue; he 'oku hina ia ki he ututa'u. 36 Pea ko ia 'oku tu'usi 'oku ma'u 'ae totongi 'o ne tānaki 'ae fua ki he mo'ui ta'engata: koe'uhi ke fiefia fakataha 'aia 'oku tūtūu'i mo ia 'oku tu'usi. (aiōnios g166) 37 Pea 'i he me'a ni 'oku mo'oni ai 'ae tala ko ia, "Oku tūtūu'i 'e he tokotaha, kae tu'usi 'e ha taha kehe." 38 Na'aku fekau 'akimoutolu ke tu'usi 'aia na'e 'ikai te mou ngāue ki ai: na'e ngāue 'ae kau tangata kehe, pea 'oku mou ma'u 'enau ngāue." 39 Pea na'e tui kiate ia 'ae tokolahi 'oe kakai Samēlia, 'i he kolo ko ia, ko e me'a 'i he lea 'ae fefine, 'i he'ene pehē, "Na'a ne tala kiate au 'ae me'a kotoa pē na'aku fai." 40 Pea 'i he ha'u 'ae kakai Samēlia kiate ia, na'a nau fakakolekole kiate ia ke ne nofo mo kinautolu: pea na'e nofo ai ia 'i he 'aho 'e ua. 41 Pea tui 'ae tokolahi kehe ko e me'a 'i he'ene lea 'a'ana; 42 'O nau pehē ki he fefine, "Ko eni 'oku mau tui, ka 'oku 'ikai 'i ho'o lea: he kuo mau fanongo 'ekimautolu, pea mau 'ilo ko e Kalaisi mo'oni eni, ko e Fakamo'ui 'o māmani." 43 Pea hili 'ae 'aho 'e ua, na'e 'alu ia mei ai, 'o fononga ki Kāleli. 44 "Ka na'e fakamo'oni 'e Sisu, 'oku 'ikai ha palōfita 'oku ne ma'u 'ae faka'apa'apa 'i hono fonua." 45 Pea 'i he'ene hoko ki Kāleli, na'e ma'u ia 'e he kakai Kāleli, he na'a nau mamata ki he ngaahi me'a kotoa pē na'a ne fai 'i Selūsalema 'i he katoanga: he na'a nau 'alu foki ki he katoanga. 46 Pea na'e toe ha'u 'a Sisu ki Kena 'o Kāleli, na'a ne liliu ai 'ae vai ko e uaine. Pea na'e 'i ai 'ae 'eiki na'e mahaki hono foha 'i Kapaneume. 47 Pea 'i he'ene fanongo kuo ha'u 'a Sisu mei Siutea ki Kāleli, ne ne 'alu ki ai, 'o ne fakakolekole kiate ia ke ne 'alu hifo, 'o fakamo'ui hono foha: he

kuo ofi 'ene mate. 48 Pea tala 'e Sisu, kiate ia, "Kapau 'oku 'ikai te mou mamata ki he ngaahi faka'ilonga, mo e me'a faka'aofo, 'e 'ikai te mou tui." 49 Pea talaange 'e he tangata'eiki kiate ia, 'Eiki, keta ō hifo, na'a mate hoku foha. 50 Pea pehē 'e Sisu kiate ia, "Alu koe 'oku mo'ui ho foha." Pea tui 'ae tangata ki he lea kuo lea 'aki 'e Sisu kiate ia, pea 'alu ia. 51 Pea 'i he'ene kei 'alu, na'e fakafetaulaki mai kiate ia 'ene kau tamaio'eiki, 'onau tala [kiate] ia, 'o pehē, "Oku mo'ui ho foha." 52 Pea fehu'i ai ia kiate kinautolu ki he feitu'ula'ā na'e kamata mo'ui ai ia. Pea nau pehē kiate ia, "Aneafi 'i hono fitu 'oe feitu'ula'ā na'e mahu'i 'ae mofi 'iate ia." 53 Pea na'e 'ilo 'e he tamai ko e feitu'ula'ā pe ko ia na'e pehē ai 'e Sisu kiate ia, 'Oku mo'ui ho foha: pea na'e tui ai ia, pea mo hono fale kotoa pē. 54 Ko hono ua eni 'oe mana na'e fai 'e Sisu, 'i he'ene ha'u mei Siutea ki Kāleli.

5 Hili eni, na'e ai 'ae katoanga 'ae kakai Siu: pea na'e 'alu hake 'a Sisu ki Selūsalema. 2 Pea 'oku 'i Selūsalema, [o ofi] ki he [matapā sipi], 'ae ano vai, 'oku ui 'i he lea fakaHepelū ko Peteseta, na'e nima hono fale hala. 3 Pea na'e tatoka ai 'ae kakai mahaki tokolahi, ko e kui, mo e pipiki, mo e mamatea, 'i he tatali ki he ngaueue 'oe vai. 4 He na'e 'alu hifo ha 'āngelo ki he ano 'i ha 'aho, 'o fakangaueue 'ae vai: pea ko ia 'e fuofua tu'u ki he vai, hili hono fakangaueue, na'e fakamo'ui ia mei hono mahaki kotoa pē. 5 Pea na'e 'i ai 'ae tangata 'e taha na'e mo'ua 'i he mahaki 'i he ta'u 'e tolungofulu ma valu. 6 Ka kuo mamata 'a Sisu ki he'ene tokoto, 'o ne 'ilo kuo fuoloa 'ene mo'ua, na'e fehu'i ia ki ai, "Ko ho loto ke ke mo'ui?" 7 Pea pehē 'e he mahaki kiate ia, "'Eiki, 'oku 'ikai ha tangata, 'oka fakangaueue 'ae vai, ke ne hiki au ki he ano: kae lolotonga 'eku 'alu, 'oku mu'omu'a hifo 'iate au ha taha kehe." 8 Pea tala 'e Sisu kiate ia, "Tu'u hake, pea to'o ho mohenga, 'o 'alu." 9 Pea fakafokifā pe kuo mo'ui 'ae tangata, 'o ne to'o hono mohenga, pea 'alu pea ko e 'aho ko ia ko e Sāpate. 10 Ko ia na'e pehē ai 'ae kakai Siu kiate ia kuo fakamo'ui, "Ko e 'aho Sāpate eni: 'oku 'ikai ngofua ke ke fua ho mohenga." 11 Pea talaange 'e ia kiate kinautolu, "Ko ia na'a ne fakamo'ui au, ko ia pe na'e pehē

kiate au, "To'o ho mohenga, 'o 'alu.'" 12 Pea na'a nau fehu'i ai kiate ia, "Ko hai 'ae tangata ko ia na'e pehē kiate koe, "To'o ho mohenga, 'o 'alu?" 13 Pea ko ia kuo fakamo'ui na'e 'ikai te ne 'ilo pe ko hai ia: he na'e mahu'i mei ai 'a Sisu, he na'e 'i ai 'ae tokolahi. 14 Hili ia, na'e 'ilo ia 'e Sisu 'i he falelotu lahi, 'o ne pehē kiate ia, "Vakai, kuo fakamo'ui koe: 'oua na'a ke toe fai angahala, telia na'a tō kiate koe ha kovi lahi hake." 15 Pea 'alu 'ae tangata, 'o fakahā ki he kakai Siu ko Sisu ia, na'a ne fakamo'ui ia. 16 Pea ko ia na'e fakatanga'i ai 'a Sisu 'e he kakai Siu, 'onau fie tāmata'i ia, koe'uhi ko 'ene fai 'ae me'a ni 'i he 'aho Sāpate. 17 Ka na'e talaange 'e Sisu kiate kinautolu, "Oku kei ngāue ni 'a 'eku Tamai, pea 'oku ou ngāue foki." 18 Ko ia na'e 'āsili ai 'ae fie tāmata'i ia 'e he kakai Siu, he na'e 'ikai ke ngata 'i he maumau'i 'ae Sāpate, ka ko 'ene pehē foki, ko e 'Otua ko 'ene Tamai, 'o ne fakatau ai ia ki he 'Otua. 19 Pea leaange 'a Sisu, 'o ne pehē kiate kinautolu, Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, "Oku 'ikai fa'a fai 'e he 'Alo ha me'a 'e ia pē, ka ko ia 'oku ne mamata 'oku fai 'e he Tamai: he ko e me'a kotoa pē 'oku ne fai, 'oku fai ia 'e he 'Alo foki. 20 He 'oku 'ofa 'ae Tamai ki he 'Alo, 'o ne fakahā kiate ia 'ae ngaahi me'a kotoa pē 'oku ne fai: pea te ne fakahā kiate ia 'ae ngaahi ngāue lahi 'i he me'a ni, ke mou ofo ai. 21 He 'oku hangē 'oku fokotu'u mo fakaake 'e he Tamai 'ae mate; 'oku pehē 'ae fakaake 'e he 'Alo 'aia kotoa pē 'oku loto ia ki ai. 22 He 'oku 'ikai fakamaau ha tokotaha 'e he Tamai, ka kuo ne tuku 'ae fakamaau kotoa pē ki he 'Alo: 23 Koe'uhi ke faka'apa'apa kotoa pē ki he 'Alo, 'o hangē ko 'enau faka'apa'apa ki he Tamai. Ko ia 'oku 'ikai faka'apa'apa ki he 'Alo, 'oku 'ikai faka'apa'apa ia ki he Tamai na'a ne fekau ia. 24 "Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, Ko ia 'oku fanongo ki he'eku lea, 'o tui kiate ia na'a ne fekau au, 'oku 'iate ia 'ae mo'ui ta'engata, pea 'e 'ikai fakamala'ia ia; ka kuo hao mei he mate ki he mo'ui. (aiōnios g166) 25 Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, 'Oku ha'u 'ae 'aho, pea ko eni ia, 'e fanongo ai 'ae mate ki he le'o 'oe 'Alo 'oe 'Otua; pea ko kinautolu 'e fanongo te nau mo'ui. 26 He 'oku hangē 'oku ma'u 'e he Tamai

'ae mo'ui 'iate ia pē; pea 'oku pehē pe 'ene tuku ki he 'Alo, ke ne ma'u 'ae mo'ui 'iate ia pe; 27 Pea kuo ne tuku kiate ia 'ae pule ke 'a'ana 'ae fai 'oe fakamaau foki, koe'uhi ko e 'Alo ia 'oe tangata. 28 'Oua te mou ofo ai: he 'oku ha'u 'ae 'aho, 'e fanongo ai ki hono le'o 'akinautolu kotoa pē 'oku 'i he ngaahi tanu'anga, 29 Pea te nau 'alu atu; ko kinautolu na'e fai lelei, ki he toetu'u 'oe mo'ui; mo kinautolu na'e fai kovi, ki he toetu'u 'oe fakamala'ia. 30 "Oku 'ikai te u fa'a fai 'eau pe ha me'a: 'oku hangē ko 'eku fanongo, 'a 'eku fakamaau: pea 'oku totonu 'eku fakamaau; koe'uhi 'oku 'ikai te u fai ki hoku loto 'o'oku, ka ko e finangalo 'oe Tamai na'a ne fekau au. 31 "Kapau te u fakamo'oni au 'eau pē, tā 'oku 'ikai mo'oni 'eku fakamo'oni. 32 'Oku ai ha tokotaha kehe 'oku ne fakamo'oni'i au; pea 'oku ou 'ilo ko 'ene fakamo'oni kiate au 'oku mo'oni. 33 Na'a mou fekau kia Sione, pea na'a ne fakamo'oni 'e ia ki he mo'oni. 34 Ka 'oku 'ikai 'aonga kiate au 'ae fakamo'oni mei he tangata: ka 'oku ou lea 'aki eni koe'uhi ke mou mo'ui. 35 Ko e maama vela mo ulu ia: pea na'a mou loto 'o fuoloa si'i pē ke fiefia 'i hono maama. 36 Ka 'oku ou ma'u 'ae fakamo'oni lahi 'ia Sione: he ko e ngaahi ngāue kuo tuku kiate au 'e he Tamai ke u fai, ko e ngāue ko ia 'oku ou fai, 'oku fakamo'oni kiate au, kuo fekau au 'e he Tamai. 37 Pea ko e Tamai, 'aia na'a ne fekau au, kuo ne fakamo'oni kiate au. Na'e 'ikai te mou fanongo 'i ha kuonga ki hono le'o, pe mamata ki hono anga. 38 Pea 'oku 'ikai nofo'ia 'akimoutolu 'e he'ene folofola: he ko ia na'a ne fekau, 'oku 'ikai te mou tui ki ai. 39 'Oku mou kumi lahi 'i he ngaahi [tohitapu]koe'uhi 'oku mou 'amanaki ke ma'u ai 'ae mo'ui ta'engata: pea ko ia ia 'oku fakamo'oni kiate au. (aiōnios g166) 40 Ka 'oku 'ikai te mou loto ke ha'u kiate au, koe'uhi ke mou mo'ui. 41 "Oku 'ikai te u ma'u 'ae fakamālō mei he tangata. 42 Ka 'oku ou 'ilo 'akimoutolu, 'oku 'ikai 'iate kimoutolu 'ae 'ofa 'ae 'Otua. 43 Kuo u ha'u au 'i he huafa 'o 'eku Tamai, pea 'oku 'ikai te mou ma'u au: kapau 'e ha'u ha taha 'i hono hingoa 'o'ona, te mou ma'u ia. 44 'E fa'a tui fēfē 'akimoutolu, 'oku mou fetali'aki 'ae fefakamālō'aki 'iate kimoutolu, ka 'oku 'ikai te mou kumi ki he fakamālō mei he

‘Otua pē? 45 ‘Oua na’a mahalo te u talatalaaki ‘akimoutolu ki he Tamai: ‘oku ai ha tokotaha ‘oku ne talatalaaki ‘akimoutolu, ‘a Mōse, ‘oku mou falala ki ai. 46 He ka ne tui ‘akimoutolu kia Mōse, pehē, kuo mou tui kiate au: he na’e tohi ‘e ia kiate au. 47 Pea kapau ‘oku ‘ikai te mou tui ki he’ene ngaahi tohi, ‘e fēfee’i ho’omou tui ki he’eku ngaahi lea?”

6 Hili eni, na’e folau ‘a Sisu ‘i he tahi ‘o Kāleli, ‘aia ‘oku ‘o Taipiliō. 2 Pea muimui ‘iate ia ‘ae fu’u kakai, koe’uhi na’a nau mamata ki he ngaahi mana na’a ne fai kiate kinautolu na’e mahaki. 3 Pea na’e ‘alu hake ‘a Sisu ki ha mo’unga, pea nofo ai ia mo ‘ene kau ākongā. 4 Pea na’e ofi ‘ae Lakaatu, ko e kātōanga ‘ae kakai Siu. 5 Pea hanga hake ‘e Sisu hono fofonga, ‘o mamata ki he fu’u tokolahi ‘oku ha’u kiate ia, pea lea ia kia Filipe, “Te tau fakatau ‘ae mā mei fē, ke kai ‘ekinautolu ni?” 6 Pea na’a ne lea ‘aki eni ko e ‘ahi’ahi kiate ia: he na’a ne ‘ilo ‘e ia ‘aia te ne fai. 7 Pea talaange ‘e Filipe kiate ia, “Ko e mā ki he tenali ‘e uangeau, ‘e ‘ikai lahi kiate kinautolu, koe’uhi ke nau taki taha ha kongā si’i.” 8 Pea ko ‘ene ākongā ‘e tokotaha, ko ‘Anitelū, ko e tokoua ‘o Saimone Pita, na’e pehē ‘e ia kiate ia, 9 “‘Oku ‘i heni ‘ae tama, ‘oku ne ma’u ‘ae fo’i mā pa’ale ‘e nima, mo e ika si’i ‘e ua: ka ko e hā ia ‘i he fu’u tokolahi?” 10 Pea tala ‘e Sisu, “Pule ke nofo ki lalo ‘ae kau tangata.” Pea na’e mohuku’ia ‘ae potu. Pea nofo ki lalo ‘ae kau tangata, na’a nau toko nima afe nai. 11 Pea na’e to’o ‘e Sisu ‘ae mā; pea ne fakafeta’i, pea tufa ia ki he kau ākongā, kae [tufaki]’e he kau ākongā kiate kinautolu na’e nofo; pea [tufaki] mo e ika ke ‘oua ke nau fiu. 12 Pea kuo mākona ‘akinautolu, pea tala ‘e ia ki he’ene kau ākongā, “Tānaki hono toenga, kae’oua na’a li’aki ha me’a.” 13 Ko ia na’a nau tānaki ia, ‘o fakafonu ‘ae kato ‘e hongofulu ma ua, ‘i he toenga mā pa’ale ‘e nima, ka kuo hili ‘ae kai ‘ae kakai. 14 Pea ‘i he mamata ‘e he kau tangata ko ia ki he mana kuo fai ‘e Sisu, na’a nau pehē, “Tā ko e mo’oni ko eni ‘ae palōfita [na’e pehē]’e ha’u ki māmani.” 15 Pea kuo ‘ilo ‘e Sisu te nau ha’u ‘o puke fakamālohi ia, ke fakanofu ia ko e tu’i, na’a ne toe ‘alu tokotaha pe ki ha mo’unga. 16 Pea kuo hoko ‘ae efiāfi, na’e ‘alu ‘ene kau

ākongā ki tahi, 17 ‘O heka vaka, pea taumu’a ki Kapaneume. Pea kuo po’uli, ka ‘oku te’eki hoko mai ‘a Sisu kiate kinautolu. 18 Pea na’e tō ‘ae fu’u matangi pea peaua ‘ae tahi. 19 Pea hili ‘enau ‘a’alo ‘i he maile ‘e tolu mo e toe, na’a nau mamata kia Sisu ‘oku ‘eve’eva ‘i he tahi, mo ‘unu’unu mai ki he vaka: pea na’a nau manavahē. 20 Ka na’e pehē ‘e ia kiate kinautolu, ‘Ko au pe; ‘oua ‘e manavahē.’ 21 Pea na’a nau ma’u lotu fiefia ia ki he vaka; pea tau leva ‘ae vaka ki he fonua na’a nau folau ki ai. 22 Pea ko e ‘aho na’a na fehōloi, ‘i he mamata ‘ae kakai na’e tutu’u ‘i he kauvai ‘e taha, na’e ‘ikai ha vaka ‘i ai ka ko ia pe na’e heka ai ‘ene kau ākongā, pea na’e ‘ikai ‘alu ‘a Sisu ki he vaka mo ‘ene kau ākongā, ka na’e folau ‘a ‘ene kau ākongā pe; 23 (Ka na’e ha’u ‘ae ngaahi vaka kehe mei Taipiliō, ‘o ofi ki he potu na’a nau kai mā ai, ‘i he hili ‘ae fakafeta’i ‘e he ‘Eiki:) 24 Pea ‘i he mamata ‘ae kakai ‘oku ‘ikai ‘i ai ‘a Sisu, pe ko ‘ene kau ākongā, na’a nau heka vaka, pea ha’u ki Kapaneume, ‘o kumi ‘a Sisu. 25 Pea ‘i he’enau ‘ilo ia ‘i he kauvai ‘e taha, na’a nau fehu’i kiate ia, Lāpai, na’a ke ha’u ‘anefē ki heni? 26 Pea leaange ‘a Sisu kiate kinautolu, ‘o pehē, “Ko e mo’oni, ko e mo’oni, ‘oku ou tala kiate kimoutolu, ‘oku ‘ikai te mou kumi au, koe’uhi ko ho’omou mamata ki he ngaahi mana, ka ko e me’a ‘i ho’omou kai ‘i he ngaahi fo’i mā, pea mākona. 27 ‘Oua ‘e ngāue ki he me’akai ‘oku ‘auha, ka ki he me’akai ‘oku tolōngā ki he mo’ui ta’engata, ‘aia ‘e foaki ‘e he Foha ‘oe tangata kiate kimoutolu: he kuo faka’ilōngā ia ‘e he ‘Otua ko e Tamai.” (aiōnios g166) 28 Pea na’a nau fehu’i kiate ia, “Ko e hā ‘ae ngaahi ngāue ‘oku totonu ke mau fai ki he ‘Otua?” 29 Pea leaange ‘a Sisu, ‘o pehē kiate kinautolu, “Ko eni ‘ae ngāue ki he ‘Otua, koe’uhi ke mou tui kiate ia kuo ne fekau.” 30 Pea na’a nau pehē ai kiate ia, “Ko e hā ha faka’ilōngā ‘oku ke fai, koe’uhi ke mau mamata, kae tui kiate koe? Ko e hā ‘oku ke fai? 31 Na’e kai ‘ae mana ‘e he’emau ngaahi tamai ‘i he toafa; ‘o hangē ko ia kuo tohi, ‘Na’e foaki ‘e ia ‘ae mā mei he langi kiate kinautolu ke nau kai.” 32 Pea lea ‘a Sisu kiate kinautolu, “Ko e mo’oni, ko e mo’oni, ‘oku ou tala kiate kimoutolu, na’e ‘ikai foaki ‘e Mōse ‘ae mā ko

ia mei he langi kiate kimoutolu; ka 'oku foaki 'e he'eku Tamai 'ae mā mo'oni mei he langi kiate kimoutolu. **33** He ko ia 'ae mā 'ae 'Otua 'aia 'oku 'alu hifo mei he langi, 'o foaki 'ae mo'ui ki māmani." **34** Pea na'a nau pehē kiate ia, "'Eiki, foaki ma'uaipē 'ae mā ni kiate kimaoutolu." **35** Pea talaange 'e Sisu kiate kinautolu, "Ko au ko e mā 'oe mo'ui: ko ia 'oku ha'u kiate au, 'e 'ikai 'aupito fiekaia; pea ko ia 'oku tui kiate au, 'e 'ikai 'aupito fieinu ia. **36** Ka na'aku tala kiate kimoutolu, Kuo mou mamata foki kiate au, kae 'ikai tui. **37** Ko ia kotoa pē 'oku foaki 'e he Tamai kiate au, 'e ha'u ia kiate au; pea ko ia 'oku ha'u kiate au, 'e 'ikai 'aupito teu si'aki. **38** Na'e 'ikai te u 'alu hifo mei he langi ke fai hoku loto 'o'oku, ka ko e finangalo 'o ia na'a ne fekau'i au. **39** Pea ko e finangalo eni 'oe Tamai na'a ne fekau au, koe'uhi ko ia kotoa pē kuo ne foaki kiate au, ke 'oua na'a mole ha tokotaha, kae fokotu'u ia 'i he 'aho fakamui. **40** Pea ko e finangalo eni 'o ia na'a ne fekau au, koe'uhi ko ia fulipē 'oku mamata ki he 'Alo, pea tui kiate ia, ke ne ma'u 'ae mo'ui ta'engata; pea te u fokotu'u ia 'i he 'aho fakamui." (aiōnios g166) **41** Pea na'e lāunga ai 'ae kakai Siu kiate ia, ko e me'a 'i he'ene pehē, "Ko au ko e mā na'e 'alu hifo mei he langi." **42** Pea na'a nau pehē, "'Ikai ko Sisu eni, ko e foha 'o Siosefa, ko e tamai mo e fa'ē 'a'ana 'oku tau 'ilo? Pea 'oku fēfee'i 'ene pehē, Na'aku 'alu hifo mei he langi?" **43** Ko ia na'e leaange 'a Sisu, 'o ne pehē kiate kinautolu, "'Oua te mou felāunga'aki 'iate kimoutolu. **44** 'E 'ikai ha tangata 'e fa'a ha'u kiate au, 'o kapau 'e 'ikai tohoaki ia 'e he Tamai 'aia na'a ne fekau'i au: pea te u fokotu'u ia 'i he 'aho fakamui. **45** Kuo tohi 'i he kau palōfita, 'Pea 'e akonekina 'akinautolu kotoa pē 'i he 'Otua.' Ko ia ko e tangata kotoa pē kuo fanongo, pea kuo akonekina 'i he Tamai, 'oku ha'u ia kiate au. **46** 'Oku 'ikai ha tangata kuo ne mamata ki he Tamai: ka ko ia pe 'oku mei he 'Otua, kuo mamata ia ki he Tamai. **47** Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, Ko ia 'oku tui kiate au, 'oku 'iate ia 'ae mo'ui ta'engata. (aiōnios g166) **48** Ko au ko e mā ko ia 'oe mo'ui. **49** Na'e kai 'ae mana 'e ho'omou ngaahi tamai 'i he toafa, ka na'a nau mate. **50** Ko eni 'ae mā 'oku 'alu hifo mei he langi, 'aia 'oku kai 'e ha

tangata, pea 'ikai mate. **51** Ko au ko e mā mo'ui kuo 'alu hifo mei he langi: kapau 'e kai 'e ha tangata 'ae mā ni, 'e mo'ui ta'engata ia: pea ko e mā 'oku ou foaki ko hoku sino, 'aia te u foaki ke mo'ui ai 'a māmani." (aiōn g165) **52** Ko ia na'e fakakikihī ai 'ae kakai Siu 'iate kinautolu, 'o pehē, "'E fa'a foaki fēfee'i 'e he tangata ni hono sino ke tau kai?" **53** Pea lea 'a Sisu kiate kinautolu, "Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, Kapau 'e 'ikai te mou kai 'ae sino 'oe Foha 'oe tangata, mo inu hono toto, 'oku 'ikai ha mo'ui 'iate kimoutolu. **54** Ko ia 'oku ne kai hoku sino, mo inu hoku toto, 'oku 'iate ia 'ae mo'ui ta'engata; pea te u fokotu'u ia 'i he 'aho fakamui. (aiōnios g166) **55** He ko hoku sino ko e me'akai mo'oni, pea ko hoku toto ko e inu mo'oni. **56** Ko ia 'oku kai hoku sino, mo inu hoku toto, 'oku nofo ia 'iate au, mo au 'iate ia. **57** 'O hangē 'oku mo'ui 'ae Tamai na'a ne fekau au, pea 'oku ou mo'ui 'i he Tamai: 'oku pehē, ko ia 'oku ne kai 'iate au, ko ia pe 'e mo'ui 'iate au. **58** Ko eni 'ae mā ko ia na'e 'alu hifo mei he langi: 'o 'ikai tatau mo e kai 'ae mana 'e ho'omou ngaahi tamai, pea nau mate: ko ia 'oku kai 'ae mā ni, 'e mo'ui ia 'o ta'engata." (aiōn g165) **59** Na'e lea 'aki 'e ia 'ae ngaahi me'a ni 'i he falelotu, 'i he'ene akonaki 'i Kapaneume. **60** Pea 'i he fanongo ki ai 'ene kau ākongā tokolahi, na'a nau pehē, "Ko e lea faingata'a eni: ko hai 'oku fa'a 'ilo ia?" **61** Pea 'ilo 'e Sisu 'iate ia 'oku lāunga ai 'ene kau ākongā, pea lea ia kiate kinautolu, "'Oku tūkia 'akimoutolu 'i he me'a ni? **62** Pea 'e fēfē 'oka mou ka mamata ki he Foha 'oe tangata 'oku 'alu hake ki he potu na'e 'i ai ia 'i mu'a? **63** Ko e laumālie ia 'oku ne fakamo'ui; 'oku 'ikai hano 'aonga 'oe sino: ko e lea 'oku ou lea 'aki kiate kimoutolu, ko e laumālie ia pea mo e mo'ui. **64** Ka 'oku ai homou ni'ihi 'oku 'ikai tui. He na'e 'ilo 'e Sisu mei he kamata'anga 'akinautolu na'e 'ikai tui, mo ia te ne lavaki'i ia. **65** 'O ne pehē, "Ko ia ne u pehē ai kiate kimoutolu, 'Oku 'ikai fa'a ha'u ha tangata kiate au, ka 'i hono foaki kiate ia mei he'eku Tamai." **66** Pea talu mei ai na'e foki ki mui 'ae tokolahi 'o 'ene kau ākongā, 'o 'ikai toe 'alu mo ia. **67** Pea lea ai 'a Sisu ki he toko hongofulu ma toko ua, "'E 'alu mo kimoutolu foki? **68** Pea leaange 'a Saimone

Pita kiate ia, “Eiki, te mau ‘alu kia hai? ‘Oku ‘iate koe ‘ae ngaahi lea ‘oe mo‘ui ta‘engata. (aiōnios g166) 69 Pea ‘oku mau tui pea ‘ilo pau ko koe ko e Kalaisi, ko e ‘Alo ‘oe ‘Otua mo‘ui.” 70 Pea pehē ‘e Sisu kiate kinautolu, “‘Ikai na‘aku fili ‘akimoutolu ko e toko hongofulu ma toko ua, pea ko homou tokotaha ko e tēvolo?” 71 Ko ‘ene lea ia kia Siutasi ‘Isikaliothe, ko e foha ‘o Saimone: he ko ia te ne lavaki‘i ia, ko e taha ia ‘oe toko hongofulu ma toko ua.

7 Hili ‘ae ngaahi me‘a ni, na‘e fononga fano ‘a Sisu ‘i Kāleli: he na‘e ‘ikai fie fononga ia ‘i Siutea, he na‘e holi ‘ae kakai Siu ke tāmāte‘i ia. 2 Pea ko e kātōanga ‘oe ngaahi fale fehikitaki ‘ae kakai Siu, na‘e ofi. 3 Ko ia na‘e pehē ai ‘e hono kāinga kiate ia, “‘Alu ‘i heni, ‘o ‘alu ki Siutea, koe‘uhi ke mamata foki ‘a ho‘o kau ākongā ki he ngaahi ngāue ‘oku ke fai. 4 He ‘oku ‘ikai ha tangata ‘oku holi ke ongoongo, pea ne fai fakalilolilo ha me‘a. Kapau ‘oku ke fai ‘ae ngaahi me‘a ni, fakahā koe ki māmani.” 5 He na‘e ‘ikai tui foki ‘a hono kāinga kiate ia. 6 Pea talaange ‘e Sisu kiate kinautolu, “‘Oku te‘eki ai hoko hoku ‘aho: ka ‘oku tatau kotoa pē ‘ae ‘aho kiate kimoutolu. 7 ‘Oku ‘ikai fa‘a fehi‘a ‘a māmani kiate kimoutolu; ka ‘oku fehi‘a ia kiate au, koe‘uhi ‘oku ou fakahā ki ai, ‘oku kovi ‘ene ngaahi ngāue. 8 Mou ‘alu hake ki he kātōanga ni: ‘e ‘ikai te u ‘alu leva ki he kātōanga ni; he ‘oku te‘eki ai hokosia hoku ‘aho.” 9 Hili ‘ene lea ‘aki ‘ae ngaahi lea ni kiate kinautolu, pea nofo pe ia ‘i Kāleli. 10 Ka kuo ‘alu hono kāinga, pea toki ‘alu foki ia ki he kātōanga, na‘e ‘ikai ‘i he fakahā, kae fakafufū pe. 11 Pea kumi ia ‘e he kakai Siu ‘i he kātōanga, ‘onau pehē, “Ko e fē ia?” 12 Pea na‘e lahi ‘ae fefanafanahi ‘i he kakai koe‘uhi ko ia: he na‘e pehē ‘e he ni‘ihi, “Ko e tangata lelei ia:” kae pehē ‘e he ni‘ihi, “‘Oku ‘ikai; he ‘oku ne fakahala‘i ‘ae kakai.” 13 Ka na‘e ‘ikai lea fakahā ‘e ha taha kiate ia, ko ‘enau manavahē ki he kakai Siu. 14 Pea ‘i he lolotonga ‘ae kātōanga, na‘e ‘alu hake ‘a Sisu ki he falelotu lahi, ‘o akonaki. 15 Pea ofo ‘ae kakai Siu, ‘o [nau] pehē, “‘Oku ‘ilo fakafēfē ‘e he tangata ni ‘ae poto, he na‘e ‘ikai akonekina?” 16 Pea leaange ‘a Sisu kiate kinautolu, ‘O ne pehē, “Ko ‘eku akonaki ‘oku ‘ikai ‘a‘aku, ka ‘oku ‘a‘ana na‘a ne

fekau au. 17 Pea ko ia ia ‘e fai ki hono finangalo, te ne ‘ilo ‘ae akonaki, pe ‘oku ‘i he ‘Otua ia, pe ko ‘eku lea ‘iate au pe. 18 Ko ia ‘oku lea ‘iate ia pē, ‘oku kumi ‘ae fakamālō ‘a‘ana: ka ko ia ‘oku ne kumi ‘ae fakamālō ‘o ia na‘a ne fekau ia, ko ia ia ‘oku mo‘oni, pea ‘oku ‘ikai ha ta‘emā‘oni‘oni ‘iate ia. 19 ‘Ikai na‘e ‘atu ‘e Mōsesē ‘ae fono kiate kimoutolu, ka ‘oku ‘ikai hamou tokotaha ‘oku ne fai ki he fono? Ko e hā ‘oku mou kumi ai ke tāmāte‘i au?” 20 Pea leaange ‘ae kakai, ‘o pehē, ‘Oku ‘iate koe ha tēvolo: ko hai ‘oku kumi ke tāmāte‘i koe? 21 Pea leaange ‘a Sisu, ‘o pehē kiate kinautolu, “Kuo u fai ‘ae ngāue ‘e taha, pea ‘oku mou ofo ai kotoa pē. 22 Na‘e fokotu‘u ‘e Mōsesē ‘ae kamu kiate kimoutolu; (ka ‘oku ‘ikai mei ‘a Mōsesē ia, kae mei he ngaahi tamai; pea ‘oku kamu‘i ‘ekimoutolu ‘ae tama tangata ‘i he ‘aho Sāpate. 23 Pea kapau ‘e kamu ‘ae tama tangata ‘i he ‘aho Sāpate, koe‘uhi ke ‘oua na‘a maumau‘i ‘ae fono ‘a Mōsesē; ‘oku mou ‘ita kiate au, ko e me‘a ‘i he‘eku fakamo‘ui haohaoa ‘ae tangata ‘i he ‘aho Sāpate? 24 ‘Oua te mou fakamaau ‘o fakatatau mo ia ‘oku ha mai, kae fakamaau ke totonu.” 25 Pea lea ai ha ni‘ihi mei Selūsalema, “‘Ikai ko eni ia ‘oku nau kumi ke tāmāte‘i? 26 Pea vakai, ‘oku lea mālohi ia, kae ‘ikai si‘i te nau lea kiate ia. ‘Oku ‘ilo mo‘oni ‘e he kau pule ko e Kalaisi totonu eni? 27 He ‘oku tau ‘ilo ‘ae potu ‘oku ha‘u mei ai ‘ae tangata ni: ka ‘oka ha‘u ‘a Kalaisi, ‘e ‘ikai ha taha te ne ‘ilo pe ‘oku mei fē ia.” 28 Pea kalanga ‘a Sisu ‘i he falelotu lahi ‘i he‘ene akonaki, ‘o pehē, “‘Oku mou ‘ilo au, pea ‘oku mou ‘ilo ‘ae potu ‘oku ou ha‘u mei ai: pea ‘oku ‘ikai te u ha‘u ‘iate au pē, ka ko ia na‘a ne fekau au ‘oku mo‘oni ia, ‘aia ‘oku ‘ikai te mou ‘iloa. 29 Ka ‘oku ou ‘ilo ia: he ‘oku ou meiate ia, pea na‘a ne fekau au.” 30 Pea na‘a nau holi ai ke puke ia ka na‘e ‘ikai ala ha taha kiate ia, he na‘e te‘eki hoko hono ‘aho. 31 Pea na‘e tui ‘ae tokolahi ‘oe kakai kiate ia, ‘onau pehē, “‘Oka ha‘u ‘ae Kalaisi, ‘e lahi hake ‘ae mana ‘e fai ‘e ia ‘i he ngaahi me‘a ni kuo fai ‘e he tangata ni?” 32 Pea na‘e fanongo ‘ae kau Fālesi ‘oku fefanafanahi ‘ae kakai kiate ia; pea fekau ‘e he kau Fālesi mo e kau taula‘eiki lahi ‘ae kau tangata fekau, ke nau puke ia. 33 Pea lea ai ‘a Sisu kiate kinautolu, “‘Oku toe si‘i pe

'eku 'iate kimoutolu, peau 'alu kiate ia na'a ne fekau au." 34 Te mou kumi au, pea 'ikai 'ilo'i pea ko e potu te u 'i ai, 'e 'ikai te mou fa'a lava ki ai. 35 Pea fepehē'aki ai 'ae kakai Siu, "'E 'alu ki fē ia, 'e 'ikai te tau fa'a 'ilo'i ia? Te ne 'alu ki he ngaahi Senitaile kuo fakahē'i, pea ako ki he Senitaile? 36 Ko e hā 'ae lea ko eni 'oku ne pehē ai, Te mou kumi au, pea 'ikai te mou 'ilo'i: pea ko e potu te u 'i ai, 'e 'ikai te mou fa'a lava ki ai?" 37 'I he 'aho faka'osi, ko e ['aho]lahi 'oe kātōanga, na'e tu'u 'a Sisu 'o kalanga, 'o pehē, "Kapau 'oku fieinu ha tangata, ke ha'u ia kiate au 'o inu. 38 Ko ia 'oku tui kiate au, 'o hangē ko ia kuo fakahā 'i he tohi, "E tafe mei hono loto 'ae ngaahi vai mo'ui." 39 (Ka ko 'ene lea ia ki he Laumālie, 'aia 'e ma'u 'ekinautolu 'oku tui kiate ia: he na'e te'eki ai [foaki]'ae Laumālie Mā'on'i'oni; koe'uhi na'e te'eki ai hakeaki'i 'a Sisu.) 40 Pea 'i he fanongo 'ae kakai tokolahi ki he lea ni, na'a nau pehē, "Ko e mo'oni ko eni 'ae Palōfita." 41 Pea pehē 'e he ni'ihi, "Ko eni 'ae Kalaisi." Ka na'e lea 'ae ni'ihi, "'E ha'u 'ae Kalaisi mei Kāleli? 42 'ikai 'oku tala 'i he tohi, 'E ha'u 'ae Kalaisi 'i he hako 'o Tevita, pea mei he kolo ko Peteliheima, na'e 'i ai 'a Tevita?" 43 Pea na'e fakakikihī 'ae kakai ko e me'a 'iate ia. 44 Pea na'e loto 'a honau ni'ihi ke puke ia; ka na'e 'ikai ala ha taha kiate ia. 45 Pea ha'u ai 'ae kau tangata fekau ki he kau taula'eiki lahi mo e kau Fālesi; pea nau pehē kiate kinautolu, "Ko e hā 'oku 'ikai ai te mou 'omi ia?" 46 Pea talaange 'e he kau tangata fekau, "'Oku te'eki 'aupito ha tangata 'e lea 'o hangē ko e tangata ni." 47 Pea toki pehē 'e he kau Fālesi kiate kinautolu, "Kuo kākāa'i mo kimoutolu foki? 48 He kuo tui kiate ia ha ni'ihi 'i he kau pule pe 'i he kau Fālesi? 49 Ka kuo mala'ia 'ae kakai ni 'oku ta'e'ilo ki he fono." 50 Pea lea 'a Nikotimasi kiate kinautolu, (ko ia ia na'e ha'u kia [Sisu]'i he po'uli,) he ko honau tokotaha ia, 51 "'Oku tukuaki'i ha tangata 'e hotau fono 'i he te'eki fanongo ki ai, pea 'ilo 'aia 'oku ne fai?" 52 Pea na'a nau leaange, 'o pehē kiate ia, "He ko e Kāleli foki 'a koe? Kumi, pea vakai: he 'oku 'ikai ha palōfita 'e tupu mei Kāleli." 53 Pea na'e taki taha 'alu ki hono fale.

8 Ka na'e 'alu 'a Sisu ki he mo'unga 'oe 'Olive.
2 Pea toe ha'u hengihengi ia ki he falelotu

lahi, pea ha'u 'ae kakai kotoa pē kiate ia; pea nofo ia, 'o ako kiate kinautolu. 3 Pea ko e kau tangata tohi mo e Fālesi na'a nau 'omi kiate ia 'ae fefine na'e mo'ua 'i he tono tangata; 'onau tuku ia ki he ha'oha'onga, 4 Pea nau pehē kiate ia, "Akonaki, na'e mo'ua 'ae fefine ni lolotonga 'ene tono tangata. 5 Pea ko eni, na'e fekau 'e Mōsese kiate kimautolu 'i he fono, ke tolongaki ia 'aki 'ae maka: ka ko e hā ho'o lea?" 6 Na'a nau lea pehē, ko 'enau 'ahi'ahi'i ia, koe'uhi ke nau talakovi'i ai ia. Ka na'e tulolo hifo 'a Sisu, pea tohi 'aki hono tuhu ki he kekelele. 7 Pea 'i he'enau kei fehu'i pe kiate ia, na'e tu'u ki 'olunga ia, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Ko ia ia 'iate kimoutolu 'oku ta'eangahala, ke li 'e ia 'ae fuofua maka ki ai." 8 Pea toe tulolo ia, 'o tohi ki he kekelele. 9 Pea ko kinautolu na'e fanongo ai, 'i he valokia 'akinautolu 'e honau 'atamai, na'a nau taki taha 'alu kitu'a, 'o fuofua fai mei he ki mu'a 'o a'u ki he ki mui: pea toe tokotaha 'a Sisu, kae tu'u 'ae fefine 'i loto. 10 Pea kuo tu'u hake 'a Sisu, 'o 'ikai mamata ki ha taha ka ko e fefine pe, pea pehē 'e ia ki ai, "Fefine, ko e fē 'akinautolu na'a nau faka'ilo'i koe?" 'Oku 'ikai fakahalaia koe 'e ha taha? 11 Pea pehē 'e ia, "'Eiki, 'oku 'ikai ha taha. Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "Pea 'oku 'ikai te u fakahalaia koe: 'alu pea 'oua 'e toe fai angahala." 12 Pea toe lea ai 'a Sisu kiate kinautolu, 'o pehē, "Ko au ko e maama 'o māmani: ko ia 'oku muimui 'iate au, 'e 'ikai 'alu ia 'i he po'uli, ka 'e 'iate ia 'ae maama 'oe mo'ui." 13 Ko ia na'e pehē ai 'ae kau Fālesi kiate ia, "'Oku ke fakamo'oni kiate koe; 'oku 'ikai mo'oni ho'o fakamo'oni. 14 Pea leaange 'a Sisu, 'o pehē kiate kinautolu, "'Oku ou fakamo'oni kiate au, ka 'oku mo'oni 'eku fakamo'oni: he 'oku ou 'ilo 'aia 'oku ou ha'u mei ai, mo ia 'oku ou 'alu ki ai; ka 'oku 'ikai te mou 'ilo 'aia 'oku ou ha'u mei ai, pe ko ia 'oku ou 'alu ki ai. 15 'Oku mou fakamaau fakakakano pē; 'oku 'ikai te u fakamaau ha tokotaha. 16 Pea kapau te u fakamaau, 'oku mo'oni 'eku fakamaau he 'oku 'ikai teu tokotaha pe, ka ko au mo e Tamai na'a ne fekau au. 17 Pea kuo tohi foki 'i ho'omou fono, ko e fakamo'oni 'ae tangata 'e toko ua 'oku mo'oni. 18 Ko e tokotaha au 'oku ou fakamo'oni au, pea ko e Tamai na'a

ne fekau au 'oku ne fakamo'oni kiate au." 19 'e Sisu kiate kinautolu, "Ko e mo'oni, ko e Pea na'a nau pehē kiate ia, "Ko e fē ho'o Tamai? mo'oni, 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Ko ia Pea talaange 'e Sisu, 'Oku 'ikai te mou 'ilo au, 'oku fai angahala, ko e pōpula ia ki he angahala. 20 Na'e lea 'aki 35 Pea 'oku 'ikai nofoma'uaipē 'i he fale 'ae pōpula: [ka]'oku nofoma'uaipē 'ae 'Alo. (aiōn g165) 36 Ko ia kapau 'e fakatau'atāina'i 'akimoutolu 'e he 'Alo, te mou tau'atāina mo'oni. 37 'Oku ou 'ilo ko e hako 'o 'Epalahame 'akimoutolu; ka 'oku mou kumi ke tāmata'i au, koe'uhi 'oku 'ikai 'i homou loto 'a 'eku akonaki. 38 'Oku ou lea 'aki 'aia kuo u 'ilo'i 'i he'eku Tamai; pea 'oku mou fai 'aia kuo mou 'ilo'i 'i ho'omou tamai." 39 Na'a nau leaange, 'o pehē kiate ia, "Ko 'emau tamai 'a 'Epalahame." Pea talaange 'e Sisu kiate kinautolu, "Ka ne ko e fānau 'a 'Epalahame 'akimoutolu, pehē, te mou fai 'ae ngaahi ngāue 'a 'Epalahame. 40 Ka ko eni 'oku mou kumi ke tāmata'i au, ko e tangata kuo tala 'ae mo'oni kiate kimoutolu, 'aia kuo u fanongo 'i he 'Otua: na'e 'ikai fai pehē 'e 'Epalahame. 41 'Oku mou fai 'ae ngāue 'a ho'omou tamai." Pea na'a nau pehē ai kiate ia, "'Oku 'ikai te mau tupu 'i he fe'auaki; 'oku taha pe 'emau Tamai, ko e 'Otua." 42 Pea talaange 'e Sisu kiate kinautolu, "Ka ne ko ho'omou Tamai 'ae 'Otua, te mou 'ofa kiate au: he na'aku tupu ai 'o ha'u mei he 'Otua; pea na'e 'ikai te u ha'u 'iate au pe, ka na'a ne fekau au. 43 Ko e hā 'oku 'ikai ai te mou 'ilo 'eku lea? Ka koe'uhi 'oku 'ikai te mou fie fai ki he'eku akonaki. 44 'Oku mou 'i [ho'omou]tamai ko e tēvolo, pea ko e holi 'a ho'omou tamai te mou fai. Ko e fakapō ia talu mei he kamata'anga, pea na'e 'ikai nofoma'u 'i he mo'oni koe'uhi 'oku 'ikai ha mo'oni 'iate ia. 'Oka lea 'aki 'e ia 'ae loi, 'oku ne lea 'aki 'ene me'a 'a'ana: he ko e loi ia, mo e tamai 'o ia. 45 Pea ko e me'a 'i he'eku tala 'ae mo'oni [kiate kimoutolu], 'oku 'ikai ai te mou tui kiate au. 46 Ko hai 'iate kimoutolu 'oku ne faka'ilo ha'aku angahala? Pea kapau 'oku ou lea 'aki 'ae mo'oni ko e hā 'oku 'ikai ai te mou tui kiate au? 47 Ko ia 'oku 'i he 'Otua, 'oku fanongo ia ki he ngaahi folofola 'ae 'Otua: pea pehē, 'oku 'ikai te mou fanongo, koe'uhi 'oku 'ikai 'i he 'Otua 'akimoutolu." 48 Pea leaange 'ae kakai Siu, [onau]pehē kiate ia, "'Iakai 'oku mo'oni 'emau pehē, Ko e Samēlia koe, pea 'oku 'iate koe ha tēvolo?" 49 Pea talaange 'e Sisu, "'Oku 'ikai ha

tēvolo 'iate au; ka 'oku ou faka'apa'apa ki he'eku Tamai, pea 'oku mou fakalielia'i au. 50 Pea 'oku 'ikai teu kumi 'ae ongoongolelei 'o 'oku: 'oku ai ha tokotaha 'oku ne kumi'i mo fakamaau'i. 51 Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, Kapau 'e fai 'e ha tangata ki he'eku lea, 'e 'ikai 'aupito mamata ia ki he mate." (aiōn g165) 52 Pea lea ai 'ae kakai Siu kiate ia, "Ta 'oku mau 'ilo 'eni 'oku 'iate koe ha tēvolo. Kuo mate 'a 'Epalahame, mo e kau palōfita; ka 'oku ke pehē, Kapau 'e fai 'e ha tangata ki he'eku lea, 'e 'ikai 'aupito te ne kamata 'ae mate. (aiōn g165) 53 'Oku ke lahi koe ki he'emaui tamai ko 'Epalahame, 'aia kuo mate? Pea, mate mo e kau palōfita: 'oku ke pehē ko hai koe?" 54 Pea talaange 'e Sisu, "Kapau te u fakaongolelei au, ko e me'a noa pē 'eku fakaongo: ko 'eku Tamai ko ia ia 'oku ne fakaongolelei'i au; 'aia 'oku mou pehē ai, ko homou 'Otua ia: 55 Ka kuo 'ikai te mou 'ilo ia, ka 'oku ou 'ilo ia: pea kapau te u pehē, 'Oku 'ikai te u 'iloa ia, te u loi au 'o hangē ko kimoutolu: ka 'oku ou 'ilo ia, pe au tuitala ki he'ene folofola. 56 Na'e mātu'aki fiefia 'a ho'omou tamai ko 'Epalahame ke mamata ki hoku 'aho: pea na'e mamata ia, pea fiefia. 57 Pea lea 'ae kakai Siu kiate ia, "'Oku te'eki ai nimangofulu ta'u ho motu'a, pea kuo ke mamata kia 'Epalahame?" 58 Pea talaange 'e Sisu kiate kinautolu, "Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, Ki mu'a 'ia 'Epalahame, "Oku ou 'i ai au." 59 Pea na'a nau to'o hake 'ae ngaahi maka, ke nau lisingi 'aki ia; ka na'e fufū 'e Sisu ia, pea 'alu ia 'i honau lotolotonga mei he falelotu lahi, pea hao ai.

9 Pea 'i he 'alu ange 'a [Sisu], ne mamata ia ki ha tangata na'e fanau'i ko e kui. 2 Pea fahu'i 'ene kau ākongā kiate ia, 'o pehē, "Lāpai, ko hai na'e fai angahala, 'ae tangata ni, pe ko 'ene mātu'a, na'e fanau'i kui ai ia?" 3 Pea talaange 'e Sisu, "Na'e 'ikai fai angahala 'ae tangata ni, pe ko 'ene mātu'a: ka ko e me'a ke fakahā 'iate ia 'ae ngaahi ngāue 'ae 'Otua. 4 'Oku totonu ke u fai 'ae ngaahi ngāue 'o ia na'a ne fekau au, lolotonga 'ene kei 'aho: 'oku ha'u 'ae pō, 'oku 'ikai fa'a ngāue ai ha tokotaha." 5 'I he'eku kei 'i māmani ko e maama au 'o māmani. 6 Hili 'ene lea pehē, na'e 'a'anua ia ki he kekelele, 'o

ne ngaohi 'aki 'ae 'a'anua 'ae 'umea, 'o ne pani 'aki 'ae 'umea 'ae mata 'oe tangata kui, 7 'O ne pehē kiate ia, "'Alu, 'o kaukau 'i he ano vai ko Seiloami," ('a ia ko hono 'uhinga, "Ko e fekau.") Ko ia na'e 'alu ai ia, 'o kaukau, pea ha'u kuo 'ā. 8 Ko ia ko e kaungā'api, pea mo kinautolu na'e mamata mu'a kiate ia 'i he'ene kui, na'a nau pehē, "'Ikai ko eni ia na'e nofo 'o kole?" 9 Pea tala 'e he ni'ihi, "Ko eni ia:" pea [lea]'ae ni'ihi, "'Oku hangē ko ia:" ka na'e pehē 'e ia, "Ko au ia." 10 "Ko ia na'a nau pehē kiate ia, na'e faka'ā fēfee'i ho mata?" 11 Pea talaange 'e ia, 'o pehē, "Ko e tangata 'oku ui ko Sisu na'a ne ngaohi 'ae 'umea, 'o ne pani hoku mata, pea ne pehē kiate au, "Alu ki he ano vai ko Seiloami, 'o kaukau: pea na'aku 'alu, 'o kaukau, pea u 'ā ai." 12 Pea nau pehē ai kiate ia, "Kofa'ā ia?" Pea pehē 'e ia, "'Oku 'ikai te u 'iloa." 13 Na'a nau 'omi ki he kau Fālesi 'aia na'e kui. 14 Pea ko e 'aho Sāpate 'aia na'e ngaohi ai 'e Sisu 'ae 'umea, 'o ne faka'ā hono mata. 15 Pea fahu'i foki 'ae kau Fālesi kiate ia, pe na'e fēfē hono faka'ā. Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, 'Na'e 'ai 'e ia 'ae 'umea ki hoku mata, pea u kaukau, pea 'oku ou 'ā." 16 Ko ia na'e pehē ai 'e he ni'ihi 'oe kau Fālesi, "'Oku 'ikai mei he 'Otua 'ae tangata ni, koe'uhi 'oku 'ikai te ne tokanga ki he 'aho Sāpate." Pea pehē 'e he ni'ihi, "'E fa'a fai fēfee'i 'ae ngaahi mana pehē 'e ha angahala? Pea na'a nau fakakikihī ai." 17 Pea na'a nau toe fahu'i ki he tangata kui, "Ko e hā ho'o lau kiate ia, 'i he'ene faka'ā ho mata?" Pea pehē 'e ia, "Ko e palōfita ia." 18 Ka na'e 'ikai tui 'ae kakai Siu na'e kui ia, pea kuo 'ā, kae'oua ke nau ui 'ae mātu'a 'o ia kuo faka'ā. 19 Pea nau fahu'i kiate kinaua, 'o pehē, "Ko ho'omo tama eni, 'oku mo lau na'e fanau'i kui? Pea 'oku 'a fēfē eni?" 20 Pea leaange 'ene mātu'a kiate kinautolu, 'o pehē, "'Oku ma 'ilo ko 'ema tama eni, pea na'e fanau'i 'oku kui: 21 Ka ko e me'a ko ia 'oku 'ā ai ni ia, 'oku 'ikai te ma 'ilo; pea 'oku 'ikai te ma 'ilo pe ko hai kuo faka'ā hono mata; ka 'oku lahi ia: fahu'i ki ai: ke lea ia kiate ia." 22 Na'e pehē 'ae lea 'a 'ene mātu'a, he na'a na manavahē ki he kakai Siu: he kuo alea pau 'ae kakai Siu, kapau 'e ai ha tokotaha te ne fakahā ko e Kalaisi ia, 'e kapusi ia mei he falelotu. 23 Ko ia na'e pehē ai

'e he'ene mātu'a, "'Oku lahi ia; fehu'i ki ai." 24 Pea na'a nau toe ui 'ae tangata na'e kui, 'onau pehē kiate ia, "Tuku ki he 'Otua 'ae fakamālō: 'oku mau 'ilo ko e angahala 'ae tangata ni." 25 Pea leaange 'e ia, 'o pehē, "Ko ha angahala ia pe 'ikai, 'oku 'ikai te u 'ilo: ko e me'a 'e taha 'oku ou 'ilo, na'aku kui, ka ko eni 'oku ou 'ā." 26 Pea toe fehu'i ai 'akinautolu kiate ia, "Ko e hā na'a ne fai kiate koe? Na'e fēfee'i 'ene faka'ā ho mata?" 27 Pea leaange ia kiate kinautolu, "Kuo 'osi 'eku tala kiate kimoutolu, pea 'oku 'ikai te mou ongo'i: ko e hā 'oku mou toe fie fanongo ai? Te mou ului ko 'ene kau ākongā foki?" 28 Pea nau taukaea ia, 'o pehē, "Ko 'ene ākongā 'a koe; ka ko e kau ākongā 'a Mōsese 'akinautolu. 29 'Oku mau 'ilo na'e folofola 'ae 'Otua kia Mōsese: ka ko e tangata ni, 'oku 'ikai te mau 'ilo pe 'oku mei fē ia." 30 Pea leaange 'ae tangata, 'o pehē kiate kinautolu, "Ta ko e me'a fakamanavahē eni, koe'uhi 'oku 'ikai te mou 'ilo pe 'oku ha'u ia mei fē, ka kuo ne faka'ā hoku mata. 31 'Oku tau 'ilo 'oku 'ikai ongo'i 'e he 'Otua 'ae kau angahala: ka 'oka lotu ha tangata ki he 'Otua, pea fai hono finangalo, 'oku ne ongo'i ia. 32 Talu mei he kamata'anga 'o māmani 'oku te'eki fanongo na'e ai ha tangata kuo faka'ā 'ae mata 'o ha tokotaha kuo fanau'i kui. (aiōn g165) 33 Ka ne 'ikai 'i he 'Otua 'ae tangata ni, 'e 'ikai fa'a fai 'e ia ha me'a." 34 Pea leaange 'akinautolu, 'o pehē kiate ia, "Na'a ke tupu tofu pe 'i he ngaahi angahala, pea 'oku ke ako'i 'akinautolu?" Pea na'a nau kapusi ia kitu'a. 35 Pea ongo'i 'e Sisu kuo nau kapusi ia kitu'a: pea ne toki 'ilo ia, 'o ne pehē kiate ia, "'Oku ke tui ki he 'Alo 'oe 'Otua?" 36 Pea leaange ia, 'o pehē, "'Eiki, ko hai ia, koe'uhi ke u tui kiate ia?" 37 Pea tala 'e Sisu kiate ia, "Kuo ke mamata kiate ia, pea ko ia ia 'oku talanoa kiate koe." 38 Pea pehē 'e ia, "'Eiki, 'oku ou tui. Pea na'a ne hū kiate ia. 39 Pea lea 'a Sisu, "Ko e me'a 'i he fakamaau kuo u ha'u ki māmani, koe'uhi ko kinautolu 'oku 'ikai mamata ke nau mamata; pea ke kui 'akinautolu 'oku mamata." 40 Pea fanongo ki he ngaahi lea ni 'ae ni'ihī 'oe Fālesi na'e 'iate ia, 'onau pehē ki ai, "'Oku kui 'akinautolu foki?" 41 Pea pehē 'e Sisu kiate kinautolu, "Ka ne kui 'akimoutolu, pehē, 'e 'ikai ha'amou angahala ka

ko eni 'oku mou pehē, 'Oku mau 'ā ko ia 'oku ma'u pe ho'omou angahala."

10 "Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Ko ia 'oku 'ikai hū 'i he matapā ki he loto'ā sipi, ka 'oku kaka hake 'i he hala kehe, ko e kaiha'a ia mo e fakamālohi. 2 Ka ko ia 'oku hū 'i he matapā, ko e tauhi ia 'oe fanga sipi. 3 'Oku to'o kiate ia 'e he le'o; pea fanongo ki hono le'o 'ae fanga sipi pea 'oku ne ui 'ae sipi 'a'ana 'i [honau hingoa] 'o ne tataki atu 'akinautolu. 4 Pea ka tuku atu 'e ia 'ene sipi 'a'ana 'oku 'alu mu'omu'a ia 'iate kinautolu, pea muimui 'ae sipi 'iate ia: he 'oku nau 'ilo hono le'o." 5 Pea 'e 'ikai te nau muimui 'i ha fo'ou, ka te nau hola meiate ia: he 'oku 'ikai te nau 'ilo 'ae le'o 'oe fo'ou. 6 Na'e lea 'aki 'e Sisu 'ae fakatātā ni kiate kinautolu: ka na'e 'ikai te nau 'ilo hono 'uhinga 'o 'ene lea kiate kinautolu. 7 Pea toe tala ai 'e Sisu kiate kinautolu, Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, Ko au ko e matapā ki he fanga sipi. 8 Ko kinautolu kotoa pē na'e mu'omu'a 'iate au, ko e kau kaiha'a mo e fakamālohi: ka na'e 'ikai fanongo 'ae fanga sipi kiate kinautolu. 9 Ko au pe ko e matapā: pea ko ia 'e hū ange 'iate au, 'e mo'ui ia, pea 'e fe'alu'aki ai pe ia, 'o ma'u 'ae me'akai. 10 'Oku 'ikai ha'u 'ae kaiha'a, ka ke kaiha'asi, pea ke tāmata'i, pea ke faka'auha: kuo u ha'u au ke nau ma'u 'ae mo'ui, pea ke nau ma'u ia 'o lahi 'aupito. 11 "Ko au ko e tauhi lelei: 'oku foaki 'e he tauhi lelei 'a 'ene mo'ui koe'uhi ko e fanga sipi. 12 Ka ko ia 'oku unga ki he ngāue, ka 'oku 'ikai ko e tauhi, 'aia 'oku 'ikai 'a'ana 'ae fanga sipi, 'oku mamata ia 'oku ha'u 'ae ulofi, pea si'aki 'ae fanga sipi, kae hola: pea mo'ua ia 'e he ulofi, 'o fakahē'i 'ae fanga sipi. 13 'Oku hola 'ae unga ngāue, koe'uhi ko e unga ngāue [pe] ia, pea 'oku 'ikai 'ofa ia ki he fanga sipi. 14 Ko au ko e tauhi lelei; pea hangē 'oku 'ilo au 'e he Tamai, peau 'ilo foki 'ae Tamai, 15 ['Oku pehē] 'a 'eku 'ilo 'aia 'oku 'a'aku, mo e 'ilo au 'ekinautolu: pea 'oku ou tuku hifo 'eku mo'ui koe'uhi ko e fanga sipi. 16 Pea 'oku ai mo 'eku fanga sipi kehe, 'oku 'ikai 'i he loto'ā ko eni: te u 'omi 'akinautolu foki, pea te nau fanongo ki hoku le'o; pea 'e ai 'ae loto'ā pe taha, mo e tauhi pe taha." 17 Ko ia 'oku 'ofa ai 'a 'eku Tamai kiate au, ko e me'a

‘i he’eku tuku hifo ‘eku mo’ui, kau toe to’o ia. 18 ‘Oku ‘ikai ke to’o ia ‘e ha taha ‘iate au, ka ‘oku ou tuku hifo ia ‘eau pe. ‘Oku ou mafai ke tuku hifo ia, pea ‘oku ou mafai ke toe to’o ia. Ko e fekau ni kuo u ma’u mei he’eku Tamai.” 19 Pea na’e toe fakakikihia ‘ae kakai Siu, ko e me’a ‘i he ngaahi lea ni. 20 Pea pehē ‘e honau tokolahi, “Oku ‘iate ia ha tēvolo, pea ‘oku faha; ko e hā ‘oku mou fanongo ai kiate ia?” 21 Pea pehē ‘e he ni’ihi, “Oku ‘ikai ko e lea eni ‘a ha taha ‘oku ‘i ai ha tēvolo. ‘E mafai ‘e ha tēvolo ke faka’ā ‘ae mata ‘oe kui?” 22 Pea na’e fai ‘i Selūsalema ‘ae katoanga ‘oe fakafo’ou, pea ko e fa’ahita’u momoko. 23 Pea na’e ‘eve’eva ‘a Sisu ‘i he falelotu lahi, ‘i he fale hala ‘o Solomone. 24 Pea na’e ha’u ‘ae kakai Siu, ‘o kāpui ia, ‘onau pehē kiate ia, “E fēfē hono fuoloa mo ho’o ta’efaka’ilo kiate kimautolu? Kapau ko e Kalaisi koe, tala totonu mai kiate kimautolu.” 25 Pea leaange ‘a Sisu kiate kinautolu, “Na’aku tala kiate kimoutolu, ka na’e ‘ikai te mou tui: ko e ngaahi ngāue ‘oku ou fai ‘i he huafa ‘o ‘eku Tamai, ‘oku fakamo’oni’i ai au.” 26 Ka ‘oku ‘ikai te mou tui, koe’uhi ‘oku ‘ikai ‘i he’eku fanga sipi ‘akimoutolu. 27 ‘Oku fanongo ‘eku fanga sipi ki hoku le’o, ‘o hangē ko ‘eku tala kiate kimoutolu: pea ‘oku ou ‘iloa ‘akinautolu, pea ‘oku nau muimui ‘iate au: 28 Pea ‘oku ou foaki kiate kinautolu ‘ae mo’ui ta’engata; pea ‘e ‘ikai ‘aupito te nau ‘auha, pe ‘e ‘ikai ha taha te ne hamusi ‘akinautolu mei hoku nima. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Ko ‘eku Tamai, ‘aia na’a ne foaki mai kiate au, ‘oku lahi taha pe ia; pea ‘oku ‘ikai ha tokotaha ‘oku fa’a hamusi mei he nima ‘o ‘eku Tamai. 30 Ko au mo e Tamai ‘oku ma taha pe. 31 Pea toe to’o hake ‘e he kakai Siu ‘ae maka, ke nau tolongaki ‘aki ia. 32 Pea leaange ‘a Sisu kiate kinautolu, “Kuo lahi ‘ae ngāue lelei kuo u fakahā kiate kimoutolu mei he’eku Tamai; ko e ngāue fē ia ‘oku mou tolongaki’i ai au? 33 Pea talaange ‘e he kau Siu kiate ia, ‘o pehē, ‘Oku ‘ikai ko ha ngāue lelei ‘oku mau tolongaki’i ai koe; ka ko e fie ‘Otua pe; koe’uhi ko e tangata pe ‘a koe, ka ‘oku ke fai ke ‘Otua.” 34 Pea talaange ‘e Sisu kiate kinautolu, “‘ikai kuo tohi ‘i ho’omou fono, Ne u pehē, ‘Ko e ngaahi ‘otua ‘akimoutolu?” 35 Kapau ‘oku ui ko e ‘otua ‘akinautolu na’e

folofola ki ai ‘ae ‘Otua, pea ‘e ‘ikai fa’a li’aki ‘ae tohi; 36 ‘Oku mou pehē kiate ia kuo fakatapu ‘e he Tamai, ‘o fekau ki māmani, ‘Oku ke fie ‘Otua; koe’uhi na’aku pehē, Ko e ‘Alo au ‘oe ‘Otua? 37 Kapau ‘oku ‘ikai te u fai ‘ae ngāue ‘o ‘eku Tamai, ‘oua te mou tui kiate au. 38 Ka ‘i he’eku fai ia, kapau ‘oku ‘ikai te mou tui kiate au, tui ki he ngāue: koe’uhi ke mou ‘ilo, mo tui, ‘oku ‘iate au ‘ae Tamai, mo au ‘iate ia.” 39 Ko ia na’a nau toe fie puke ai ia: ka na’a ne fakahaofi ia mei honau nima, 40 ‘O toe ‘alu ki he potu ‘itu’a Sioatani, ‘aia na’e tomu’a fai papitaiso ai ‘a Sione; pea nofo ai ia. 41 Pea na’e ‘alu ‘ae tokolahi kiate ia, ‘onau pehē, “Na’e ‘ikai fai ‘e Sione ha mana: ka ko e me’a kotoa pē na’e lea ki ai ‘a Sione ki he tangata ni, ‘oku mo’oni.” 42 Pea na’e tui ‘ae tokolahi ‘i ai kiate ia.

11 Pea na’e mahaki ‘a Lasalosi, ko e tangata ‘e tokotaha ‘i Pētani, ko e kolo ‘a Mele mo hono tokoua ko Mā’ata. 2 (Ko e Mele [ko ia]ia na’a ne tākai ‘ae ‘Eiki ‘aki ‘ae lolo, ‘o ne holoholo hono va’e ‘aki hono lou’ulu, na’e mahaki hono tuonga’ane ko Lasalosi.) 3 Ko ia na’e fekau ai ‘e hono ongo tuofefine kiate ia, ‘o pehē, “Eiki, vakai, ko ia ‘oku ke ‘ofa ai ‘oku mahaki.” 4 Pea kuo fanongo ‘a Sisu, pea ne pehē, “Oku ‘ikai ko e mahaki eni ke mate ai, ka ke ongoongolelei ai ‘ae ‘Otua, pea ke ongoongolelei ai ‘ae ‘Alo ‘oe ‘Otua.” 5 Pea na’e ‘ofa ‘a Sisu kia Mā’ata, mo hono tehina, mo Lasalosi. 6 Pea kuo fanongo ia ki he’ene mahaki, na’a ne kei nofo ‘i he potu ko ia ‘o ‘aho ua. 7 Hili ia, pea pehē ‘e ia ki he kau ākongā, “Ke tau toe ‘alu ki Siutea.” 8 Pea tala ‘e he kau ākongā kiate ia, “Lāpai, na’e toki kumi ‘e he kau Siu ke tolongaki koe ‘aki ‘ae maka; pea ‘oku ke toe ‘alu ki ai?” 9 Pea pehēange ‘e Sisu, “‘ikai ‘oku hongofulu ma ua ‘ae feitu’ulā ‘i he ‘aho? Kapau ‘oku ‘eve’eva ha tangata ‘i he ‘aho, ‘oku ‘ikai tūkia ia, koe’uhi ‘oku mamata ia ki he maama ‘oe māmani. 10 Pea kapau ‘oku ‘eve’eva ha tangata ‘i he po’uli, ‘oku tūkia ia, koe’uhi ‘oku ‘ikai ha maama ‘i ai.” 11 Na’e hili ‘ene lea ni, pea toki pehē ‘e ia kiate kinautolu, “Ko hotau kāinga ko Lasalosi ‘oku mohe; ka ‘oku ou ‘alu, koe’uhi ke u fafangu ia mei he mohe.” 12 Pea pehē ai ‘e he’ene kau ākongā, “Eiki, kapau ‘oku mohe, ‘e lelei ai ia.” 13 Na’e

lea 'a Sisu ki he'ene mate ka na'a nau mahalo ko 'ene lea ki he mālōlō 'i he mohe. 14 Pea toki tala fakatotonu 'e Sisu kiate kinautolu, "Kuo mate 'a Lasalosi. 15 Pea 'oku ou fiefia 'i he 'ikai te u 'i ai, koe'uhi ko kimoutolu, koe'uhi ke mou tui; ka tau ō kiate ia." 16 Pea lea ai 'a Tōmasi, 'oku ui ko Titimasi, ki he'ene kaungā ākongā, "Ke tau ō foki, ka tau mate mo ia." 17 Pea kuo 'alu atu 'a Sisu, pea ne 'ilo kuo 'aho fā hono tuku ia ki he fa'itoka. 18 Pea na'e ofi 'a Pētani ki Selūsalema, ko e maile 'e ua nai hono mama'o. 19 Pea ha'u 'ae kau Siu tokolahi kia Mā'ata mo Mele, ke fakafiemālie'i 'akinaua koe'uhi ko hona tuonga'ane. 20 Pea 'i he fanongo 'e Mā'ata 'oku ha'u 'a Sisu, na'a ne 'alu 'o fakafetaulaki kiate ia: ka na'e nofo pe 'a Mele 'i he fale. 21 Pea lea ai 'a Mā'ata kia Sisu, 'Eiki, ka ne ke 'i heni, pehē, ne 'ikai mate hoku tuonga'ane. 22 Ka 'oku ou 'ilo 'a eni, ko ia kotoa pē te ke kolea ki he 'Otua, 'e foaki 'e he 'Otua kiate koe." 23 Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "'E toetu'u ho tuonga'ane." 24 Pea tala 'e Mā'ata kiate ia, "'Oku ou 'ilo 'e toetu'u ia 'i he toetu'u 'i he 'aho fakamui." 25 Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "Ko au ko e toetu'u, mo e mo'ui: ko ia 'oku tui kiate au, ka ne mate ia, 'e mo'ui pe ia: 26 Pea ko ia 'oku mo'ui mo tui kiate au, 'e 'ikai 'aupito mate ia. 'Oku ke tui ki ai?" (aiōn g165) 27 Pea ne pehē kiate ia, "'Io, 'Eiki: 'oku ou tui ko e Kalaisi 'a koe, ko e 'Alo 'oe 'Otua, 'aia na'e totonu ke ha'u ki māmani." 28 Pea hili 'ene lea ko ia, na'e 'alu ia, 'o ne ui fakafufū hono tehina ko Mele, 'o ne pehē, Kuo ha'u 'ae Akonaki, pea 'oku fehu'i kiate koe." 29 Pea 'i he'ene ongo'i ia, na'a ne tu'u hake leva, 'o ha'u kiate ia. 30 Pea kuo te'eki hoko 'a Sisu ki he kolo, ka na'e 'i he potu ko ia na'e fakafetaulaki ai 'a Mā'ata kiate ia. 31 Pea ko e kau Siu na'e 'iate ia 'i he fale, 'onau fakafiemālie'i ia, 'i he'enau vakai 'oku tu'u fakavave 'a Mele, 'o 'alu kitu'a, na'a nau muimui ai, 'onau pehē, 'Oku 'alu ia ki he fa'itoka ke tangi ai. 32 Pea kuo 'alu ange 'a Mele ki he potu 'oku 'i ai 'a Sisu, 'o ne mamata ki ai, pea tōmape'e ia ki hono va'e, 'o ne pehē kiate ia, "'Eiki, ka ne ke 'i heni, pehē, ne 'ikai mate hoku tuonga'ane." 33 Pea 'i he mamata 'a Sisu kiate ia 'oku tangi, pea tangi foki mo e kakai Siu na'e ha'u mo ia, pea to'e ia 'i he laumālie, pea mamahi ia, 34 'O ne pehē, "Kuo mou tuku 'i fē ia? Pea nau tala kiate ia, 'Eiki, ha'u 'o mamata." 35 Pea tangi 'a Sisu. 36 Pea lea ai 'ae kau Siu, "Vakai ki hono lahi 'o 'ene 'ofa kiate ia." 37 Pea lea 'a honau ni'ihi, "'Ikai 'e mafai 'e he tangata ni, 'oku ne faka'ā 'ae mata 'oe kui, ke ta'ofi ke 'oua na'a mate 'ae tangata ni?" 38 Pea ko ia na'e to'eto'e 'a Sisu 'i hono loto, pea 'alu atu ki he tanu'anga. Ko e 'ana ia pea na'e tāpuni 'aki ia 'ae maka. 39 Pea tala 'e Sisu, "Mou to'o 'ae maka." Pea lea kiate ia 'a Mā'ata, ko e tuofefine 'o ia kuo mate, 'Eiki, kuo namuhāhā: he ko hono 'aho fā eni. 40 Pea lea 'a Sisu kiate ia, "'Ikai na'aku tala kiate koe, kapau te ke tui, te ke mamata ki he māfimafi 'oe 'Otua?" 41 Pea na'a nau to'o 'ae maka mei he potu na'e tuku ai 'ae mate. Pea hanga hake 'ae fofonga 'o Sisu, 'o ne pehē, "'E Tamai, 'oku ou fakafeta'i kuo ke ongo'i au. 42 Pea 'oku ou 'ilo 'oku ke ongo'i ma'u aipē au: ka ko e me'a 'i he kakai 'oku tutu'u ni, [ko ia]kuo u lea [ai], koe'uhi ke nau tui na'a ke fekau au." 43 Pea hili 'ene lea pehē, pea lea le'o lahi ia, "Lasalosi, tu'u mai." 44 Pea na'e tu'u mai 'aia na'e mate, kuo ha'iha'i hono nima mo e va'e 'aki 'ae kofu tanu: pea kuo nono'o 'aki hono mata 'ae holoholo. Pea talaange 'e Sisu kiate kinautolu, "Vevete, 'o tukuange ia." 45 Pea ko e tokolahi 'oe kau Siu na'e ha'u kia Mele, hili 'enau mamata ki he ngāue na'e fai 'e Sisu, na'a nau tui kiate ia. 46 Ka na'e 'alu honau ni'ihi ki he kau Fālesi, 'o tala kiate kinautolu 'ae ngaahi me'a kuo fai 'e Sisu. 47 Pea fakataha 'e he kau taula'eiki lahi mo e kau Fālesi 'ae kau fakamaau, 'onau pehē, "Ko e hā 'oku tau fai? He 'oku fai 'e he tangata ni 'ae ngaahi mana lahi. 48 Kapau te tau tuku noa ai pe ia, 'e tui kotoa pē kiate ia: pea 'e ha'u 'ae kakai Loma, 'o faka'auha hotau potu mo hotau pule'anga." 49 Pea ko honau tokotaha, ko Kaiafasi, ko e taula'eiki lahi ia 'i he ta'u ko ia, na'e pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Oku 'ikai te mou 'ilo ha me'a, 50 Pea tokanga 'e lelei kiate kinautolu, ke mate ha tangata 'e tokotaha ma'ae kakai, kae'oua na'a 'auha 'ae pule'anga kotoa." 51 Pea na'e 'ikai meiate ia 'ene lea ko ia: ka ko e taula'eiki lahi ia 'i he ta'u ko ia, pea ne kikite 'e mate 'a Sisu ki he pule'anga ko ia; 52 Pea 'oku 'ikai ki he pule'anga pe ko ia, ka

koe'uhi ke ne t̄naki 'o fakataha 'ae f̄nau 'ae 'Otua kuo fakah̄e'i mama'o. 53 Pea talu mei he 'aho ko ia na'a nau alea fakataha ke t̄mate'i ia. 54 Ko ia na'e 'ikai toe 'alu fakah̄a 'a Sisu 'i he kakai Siu; ka na'e mahu'i ia mei ai ki he fonua ofi ki he toafa, ki he kolo na'e ui ko 'Efalemi, pea nofo ai mo 'ene kau ākongā. 55 Pea kuo ofi 'a e [k̄atoanga 'oe]Lakaatu 'ae kakai Siu: na'e 'alu hake 'ae tokolahi mei he tuku'uta ki Selūsalema, 'i he te'eki hoko 'ae k̄atoanga ke fakama'a 'akinautolu. 56 Pea na'a nau kumi 'a Sisu, 'onau fealēlea'aki, 'i he'enua tutu'u 'i he falelotu lahi, "Ko e h̄a ho'omou mahalo? 'E 'ikai te ne ha'u ki he k̄atoanga?" 57 He kuo fekau 'e he kau taula'eiki lahi, mo e Fālesi, kapau kuo 'ilo 'e ha tangata pe 'oku 'i f̄e ia, ke ne fakah̄a, ka nau puke ia.

12 Pea toe ono 'ae 'aho [pea fai]'ae [k̄atoanga 'oe]Lakaatu, pea ha'u 'a Sisu ki Pētani, na'e 'i ai 'a Lasalosi 'aia na'e fokotu'u 'e ia mei he mate. 2 Pea na'a nau te u ai kiate ia 'ae 'ohomohe: pea tauhi 'e Mā'ata: ka ko e tokotaha 'a Lasalosi 'okinautolu na'e nofo mo ia 'i he keinanga'anga. 3 Pea to'o 'e Mele 'ae lolo ko e na'ati mo'oni, ko e lau taha [hono mamafa], ko e koloa lahi, 'o ne t̄akai 'aki 'ae va'e 'o Sisu, 'o holoholo 'aki hono va'e 'a hono lou'ulu: pea na'e pito 'ae fale 'i he namu lelei 'oe lolo. 4 Pea lea ai 'ae tokotaha 'o 'ene ākongā, ko Siutasi 'Isikaliote, ko e foha 'o Saimone, 'aia 'e lavaki'i ia, 5 "Ko e h̄a na'e 'ikai fakatau ai 'ae lolo ni 'aki 'ae tenali 'e tolungeau, pea foaki ki he masiva?" 6 Na'a ne lea 'aki eni, ka na'e 'ikai ko 'ene tokanga ki he masiva; ka koe'uhi ko e kaiha'a ia, pea na'e 'iate ia 'ae kato, 'o ne fua 'aia na'e tuku ki ai. 7 Pea lea ai 'a Sisu, "Tuku ai pe ia: kuo tauhi 'e ia 'ae me'a ni ki he 'aho 'o hoku tanu. 8 He 'oku 'iate kimoutolu ma'uaip̄e 'ae masiva; ka 'oku 'ikai teu 'iate kimoutolu ma'uaip̄e au." 9 Pea na'e 'ilo 'e he tokolahi 'oe kakai Siu 'oku 'i ai ia: pea na'a nau ha'u, ka na'e 'ikai koe'uhi ko Sisu pe, ka koe'uhi ke nau mamata kia Lasalosi foki, 'aia na'a ne fokotu'u mei he mate. 10 Ka na'e alea 'ae kau taula'eiki lahi, ke nau t̄mate'i 'a Lasalosi foki; 11 Koe'uhi ko e me'a 'iate ia na'e mahu'i 'ae tokolahi 'oe kau Siu, 'o tui kia Sisu. 12 'I he 'aho na'a na fehōloi, na'e fanongo 'ae

kakai tokolahi kuo ha'u ki he k̄atoanga, 'oku ha'u 'a Sisu ki Selūsalema, 13 Na'a nau to'o mai 'ae ngaahi va'a ponga, 'onau 'alu atu ke fakafetaulaki kiate ia, 'onau kalanga, "Hosana: 'Oku monū'ia 'ae Tu'i 'o 'Isileli, 'oku h̄a'ele mai 'i he huafa 'o Sihova." 14 Pea kuo ma'u 'e Sisu 'ae 'asi mui, na'a ne heka ai; 'o hangē ko ia kuo tohi, 15 "E ta'ahine 'o Saione, 'oua 'e manavahē: vakai, 'oku ha'u ho Tu'i, 'oku heka ki he 'uhiki'i 'asi." 16 Ko e ngaahi me'a ni, na'e 'ikai tomu'a 'ilo 'e he'ene kau ākongā; ka 'i he hakeaki'i 'a Sisu, na'a nau manatu ai kuo tohi 'ae ngaahi me'a ni kiate ia, pea kuo nau fai 'ae ngaahi me'a ni kiate ia. 17 Pea na'e fakamo'oni 'ae kakai ko ia na'e 'iate ia 'i he'ene ui 'a Lasalosi mei he tanu'anga, 'o ne fokotu'u ia mei he mate. 18 Ko ia na'e fakafetaulaki ai 'ae kakai kiate ia, he na'a nau fanongo kuo ne fai 'ae mana ni. 19 Pea ko ia na'e alea ai 'ae kau Fālesi 'iate kinautolu, 'ikai te mou vakai 'oku 'ikai 'aupito te mou lava'i ha me'a? "Vakai, kuo muimui 'ae kakai kotoa p̄e 'iate ia." 20 Pea na'e ai 'ae kau Kiliki ni'ihi 'iate kinautolu na'e 'alu hake ke hū 'i he k̄atoanga. 21 Pea na'a nau ha'u kia Filipe, 'aia na'e 'o Petesaita 'i Kāleli, 'onau kole kiate ia, 'o pehē, 'Eiki, 'oku mau fie mamata kia Sisu. 22 Pea na'e 'alu 'a Filipe 'o tala kia 'Anitelū: pea toe tala kia Sisu 'e 'Anitelū mo Filipe. 23 Pea leaange 'a Sisu kiate kinautolu, 'o pehē, "Kuo hokosia 'ae 'aho, ke fakaongoongolelei ai 'ae Foha 'oe tangata. 24 Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Kapau 'oku 'ikai mokulu 'ae tenga'i uite ki he kelekele pea mate, 'oku nofo taha ai pe: ka 'i he'ene mate, 'oku tupu mei ai 'ae fua lahi. 25 Ko ia 'oku 'ofa ki he'ene mo'ui, 'e mole ia 'iate ia; pea ko ia 'oku fehī'a ki he'ene mo'ui 'i he māmani, te ne ma'u ia ki he mo'ui ta'engata. (aiōnios g166) 26 Kapau 'oku tauhi au 'e ha tangata, tuku ke ne muimui 'iate au; pea ko e potu teu 'i ai, 'e 'i ai foki 'a 'eku tamaio'eiki: kapau 'oku tauhi au 'e ha tangata, 'e fakaongoongolelei ia 'e he Tamai. 27 "Ko eni kuo mamahi hoku laumālie; pea ko e h̄a 'eku lea? [Te u pehē], 'E Tamai, fakamo'ui au mei he 'aho ni? Ka na'aku ha'u koe'uhi [ke u hokosia]'ae 'aho ni. 28 'E Tamai, fakaongoongolelei ho huafa." Pea na'e hoko māi 'ae le'o ni mei he

langi, “Kuo u fakaongoongolelei ia, pea te u toe fakaongoongolelei ia.” 29 Pea ko ia na’e pehē ai ‘e he kakai na’e tutu’u [ai], mo ongo’i [ia], ko e mana: pea pehē ‘e he ni’ihi, “Ko e āngelo ‘oku lea kiate ia.” 30 Pea leaange ‘a Sisu, ‘o ne pehē, “Na’e ‘ikai ongo mai ‘ae le’o ni koe’uhi ko au, ka koe’uhi ko kimoutolu. 31 Ko eni ‘ae fakamaau ‘oe māmani ‘e kapusi eni ‘ae ‘eiki ‘oe māmani kitua’ā, 32 Pea kapau ‘e hiki au ki ‘olunga mei he fonua, te u tohoaki ‘ae kakai kotoa pē kiate au.” 33 Ko ‘ene lea pehē, ko e fakahā ‘ae mate’anga ko ia ‘e mate ai ia. 34 Pea leaange ‘ae kakai kiate ia, “Kuo mau fanongo mei he fono ‘oku nofo ‘ae Kalaisi ‘o ta’engata: pea ‘oku fēfē ho’o lau, ‘E hiki hake ‘ae Foha ‘oe tangata? ‘E fēfē nai ‘ae Foha ko ia ‘oe tangata? (aiōn g165) 35 Pea talaange ‘e Sisu kiate kinautolu, “E toetoe si’i pe ‘ene ‘iate kimoutolu ‘ae maama. ‘Eve’eva lolotonga ho’omou ma’u ‘ae maama telia na’a tō ‘ae po’uli kiate kimoutolu: he ko ia ‘oku ‘eve’eva ‘i he po’uli, ‘oku ‘ikai ‘ilo ‘e ia pe ko ‘ene ‘alu ki fē. 36 ‘I ho’omou kei ma’u ‘ae maama, tui ki he maama, koe’uhi ke mou hoko ko e fānau ‘ae maama.” Na’e lea ‘aki ‘e Sisu ‘ae ngaahi me’a ni, pea ‘alu, ‘o ne fufū ia ‘iate kinautolu. 37 He kuo fai ‘e ia ‘ae ngaahi mana lahi ‘i honau ‘ao, ka na’e ‘ikai te nau tui kiate ia: 38 Pea na’e fakamo’oni ai ‘ae lea ‘ae palōfita ko ‘Isaia, ‘aia na’e pehē, “Eiki, ko hai kuo tui ki he’emau fakaongoongoa? Pea kuo fakahā kia hai ‘ae nima ‘o Sihova?” 39 Ko ia na’e ‘ikai ai te nau fa’a tui, he na’e toe tala foki ‘e ‘Isaia, 40 “Kuo fakakui ‘e ia honau mata, ‘o fakafefeka honau loto; ke ‘oua na’a nau vakai ‘aki honau mata, pe ‘ilo ‘aki honau loto, pea liliu, peau fakamo’ui ‘akinautolu.” 41 Ko e ngaahi me’a ni na’e lea ‘aki ‘e ‘Isaia, ‘i he’ene mamata ki hono nānau, pea ne lea kiate ia. 42 Pea na’e tui kiate ia ‘ae tokolahi ‘i he kau pule foki; ka ko e me’a ‘i he kau Fālesi, na’e ‘ikai te nau fakahā ia, telia na’a kapusi ‘akinautolu mei he falelotu: 43 He na’e lahi ‘enua manako ki he fakamālō ‘ae tangata ‘i he fakamālō ‘ae ‘Otua. 44 Pea kalanga ‘a Sisu ‘o pehē, “Ko ia ‘oku tui kiate au, ‘oku ‘ikai tui kiate au [pe], ka kiate ia na’a ne fekau au. 45 Pea ko ia ‘oku ne mamata kiate au, ‘oku ne mamata kiate ia na’a ne fekau au. 46 Kuo u ha’u au ko e

maama ki māmani, koe’uhi ko ia ‘e tui kiate au ke ‘oua na’a nofo ia ‘i he po’uli. 47 Pea kapau ‘oku fanongo ha tangata ki he’eku ngaahi lea, kae ‘ikai tui, ‘oku ‘ikai te u fakamaau’i ia: he na’e ‘ikai te u ha’u ke fakamaau’i ‘a māmani, ka ke fakamo’ui ‘a māmani. 48 Ko ia ‘oku ne li’aki au ‘o ‘ikai ma’u ‘eku ngaahi lea, ‘oku ai ha taha ‘oku fakamaau’i ia: ko e lea kuo u lea ‘aki, ko ia te ne fakamaau’i ia ‘i he ‘aho fakamui. 49 He na’e ‘ikai te u lea ‘iate au; ka ko e Tamai na’a ne fekau au, kuo ne pule’i au ‘i he me’a te u fekau, mo ia te u lea ‘aki. 50 Pea ‘oku ou ‘ilo ko ‘ene fekau ko e mo’ui ta’engata: ko ia ko e me’a ‘oku ou lea ‘aki, ‘oku ou lea ‘aki ‘o hangē ko e fekau ‘ae Tamai kiate au.” (aiōnios g166)

13 Pea ‘i he te’eki [fai] ‘ae [kātoanga]’oe Lakaatu, na’e ‘ilo ‘e Sisu kuo hoko hono ‘aho ke ‘alu ai ‘i he māmani ki he Tamai, pea na’e ‘ofa ia kiate kinautolu na’e ‘a’ana ‘oku ‘i he māmani, pea ‘ofa pe ia ki ai ‘o a’u ki he ngata’anga. 2 Pea lolotonga ‘ae ‘ohomohe, kuo tomu’a ‘ai ‘e he tēvolo ki he loto ‘o Siutasi ‘Isikaliote, ko e foha ‘o Saimone, ke ne lavaki’i ia; 3 Pea kuo ‘ilo ‘e Sisu kuo tuku ‘e he Tamai ‘ae ngaahi me’a kotoa pē ki hono nima, pea na’e ha’u ia mei he ‘Otua, pea ‘oku ‘alu ki he ‘Otua; 4 Na’e tu’u hake ia mei he ‘ohomohe, ‘o tuku hono kofu; pea to’o ‘ae holoholo, ‘o nono’o ia. 5 Pea toki lilingi ‘e ia ‘ae vai ki he kumete, pea ne kamata fufulu ‘ae va’e ‘oe kau ākonga, pea holoholo ‘aki ‘ae holo na’e nono’o ‘aki. 6 Pea ha’u ai ia kia Saimone Pita: pea pehē ‘e [Pita]kiate ia, “Eiki, te ke fufulu hoku va’e?” 7 Pea leaange ‘a Sisu, ‘o pehē kiate ia, “Ko ia ‘oku ou fai, ‘oku ‘ikai te ke ‘ilo ni; ka te ke ‘ilo ‘amui.” 8 Pea pehē ‘e Pita kiate ia, “E ‘ikai ‘aupito te ke fufulu hoku va’e.” Pea talaange ‘e Sisu kiate ia, “Ka ‘ikai te u fufulu koe, pea ‘e ‘ikai te ke kau mo au.” (aiōn g165) 9 Pea pehē ‘e Saimone Pita kiate ia, “Eiki, ‘ikai ko hoku va’e pē, ka ko hoku nima mo hoku ‘ulu.” 10 Pea talaange ‘e Sisu kiate ia, “Ko ia kuo kaukau, ‘oku ‘ikai ‘aonga ke fufulu ka ko hono va’e [pē], he ‘oku ma’a kotoa pē ia: pea ‘oku ma’a ‘akimoutolu, kae ‘ikai kotoa pē.” 11 He na’a ne ‘ilo ‘aia te ne lavaki ia; ko ia na’e pehē ai ‘e ia, “Oku ‘ikai te mou ma’a kotoa pē.” 12 Pea hili ‘ene kaukau honau va’e,

na'e 'ai hono ngaahi kofu, pea toe nofo hifo, pea ne pehē kiate kinautolu, "Oku mou 'ilo 'aia kuo u fai kiate kimoutolu?" 13 "Oku mou ui au ko e Takimu'a mo e 'Eiki: pea ko ho'omou lea totonu ia; he ko au ia. 14 Pea kapau ko au, ko e 'Eiki mo e Takimu'a, kuo u fufulu homou va'e; 'oku totonu ho'omou fetoutou fefufulu'aki homou va'e. 15 He kuo u tuku kiate kimoutolu 'ae fakatātā, koe'uhi ke mou fai 'o tatau mo ia kuo u fai kiate kimoutolu. 16 Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, 'Oku 'ikai lahi 'ae tamaio'eiki ki he'ene 'eiki; pea 'oku 'ikai lahi 'aia kuo fekau'i 'iate ia na'a ne fekau ia. 17 'Oku mou monū'ia 'i ho'omou 'ilo 'ae ngaahi me'a ni, 'o kapau te mou fai ki ai. 18 "Oku 'ikai kau 'eku lea kiate kimoutolu kotoa pē: 'oku ou 'ilo 'aia kuo u fili: ka koe'uhi ke fakamo'oni 'ae tohi, 'Ko ia 'oku kai mā mo au, kuo hiki hono va'e kiate au.' 19 Pea ko eni 'oku ou tala ia kiate kimoutolu 'i he te'eiki ai hoko, koe'uhi 'oka hoko ia, ke mou tui 'ko au ia.' 20 Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Ko ia 'oku ne ma'u 'aia 'oku ou fekau, 'oku ne ma'u au; pea ko ia 'oku ne ma'u au, 'oku ne ma'u 'aia na'a ne fekau'i au." 21 Pea hili 'ae lea ko ia 'a Sisu, pea mamahi ia 'i hono laumālie, 'o ne fakahā, 'o pehē, Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, "'E lavaki'i au 'e homou tokotaha." 22 Pea fesiofaki 'ae kau ākongā kiate kinautolu, 'onau fifili pe ko 'ene lea kia hai. 23 Pea na'e fa'aki ki he fatafata 'o Sisu 'ene ākongā 'e tokotaha, na'e 'ofa ai 'a Sisu. 24 Ko ia na'e kamokamo ai 'e Saimone Pita kiate ia, koe'uhi ke ne fehu'i pe ko hai ia kuo ne lea ki ai. 25 Pea [lea]falala 'e ia ki he fatafata 'o Sisu, 'o pehē kiate ia, "'Eiki, ko hai ia?" 26 Pea talaange 'e Sisu, "'Ko ia ia te u 'atu ki ai 'ae kongā mā hili 'eku peke [ia]." Pea hili 'ene peke 'ae kongā, ne ne 'atu [ia]kia Siutasi 'Isikaliote, ko e foha 'o Saimone. 27 Pea hili 'ae peke, pea hū 'a Sētane kiate ia. Pea pehē 'e Sisu kiate ia, "'Ko ia 'oku ke fai, fai vave." 28 Pea na'e 'ikai 'ilo 'e ha tokotaha 'i he keinanga'anga pe ko e hā 'oku pehē ai 'ene lea kiate ia. 29 He na'e mahalo 'ae ni'ihī, ko e me'a 'i he ma'u 'e Siutasi 'ae kato, na'e tala 'e Sisu kiate ia, Fakatau 'aia 'oku tau masiva ai ki he kātoanga;

pe, koe'uhi ke ne foaki ha me'a ki he masiva. 30 Pea ma'u 'e ia 'ae peke, 'o 'alu lea kitua'ā: pea kuo po'uli. 31 Pea kuo 'alu ia kitua'ā, pea lea 'a Sisu, "'Ko eni kuo fakaongoongolelei 'ae Foha 'oe tangata, pea 'oku fakaongoongolelei 'ae 'Otua 'iate ia. 32 Kapau 'oku fakaongoongolelei 'ae 'Otua 'iate ia, 'e fakaongoongolelei ia 'e he 'Otua 'iate ia, pea te ne fakaongoongolelei lea ia. 33 'Ae fānau 'ofeina, 'oku toe si'i pē 'eku 'iate kimoutolu. Te mou kumi au: pea hangē ko 'eku tala ki he kakai Siu, 'Ko e potu 'oku ou 'alu ki ai, 'e 'ikai te mou fa'a hoko ki ai; 'oku pehē ni 'eku lea kiate kimoutolu. 34 'Oku ou tuku 'ae fekau fo'ou kiate kimoutolu, Koe'uhi ke mou fe'ofa'aki kiate kimoutolu; pea hangē ko 'eku 'ofa kiate kimoutolu, ke mou fe'ofa'aki foki kiate kimoutolu. 35 'I he me'a ni 'e 'ilo ai 'e he kakai kotoa pē ko 'eku kau ākongā 'akimoutolu, 'o kapau te mou fe'ofa'aki kiate kimoutolu." 36 Pea lea 'a Saimone Pita kiate ia, "'Eiki, 'oku ke 'alu ki fē?" Pea talaange 'e Sisu ki ai, "'Ko ia 'oku ou 'alu ki ai, 'oku 'ikai te ke fa'a muimui ni 'iate au; ka te ke muimui 'iate au 'amui." 37 Pea fehu'i 'e Pita kiate ia, "'Eiki, ko e hā 'e 'ikai te u muimui ai ni kiate koe? Te u tuku hifo 'eku mo'ui koe'uhi ko koe." 38 Pea pehēange 'e Sisu kiate ia, "'Te ke tuku koā ho'o mo'ui koe'uhi ko au? Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala atu kiate koe, 'E 'ikai 'u'ua 'ae moa, kae tu'o tolu ha'o fakafisi kiate au.

14 "Oua na'a mamahi homou loto: 'oku mou tui ki he 'Otua, tui foki kiate au. 2 'I he fale 'o 'eku Tamai 'oku ai 'ae ngaahi nofo'anga 'oku lahi: ka ne 'ikai, pehē kuo u tala ia kiate kimoutolu. 'Oku ou 'alu ke teuteu ha potu mo'omoutolu. 3 Pea kapau teu 'alu, 'o teuteu ha potu mo'omoutolu, te u toe ha'u, 'o ma'u 'akimoutolu kiate au; koe'uhi ko e potu te u 'i ai, te mou 'i ai foki. 4 Pea ko e potu 'oku ou 'alu ki ai 'oku mou 'ilo, pea 'oku mou 'ilo mo e hala." 5 Pea lea 'a Tōmasi kiate ia, "'Eiki, 'oku 'ikai te mau 'ilo pe 'oku ke 'alu ki fē; pea 'e fēfē 'emau 'ilo 'ae hala?" 6 Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "'Ko au ko e hala, mo e mo'oni, pea mo e mo'ui: 'oku 'ikai ha'u ha tangata 'e taha ki he Tamai, kae 'iate au. 7 Ka ne mou 'ilo au, pehē, kuo mou 'ilo mo 'eku Tamai foki: pea ngata mei heni

‘oku mou ‘ilo ia, pea kuo mou mamata kiate ia.” ‘a ‘eku Tamai kiate ia, pea te mā omi kiate ia, ‘o
8 Pea lea ‘a Filipe kiate ia, “‘Eiki, fakahā kiate kimautolu ‘ae Tamai pea mau fiemālie ai.” **9** ‘oku ‘ikai te ne ma‘u ‘eku ngaahi tala: pea ko e
Pea pehēange ‘e Sisu kiate ia, “Filipe, he kuo pehē ni hono fuoloa ‘o ‘eku ‘iate kimoutolu, ka
‘oku te‘eki ai te ke ‘ilo au? Ko ia kuo ne mamata kiate au, kuo mamata ia ki he Tamai; pea fēfē ai
ha‘o pehē, ‘Fakahā kiate kimautolu ‘ae Tamai?’
10 ‘oku ‘ikai te ke tui ‘oku ou ‘i he Tamai, mo e Tamai ‘iate au? Ko e lea ‘oku ou lea‘aki kiate
kimoutolu, ‘oku ‘ikai te u lea ‘aki ‘iate au: ka ko e Tamai, ‘oku nofo ‘iate au, ‘oku ne fai ‘ae
ngaahi ngāue. **11** Tui mai kiate au ‘oku ou ‘i he Tamai, mo e Tamai ‘iate au: pea kapau ‘e
‘ikai, pea tui kiate au koe‘uhi ko e ngaahi ngāue. **12** Ko e mo‘oni, ko e mo‘oni, ‘oku ou tala atu
kiate kimoutolu, Ko ia ‘oku tui kiate au, ko e ngaahi ngāue ‘oku ou fai ‘e fai ‘e ia foki; pea te
ne fai mo ia ‘oku lahi hake; koe‘uhi ko ‘eku ‘alu ki he‘eku Tamai. **13** Pea ko e me‘a kotoa pē te
mou kole ‘i hoku huafa, te u fai ia, koe‘uhi ke fakaongoongolelei ‘ae Tamai ‘i he ‘Alo. **14** Ko ia
kotoa pē te mou kole ‘i hoku huafa, te u fai. **15** “Kapau ‘oku mou ‘ofa kiate au, fai ‘eku ngaahi
fekau. **16** Pea te u kole ki he Tamai, pea te ne foaki kiate kimoutolu ha Fakafiemālie ‘e taha,
koe‘uhi ke nofo ia mo kimoutolu ‘o ta‘engata; (aiōn g165) **17** ‘Io, ko e Laumālie ‘oe mo‘oni; ‘aia
‘oku ‘ikai fa‘a ma‘u ‘e he māmani, he ‘oku ‘ikai mamata ia ki ai, pe ‘ilo‘i ia: ka te mou ‘ilo ia;
he te ne nofo mo kimoutolu, pea nofo‘ia ‘e ia ‘akimoutolu. **18** “‘E ‘ikai te u tuku ke tuēnoa
‘akimoutolu: te u ha‘u kiate kimoutolu. **19** ‘oku toe si‘i, pea ‘e ‘ikai mamata kiate au ‘a māmani;
ka te mou mamata kiate au: koe‘uhi ‘oku ou mo‘ui, ‘e mo‘ui ‘akimoutolu foki. **20** ‘I he ‘aho
ko ia te mou ‘ilo ‘oku ou ‘i he‘eku Tamai, mo kimoutolu ‘iate au, mo au ‘iate kimoutolu. **21**
“Ko ia ‘oku ne ma‘u ‘eku ngaahi fekau, ‘o fai ki ai, ko ia ia ‘oku ‘ofa kiate au: pea ko ia ‘oku ‘ofa
kiate au, ‘e ‘ofa ‘a ‘eku Tamai kiate ia, pea te u ‘ofa mo au kiate ia, pea te u fakahā au kiate
ia.” **22** Pea lea ‘a Siutasi kiate ia, na‘e ‘ikai ko ‘isikaliote, “‘Eiki, ko e hā te ke fakahā ai koe
kiate kimautolu, kae ‘ikai ki māmani?” **23** Pea leaange ‘a Sisu, ‘o pehē kiate ia, “Kapau ‘oku ‘ofa
ha tangata kiate au, te ne fai ‘eku lea: pea ‘e ‘ofa

‘a ‘eku Tamai kiate ia, pea te mā omi kiate ia, ‘o
nofoma‘u mo ia. **24** Ko ia ‘oku ‘ikai ‘ofa kiate au,
‘oku ‘ikai te ne ma‘u ‘eku ngaahi tala: pea ko e
lea ‘oku mou ongo‘i, ‘oku ‘ikai ‘a‘aku, ka ‘oku
‘ae Tamai kuo ne fekau‘i au. **25** “Ko e ngaahi
me‘a ni kuo u tala kiate kimoutolu, ‘i he‘eku
‘iate kimoutolu. **26** Ka ko e Fakafiemālie ko e
Laumālie Mā‘oni‘oni, ‘aia ‘e fekau ‘e he Tamai ‘i
hoku huafa, te ne ako‘i ‘akimoutolu ‘i he me‘a
kotoa pē, mo fakamanatu‘i ‘akimoutolu ‘i he
me‘a kotoa pē, ‘aia kuo u lea‘aki kiate kimoutolu.
27 “‘oku ou tuku ‘ae melino kiate kimoutolu,
ko ‘eku melino ‘oku ou foaki kiate kimoutolu:
‘oku ‘ikai hangē ko e foaki ‘a māmani, ‘a ‘eku
foaki kiate kimoutolu. ‘Oua na‘a mamahi homou
loto, pea ‘oua na‘a manavahē ‘ia. **28** Kuo mou
ongō‘i ‘eku lea kiate kimoutolu, “‘oku ou ‘alu,
pea u [toe] Jha‘u kiate kimoutolu.’ Ka ne mou
‘ofa kiate au, te mou fiefia, ko e me‘a ‘i he‘eku
pehē, ‘oku ou ‘alu ki he Tamai: he ‘oku lahi ‘eku
Tamai ‘iate au. **29** Pea ko eni kuo u fakahā ia
kiate kimoutolu, ka ‘oku te‘eki hoko, koe‘uhi
‘oka hoko ia, ke mou tui. **30** Ngata mei heni,
‘e ‘ikai te u lea lahi kiate kimoutolu: he ‘oku
ha‘u ‘ae ‘eiki ‘oe māmani, ka ‘oku ‘ikai ha me‘a
‘iate au. **31** Ka koe‘uhi ke ‘ilo ‘e māmani ‘oku ou
‘ofa ki he Tamai; pea mo ‘eku fai ‘o hangē ko e
fekau ‘ae Tamai kiate au. “Tu‘u hake, ke tau ‘alu
‘i heni.

15 “Ko au ko e vaine mo‘oni, pea ko ‘eku
Tamai ko e tauhi ngoue ia. **2** Ko e va‘a
kotoa pē ‘iate au ‘oku ‘ikai fua, ‘oku ne tutu‘u ia:
pea ko ia kotoa pē ‘oku fua, ‘oku ne ‘auhani ia,
ke ‘āsili ai hono fua. **3** Kuo mou ma‘a eni, ‘i he
lea kuo u lea kiate kimoutolu. **4** Nofo ‘iate au,
mo au ‘iate kimoutolu. Hangē ‘oku ‘ikai fa‘a fua
‘ae va‘a ‘iate ia pē, ‘o kapau ‘e ‘ikai nofo ‘i he
vaine; pea ‘e pehē foki ‘akimoutolu, ‘o kapau ‘e
‘ikai te mou nofo ‘iate au. **5** “Ko au ko e vaine,
ko e ngaahi va‘a ‘akimoutolu: ko ia ‘oku nofo
‘iate au, mo au ‘iate ia, ko ia ia ‘e fua lahi: ka
māvae mo au, ‘e ‘ikai te mou fa‘a fai ha me‘a.
6 Kapau ‘e ‘ikai nofo ha tangata ‘iate au, ‘oku
li‘aki ia ‘o hangē ko e va‘a ‘oku mate; pea tākaki
ia ‘e he kakai, ‘o li ki he afi, pea vela ai ia. **7**
Kapau ‘oku mou nofo ‘iate au, pea nofo ‘eku
ngaahi lea ‘iate kimoutolu, te mou kole ‘aia te

mou loto ki ai, pea 'e fai ia kiate kimoutolu. **8** 'I he me'a ni 'e ongoongolelei ai 'a 'eku Tamai, koe'uhi ke mou fua lahi; ko ia te mou hoko ai ko 'eku kau ākongā. **9** Hangē ko e 'ofa 'ae Tamai kiate au, kuo pehē 'eku 'ofa kiate kimoutolu: mou nofoma'u 'i he'eku 'ofa. **10** Kapau 'oku mou fai 'eku ngaahi fekau, te mou nofo 'i he'eku 'ofa; 'o hangē ko 'eku fai 'ae ngaahi fekau 'a 'eku Tamai, pea u nofo 'i he'ene 'ofa. **11** "Kuo u lea 'aki 'ae ngaahi me'a ni kiate kimoutolu, koe'uhi ke u ma'u ma'uaipē 'ae fiefia 'iate kimoutolu, pea ke kakato ai ho'omou fiefia. **12** Ko 'eku fekau eni, Ke mou fe'ofa'aki kiate kimoutolu, 'o hangē ko 'eku 'ofa kiate kimoutolu. **13** 'Oku 'ikai ha tangata 'e lahi hake 'ene 'ofa 'i he me'a ni, ke ne foaki 'ene mo'ui koe'uhi ko hono kāinga. **14** Ko hoku kāinga 'akimoutolu, 'o kapau 'oku mou fai kotoa pē 'aia 'oku ou fekau kiate kimoutolu. **15** 'Oku ngata mei heni, 'oku 'ikai te u ui 'akimoutolu ko e kau tamaio'eiki; he 'oku 'ikai 'ilo 'e he tamaio'eiki 'aia 'oku fai 'e hono 'eiki: ka kuo u ui 'akimoutolu ko e kāinga; he ko e me'a kotoa pē kuo u fanongo mei he'eku Tamai, kuo u faka'ilo ia kiate kimoutolu. **16** Na'e 'ikai te mou fili au, ka kuo u fili 'akimoutolu, 'o tu'utu'uni 'akimoutolu, ke mou 'alu atu, 'o ma'u 'ae fua, pea ke tolonga homou fua: koe'uhi ko ia kotoa pē te mou kole ki he Tamai 'i hoku huafa, ke ne foaki kiate kimoutolu. **17** Ko e me'a ni 'oku ou fekau kiate kimoutolu, ke mou fe'ofa'aki kiate kimoutolu. **18** "Kapau 'oku fehi'a 'a māmani kiate kimoutolu, 'oku mou 'ilo na'e tomu'a fehi'a ia kiate au 'iate kimoutolu. **19** Ka ne 'o māmani 'akimoutolu, 'e 'ofa 'a māmani ki he me'a 'a'ana: ka koe'uhi 'oku 'ikai 'o māmani 'akimoutolu, ka kuo u fili 'akimoutolu mei māmani, ko ia 'oku fehi'a ai 'a māmani kiate kimoutolu. **20** Manatu ki he lahi 'ae tamaio'eiki ki he'ene 'eiki.' Kapau kuo nau fakatanga'i au, te nau fakatanga'i 'akimoutolu foki; kapau kuo nau fai 'eku lea, te nau fai 'a e [lea]'amoutolu foki. **21** Ka te nau fai eni kotoa pē kiate kimoutolu koe'uhi ko hoku huafa, koe'uhi 'oku 'ikai te nau 'ilo 'aia na'a ne fekau'i au. **22** Ka ne 'ikai te u ha'u, 'o lea kiate kinautolu, [pehē], kuo 'ikai ha'anau angahala: ka ko eni, 'oku 'ikai hano kofu ki he'enu angahala. **23** Ko ia 'oku fehi'a

kiate au, 'oku fehi'a ki he'eku Tamai foki. **24** Ka ne 'ikai te u fai 'ae ngaahi ngāue 'iate kinautolu na'e 'ikai fai 'e ha tokotaha, [pehē], kuo 'ikai ha'anau angahala: ka ko eni, kuo nau mamata mo fehi'a kiate au mo 'eku Tamai. **25** Ka 'oku nau fakamo'oni 'ae lea kuo tohi 'i he'enu fono, 'Na'a nau fehi'a noa pē kiate au.' **26** "Ka 'oka ha'u 'ae Fakafiemālie, 'aia te u fekau kiate kimoutolu mei he Tamai, ko e Laumālie 'oe mo'oni, 'oku 'alu atu mei he Tamai, te ne fakamo'oni'i au: **27** Pea 'e fakamo'oni mo kimoutolu foki, koe'uhi na'a mou 'iate au talu mei he kamata'anga.

16 "Kuo u tala 'ae ngaahi me'a ni kiate kimoutolu, koe'uhi ke 'oua na'a mou tūkia. **2** Te nau kapusi 'akimoutolu mei he falelotu: 'io, 'e hokosia 'ae kuonga, ko ia te ne tāmāte'i 'akimoutolu, 'e mahalo 'e ia ko 'ene ngāue lelei ki he 'Otua. **3** Pea te nau fai 'ae ngaahi me'a ni kiate kimoutolu, koe'uhi na'e 'ikai te nau 'ilo 'ae Tamai, pe ko au. **4** Ka kuo u tala 'ae ngaahi me'a ni kiate kimoutolu, koe'uhi 'oka hoko 'ae kuonga, ke mou manatu na'aku tala ia kiate kimoutolu. "Pea na'e 'ikai te u tala 'ae ngaahi me'a ni kiate kimoutolu 'i he kamata'anga, koe'uhi na'aku 'iate kimoutolu. **5** Ka ko eni, 'i he'eku 'alu kiate ia na'a ne fekau au, 'oku 'ikai fehu'i hamou tokotaha kiate au, 'Oku ke 'alu ki fē? **6** Ka ko e me'a 'i he'eku tala 'ae ngaahi me'a ni kiate kimoutolu, kuo pito homou loto 'i he mamahi. **7** Ka 'oku ou tala 'ae mo'oni kiate kimoutolu, 'oku 'aonga kiate kimoutolu 'eku 'alu: he kapau 'e 'ikai te u 'alu, 'e 'ikai ha'u kiate kimoutolu 'ae Fakafiemālie; ka 'i he'eku 'alu, te u fekau ia kiate kimoutolu. **8** Pea ka ha'u ia, te ne valoki 'a māmani 'i he angahala, pea 'i he mā'oni'oni, pea 'i he fakamaau: **9** 'I he angahala, ko e me'a 'i he 'ikai te nau tui kiate au; **10** 'I he mā'oni'oni, ko e me'a 'i he'eku 'alu ki he'eku Tamai, pea 'e 'ikai te mou toe mamata kiate au; **11** 'I he fakamaau, ko e me'a 'i he fakamaau'i 'ae 'eiki 'o māmani. **12** "Oku kei lahi 'ae me'a 'oku ou fie lea ai kiate kimoutolu, ka 'oku 'ikai te mou fa'a kātaki ni. **13** Ka 'i he ha'u 'ae Laumālie 'oe mo'oni, 'e tatakī 'e ia 'akimoutolu ki he mo'oni kotoa pē: he ko 'ene lea 'e 'ikai meiate ia; ka ko e me'a kotoa pē kuo ne fanongo ki ai, [ko ia]ia te ne lea 'aki: pea 'e fakahā 'e ia

kiate kimoutolu 'ae ngaahi me'a 'e hoko. **14** 'E fakaongoongolelei'i au 'e ia: he te ne ma'u 'aia 'oku 'a'aku, 'o fakahā ia kiate kimoutolu. **15** Ko e me'a kotoa pē 'oku 'ae Tamai, 'oku 'a'aku ia: ko ia ne u pehē ai, te ne ma'u 'aia 'oku 'a'aku, 'o fakahā ia kiate kimoutolu. **16** "E toe si'i, pea 'e 'ikai te mou mamata kiate au; pea toe si'i foki, pea te mou mamata kiate au, ko e me'a 'i he'eku 'alu ki he Tamai." **17** Pea lea ai 'ene kau ākonga ni'ihī 'iate kinautolu, "Ko e hā 'ae me'a ni 'oku ne tala kiate kinautolu, 'E toe si'i, pea 'e 'ikai te mou mamata kiate au: pea toe si'i foki, pea te mou mamata kiate au: pea, 'Ko e me'a 'i he'eku 'alu ki he Tamai?" **18** Ko ia na'a nau pehē ai, Ko e hā 'ae me'a ni 'oku ne lea'aki, "E toetoe si'i?" 'Oku 'ikai te tau 'ilo 'ene lea." **19** Ka na'e 'ilo 'e Sisu 'enau holi ke fehu'i kiate ia, pea ne pehē kiate kinautolu, "Oku mou fehu'i 'iate kimoutolu 'i he'eku lea, "E toe si'i, pea 'e 'ikai te mou mamata kiate au: pea toe si'i foki, pea te mou mamata kiate au?" **20** Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Te mou tangi pea tangilāulau, ka 'e fiefia 'a māmani: pea te mou mamahi, ka ko ho'omou mamahi 'e liliu ko e fiefia. **21** 'Oka langā 'ae fefine, 'oku mamahi ia, koe'uhi kuo hokosia hono 'aho: ka 'i he'ene fā'ele'i 'ae tama, 'oku 'ikai kei manatu ia ki he mamahi, koe'uhi ko 'ene fiefia 'i he fanau'i ha tangata ki māmani. **22** Ko eni, 'oku mamahi ni 'akimoutolu: ka te u toe vakai kiate kimoutolu, pea 'e fiefia ai homou lotu, pea ko ho'omou fiefia, 'e 'ikai to'o 'e ha taha meiate kimoutolu. **23** "Pea 'i he 'aho ko ia 'e 'ikai te mou fehu'i ha me'a 'e taha kiate au. Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, Ko e me'a kotoa pē te mou kole ki he Tamai 'i hoku huafa, te ne foaki kiate kimoutolu. **24** 'Oku te'eki ai te mou kole ha me'a 'i hoku huafa: kole, pea te mou ma'u, koe'uhi ke kakato ai ho'omou fiefia. **25** "Ko e ngaahi me'a ni kuo u tala kiate kimoutolu 'i he ngaahi lea fakatātā: ka 'oku ha'u 'ae 'aho, 'e 'ikai te u kei lea ai kiate kimoutolu 'i he ngaahi lea fakatātā, ka te u fakahā fakapapau kiate kimoutolu 'i he Tamai. **26** 'I he 'aho ko ia te mou kole 'i hoku huafa: pea 'oku 'ikai te u pehē kiate kimoutolu, te u fakakolekole ki he Tamai

koe'uhi ko kimoutolu: **27** He 'oku 'ofa 'ae Tamai foki kiate kimoutolu, ko e me'a 'i ho'omou 'ofa kiate au, pea 'i ho'omou tui na'aku ha'u mei he 'Otua. **28** Na'aku ha'u mei he Tamai, pea kuo u ha'u ki māmani: ko eni, 'oku ou tuku 'a māmani, kau 'alu ki he Tamai." **29** Pea pehē 'e he'ene kau ākonga kiate ia, "Vakai, ko eni 'oku ke lea 'ilongofua, pea 'oku 'ikai te ke lea 'i he fakatātā. **30** Ko eni 'oku mau 'ilo pau 'oku ke 'ilo'i 'ae ngaahi me'a kotoa pē, pea 'oku 'ikai 'aonga ke fehu'i 'e ha tokotaha kiate koe: ko e me'a ni 'oku mau tui ai kuo ke ha'u mei he 'Otua." **31** Pea leaange 'a Sisu kiate kinautolu, "Oku mou tui ni koā? **32** Vakai, 'oku ha'u 'ae 'aho, 'io, kuo hoko ni, 'e fakamovete ai 'akimoutolu, 'o taki taha ma'ana, pea te mou tuku au tokotaha pe: ka 'oku 'ikai te u tokotaha pe, he 'oku 'iate au 'ae Tamai. **33** Kuo u tala 'ae ngaahi me'a ni kiate kimoutolu, koe'uhi ke mou ma'u 'ae fiamālie 'iate au. Te mou ma'u 'ae mamahi 'i māmani: ka mou lototo'a; kuo u iku'i 'a māmani."

17 Na'e lea 'aki 'e Sisu 'ae ngaahi lea ni, 'o hanga hake hono fofonga ki he langi, 'o ne pehē, "E Tamai, kuo hokosia 'ae 'aho; fakaongoongolelei ho 'Alo, koe'uhi ke fakaongoongolelei koe 'e ho 'Alo foki: **2** He kuo ke tuku kiate ia 'ae pule ki he kakai kotoa pē, koe'uhi ke ne foaki 'ae mo'ui ta'engata kiate kinautolu kotoa pē kuo ke foaki kiate ia. (aiōnios g166) **3** Pea ko eni 'ae mo'ui ta'engata, ko 'enau 'ilo koe ko e 'Otua mo'oni pe taha, mo Sisu Kalaisi, 'aia na'a ke fekau. (aiōnios g166) **4** Kuo u fakaongoongolelei koe 'i māmani: kuo u faka'osi 'ae ngāue na'a ke tuku mai ke u fai. **5** Pea ko eni, 'e Tamai, ke ke fakaongoongolelei au 'i ho 'ao, 'aki 'ae nāunau na'aku ma'u mo koe, 'i he te'eki ngaohi 'a māmani. **6** "Kuo u faka'ilo ho huafa ki he kau tangata na'a ke foaki kiate au mei māmani: na'e 'a'au 'akinautolu, pea na'a ke foaki 'akinautolu kiate au; pea kuo nau ma'u ho'o folofola. **7** Pea 'oku nau 'ilo eni ko e me'a kotoa pē kuo ke tuku kiate au, 'oku meiate koe ia. **8** He kuo u tuku kiate kinautolu 'ae ngaahi folofola na'a ke tuku kiate au; pea kuo nau ma'u ia, pea kuo nau 'ilo pau na'aku ha'u meiate koe, pea kuo nau tui na'a ke fekau'i au. **9** "Oku ou lotua 'akinautolu: 'oku 'ikai te u lotua 'a

māmani, ka ko kinautolu kuo ke foaki kiate au; he 'oku 'a'au 'akinautolu. 10 Pea 'oku 'a'au 'ae ngaahi me'a kotoa pē 'oku 'a'aku, pea 'oku 'a'aku 'ae ngaahi me'a 'oku 'a'au; pea 'oku ou ongoongolelei 'iate kinautolu. 11 Pea ko eni, 'oku 'ikai te u kei 'i māmani, ka 'oku 'i māmani 'akinautolu ni, pea 'oku ou 'alu atu kiate koe. 'E Tamai Mā'oni'oni, tauhi 'i ho huafa 'o'ou 'akinautolu kuo ke foaki kiate au, koe'uhi ke nau taha pe, 'o hangē ko kitaua. 12 'I he'eku 'iate kinautolu 'i māmani, ne u tauhi 'akinautolu 'i ho huafa: ko kinautolu na'a ke foaki kiate au kuo u tauhi, pea 'oku 'ikai mole hanau taha, ka ko e foha 'oe mala'ia; 'aia 'oku fakamo'oni ai 'ae tohi. 13 Pea ko eni, 'oku ou 'alu atu kiate koe; pea 'oku ou lea 'aki 'ae ngaahi me'a ni 'i māmani, koe'uhi ke kakato ai 'enau fiefia 'iate au. 14 Kuo u tuku kiate kinautolu 'a ho'o folofola; pea kuo fehī'a 'a māmani kiate kinautolu, koe'uhi 'oku 'ikai 'o māmani 'akinautolu, 'o hangē foki 'oku 'ikai 'o māmani au. 15 'Oku 'ikai te u lotu ke ke 'ave 'akinautolu mei he māmani, ka koe'uhi ke ke fakamo'ui 'akinautolu mei he kovi. 16 'Oku 'ikai 'o māmani 'akinautolu, 'o hangē 'oku 'ikai 'o māmani au. 17 Fakatapui 'akinautolu 'i ho'o mo'oni: ko ho'o folofola ko e mo'oni ia. 18 Hangē ko ho'o fekau au ki māmani, 'oku pehē 'eku fekau 'akinautolu ki māmani. 19 Pea 'oku ou fakatapui au koe'uhi ko kinautolu, koe'uhi ke fakatapui 'akinautolu foki 'i he mo'oni. 20 "Pea 'oku 'ikai ko 'eku lotua 'akinautolu ni pē, ka ko kinautolu foki 'e tui kiate au 'i he'enau lea; 21 Koe'uhi ke taha pe 'akinautolu kotoa pē; 'o hangē 'oku ke 'iate au, 'e Tamai, mo au 'iate koe, koe'uhi ke nau taha pe foki 'iate kitaua: koe'uhi ke tui 'a māmani na'a ke fekau au. 22 Pea ko e nāunau na'a ke tuku kiate au, kuo u tuku kiate kinautolu; koe'uhi ke taha pe 'akinautolu, 'o hangē foki 'oku ta taha pe: 23 Ko au 'iate kinautolu, mo koe 'iate au, koe'uhi ke fakahaohaoa fakataha 'akinautolu; pea ke 'ilo 'e māmani kuo ke fekau au, pea 'oku ke 'ofa kiate kinautolu, 'o hangē ko ho'o 'ofa kiate au. 24 'E Tamai, ko hoku loto foki kiate kinautolu kuo ke foaki kiate au, ke nau 'iate au 'i he potu 'oku ou 'i ai: koe'uhi ke nau mamata ki hoku nāunau, 'aia kuo ke foaki kiate au: he na'a ke 'ofa kiate

au 'oku te'eki ke fakatupu 'a māmani. 25 'E Tamai Mā'oni'oni, 'oku 'ikai 'ilo'i koe 'e māmani: ka kuo u 'ilo koe, pea kuo 'ilo 'ekinautolu ni na'a ke fekau au. 26 Pea kuo u fakahā kiate kinautolu ho huafa, pea te u [toe]fakahā [ia]: koe'uhi ke 'iate kinautolu 'ae 'ofa ko ia kuo ke 'ofa 'aki kiate au, pea u nofo'ia 'akinautolu 'eau."

18 Pea hili 'ae lea 'aki 'e Sisu 'ae ngaahi lea ni, na'e 'alu atu ia mo 'ene kau ākongā, 'o laka 'i he vai ko Kitiloni, 'aia na'e 'i ai ha ngoue, pea 'alu ia ki ai, mo 'ene kau ākongā. 2 Pea na'e 'ilo 'ae potu 'e Siutasi foki, 'aia ne ne lavaki'i ia: he na'e fa'a 'alu ki ai 'a Sisu mo 'ene kau ākongā. 3 Pea kuo ma'u 'e Siutasi ha kau tau, mo e tu'unga tangata fekau mei he kau taula'eiki lahi mo e kau Fālesi, na'e ha'u ia ki ai mo e ngaahi maama mo e tūhulu mo e ngaahi mahafu. 4 Ka na'e 'ilo 'e Sisu 'ae me'a kotoa pē 'e hoko kiate ia, pea 'alu atu ia, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Ko hai 'oku mou kumi?" 5 Pea nau talaange kiate ia, "Ko Sisu 'o Nāsaleti." Pea pehē 'e Sisu kiate kinautolu, "Ko au ia." Pea na'e tu'u foki mo kinautolu 'a Siutasi, 'aia na'a ne lavaki'i ia. 6 Pea 'i he'ene pehē kiate kinautolu, "Ko au ia," na'a nau fakaholomui, 'o tō ki he kelekele. 7 Pea toe fehu'i 'e ia kiate kinautolu, "Ko hai 'oku mou kumi?" Pea nau pehē, "Ko Sisu 'o Nāsaleti." 8 Pea leaange 'a Sisu, "Kuo 'osi 'eku tala kiate kimoutolu ko au ia: ko ia kapau 'oku mou kumi au, tuku 'akinautolu ni ke 'alu." 9 Koe'uhi ke fakamo'oni ai 'ae lea 'aia na'a ne lea'aki, 'iate kinautolu "Na'a ke foaki kiate au, 'oku 'ikai mole ha taha." 10 Pea na'e ma'u 'e Saimone Pita 'ae heletā, pea ne unuhi ia, 'o taa'i 'aki 'ae tamaio'eiki 'ae taula'eiki lahi, pea motuhi ai hono telinga to'omata'u. Ko e hingoa 'oe tamaio'eiki ko Malikusi. 11 Pea pehē 'e Sisu kia Pita, "'Ai ho'o heletā ki hono 'ai'anga: ko e ipu 'oku foaki mai kiate au 'e he Tamai, 'ikai te u inu ia?" 12 Pea ko e kau tau mo e hou'eiki mo e kau tangata fekau 'oe kakai Siu na'a nau puke 'a Sisu, 'o ha'i ia, 13 'O nau tomu'a taki ia kia 'Anasi; he ko e tamai ia 'i he fono kia Kaiafasi, 'aia ko e taula'eiki lahi ia 'i he ta'u ko ia. 14 Pea ko Kaiafasi ia foki na'a ne tala ki he kakai Siu, 'oku 'aonga ke mate ha tangata 'e taha koe'uhi ko e kakai. 15 Pea na'e muimui 'a Saimone Pita

‘ia Sisu, pea mo e ākongā ‘e taha: na‘e ‘ilo ‘ae ākongā ko ia ‘e he taula‘eiki lahi, pea ‘alu ia mo Sisu ki he fale ‘oe taula‘eiki lahi. 16 Ka na‘e tu‘u ‘a Pita ‘itu‘a ‘i he matapā. Pea ‘alu ‘ae ākongā ‘e taha ‘aia na‘e ‘ilo ‘e he taula‘eiki lahi, ‘o lea kiate ia na‘e le‘o matapā, ‘o ne ‘omi ‘a Pita ki loto. 17 Pea lea ‘ae fefine le‘o matapā kia Pita, “‘Ikai ko e taha koe ‘oe kau ākongā ‘ae tangata ni?” Pea tala ‘e ia, “‘Oku ‘ikai.” 18 Pea ko e kau tauhi mo e kau tangata fekau na‘e tutu‘u ‘i ai, kuo nau tafu ‘ae afi ‘aki ‘ae ‘akau fefie; he na‘e momoko: pea na‘a nau mumū ai: pea tu‘u ‘a Pita mo kinautolu, ‘o mumū ai. 19 Pea fehu‘i ai ‘ae taula‘eiki lahi kia Sisu ki he‘ene kau ākongā, pea mo ‘ene akonaki. 20 Pea talaange ‘e Sisu kiate ia, “Kuo u lea fakahā ki māmani; ne u ako ma‘u pe ‘i he falelotu, pea mo e falelotu lahi, ‘oku fa‘a fakataha ai ‘ae kakai Siu; pea na‘e ‘ikai te u lea ‘aki ha me‘a ‘i he lilo. 21 Ko e hā ‘oku ke ‘eke ai kiate au? ‘Eke kiate kinautolu kuo fanongo, he ko e hā ‘eku lea kiate kinautolu: vakai, ‘oku nau ‘ilo ‘eku lea.” 22 Pea hili ‘ene lea pehē, pea sipi‘i ‘a Sisu, ‘e he matāpule ‘e taha na‘e tu‘u ‘i ai, ‘aki hono ‘aofinima, ‘o ne pehē, “‘Oku pehē ho‘o tali ‘ae taula‘eiki lahi?” 23 Pea talaange ‘e Sisu kiate ia, “Kapau kuo u lea kovi, fakahā hono kovi: pea kapau ‘oku lelei, ko e hā ‘oku ke sipi‘i ai au?” 24 Pea na‘e fekau ‘e ‘Anasi ke ‘ave ha‘isia ia kia Kaiafasi ko e taula‘eiki lahi. 25 Pea na‘e tu‘u ‘a Saimone Pita, ‘o mumū. Pea nau pehē kiate ia, “‘Ikai ko e taha foki koe ‘o ‘ene kau ākongā?” Pea fakafisi ‘e ia, ‘o pehē, “‘Oku ‘ikai.” 26 Pea na‘e lea ‘ae tokotaha ‘oe kau tamaio‘eiki ‘ae taula‘eiki lahi, ko e kāinga ‘o ia na‘e motuhi hono telinga ‘e Pita, [‘o pehē], “‘Ikai na‘aku mamata kiate koe mo ia ‘i he ngoue?” 27 Pea toe fakafisi ‘e Pita: pea ‘u‘ua leva ‘ae moa. 28 Pea na‘a nau taki hengihengi ‘a Sisu meia Kaiafasi ki he fale fakamaau: pea na‘e ‘ikai ‘alu ‘akinautolu ki he fale fakamaau, telia na‘a ‘uli‘i ‘akinautolu, pea koe‘uhi ko e nau kai ‘i he [feilaulau ‘oe]Lakaatu. 29 Pea ‘alu kitu‘a ‘a Pailato kiate kinautolu, ‘o ne pehē, “Ko e hā ‘ae me‘a ‘oku mou talatalaaki‘i ai ‘ae tangata ni?” 30 Pea leaange ‘akinautolu, ‘o pehē kiate ia, “Ka ne ‘ikai ko e fai kovi ia, pehē, ‘e ‘ikai te mau tuku atu ia kiate koe.” 31 Pea tala ‘e Pailato

kiate kinautolu, “Mou ‘ave ia, ‘o fakamaau ia ‘o fakatatau ki ho‘omou fonu.” Ko ia na‘e pehē ai ‘e he kakai Siu kiate ia, “‘Oku ‘ikai ngofua kiate kinautolu ke tāmata‘i ha tangata.” 32 Pea fakamo‘oni ai ‘ae lea ‘a Sisu, ‘i he‘ene fakahā ‘ae anga ‘oe mate ‘e mate ai ia. 33 Pea toe hū ‘a Pailato ki he fale fakamaau, ‘o ne ui ‘a Sisu, ‘o ne pehē kiate ia, “Ko e tu‘i koe ‘oe kakai Siu?” 34 Pea leaange ‘a Sisu kiate ia, “‘Oku meiate koe ho‘o lea ni, pe na‘e fakahā ia ‘e ha ni‘ihi kiate koe?” 35 Pea pehēange ‘e Pailato, “He ko e Siu au? Ko ho kakai ‘o‘ou mo e kau taula‘eiki lahi kuo nau tuku mai koe kiate au: ko e hā kuo ke fai?” 36 Pea pehē ‘e Sisu, “‘Oku ‘ikai ‘o māmani hoku pule‘anga; ka ne ‘o māmani hoku pule‘anga, pehē, ‘e tau hoku kakai, ke ‘oua na‘a ‘atu au ki he kakai Siu: ka ko eni, ‘oku ‘ikai mei heni hoku pule‘anga.” 37 Ko ia na‘e pehē ‘e Pailato kiate ia, “Pea ko e tu‘i koe koā?” Pea talaange ‘e Sisu, “Ko e tu‘i au ‘o hangē ko ho‘o lea. Ko ia na‘aku fanau‘i, pea ko ia na‘aku ha‘u ai ki māmani, koe‘uhi ke u fakamo‘oni ki he mo‘oni. Ko ia kotoa pē ‘oku ‘i he mo‘oni, ‘oku fanongo ia ki hoku le‘o.” 38 Pea pehē ‘e Pailato kiate ia, “Ko e hā ‘ae mo‘oni?” Pea hili ‘ene lea ko ia, na‘e toe ‘alu ia kitu‘a ki he kakai Siu, ‘o ne pehē kiate kinautolu, “‘Oku ‘ikai te u ‘ilo ‘eau ha kovi ‘iate ia. 39 Ka koe‘uhi ko hono anga, ke u tukuange ha tokotaha ‘i he [kātoanga ‘oe]Lakaatu kiate kimoutolu: pea ko homou loto ke u tukuange ‘ae Tu‘i ‘oe kakai Siu kiate kimoutolu?” 40 Pea toe kalanga ‘akinautolu kotoa pē, ‘o pehē, “‘Ikai ko e tangata ni, ka ko Palāpasa.” Pea ko Palāpasa ko e kaiha‘a ia.

19 Ko ia na‘e toki tuku ‘e Pailato ‘a Sisu, ke kau‘imaea. 2 Pea na‘e fi ‘e he kau tau ‘ae tatā ‘akau talatala, ke ‘ai ki hono fofonga, ‘onau ‘ai kiate ia ‘ae pulupulu kulokula. 3 ‘O nau lau, “Si‘oto‘ofa tu‘i ‘oe kakai Siu!” Pea nau haha ia ‘aki honau nima. 4 Ko ia na‘e toe ‘alu atu ai ‘a Pailato, ‘o ne tala kiate kinautolu, “Vakai, ‘oku ou ‘omi ia kiate kimoutolu, koe‘uhi ke mou ‘ilo ‘oku ‘ikai te u ‘ilo ha‘ane kovi.” 5 Pea ‘alu atu ‘a Sisu, kuo ‘ai ‘ae tatā ‘akau talatala, mo e pulupulu kulokula. Pea tala [‘e Pailato]kiate kinautolu, “Vakai ki he tangata!” 6 Ko ia ‘i he mamata ‘ae kau taula‘eiki lahi mo e kau

matāpule kiate ia, na'a nau kalanga, 'o pehē, "Tutuki ki he 'akau, tutuki ki he 'akau." Pea talaange 'e Pailato, kiate kinautolu, Mou 'ave ia, 'o tutuki ki he 'akau: he 'oku 'ikai te u 'ilo ha'ane kovi. 7 Pea talaange 'e he kakai Siu kiate ia, "Oku ai 'emau fono, pea 'i he'emau fono 'oku totonu 'ene mate, koe'uhi na'a ne ui ia ko e 'Alo 'oe 'Otua." 8 Pea kuo fanongo 'a Pailato ki he lea ko ia, pea 'āsili ai 'ene manavahē; 9 Pea toe 'alu ia ki he fale fakamaau, 'o ne fehu'i kia Sisu, "Oku ke ha'u mei fē?" Ka na'e 'ikai si'i lea 'a Sisu kiate ia. 10 Pea pehē ai 'e Pailato kiate ia, "Ikai te ke lea kiate au? 'Ikai te ke 'ilo 'oku 'iate au 'ae mafai ke tutuki koe ki he 'akau, pea 'iate au mo e mafai ke tukuange koe?" 11 Pea talaange 'e Sisu, "E 'ikai te ke mafai ha me'a kiate au, 'o ka ne 'ikai foaki ia kiate koe mei 'olunga: ko ia foki kuo tukuange au kiate koe, 'oku lahi hake 'ene angahala." 12 Pea talu mei ai mo e fie tukuange ia 'e Pailato: ka na'e kalanga 'ae kakai Siu, 'o pehē, "Kapau te ke tukuange 'ae tangata ni, 'oku 'ikai ko ha kāinga koe 'o Sisa: ko ia 'oku ne pehē, ko e tu'i ia, 'oku lea kovi ia kia Sisa." 13 Pea 'i he fanongo 'a Pailato ki he lea ko ia, na'a ne 'omi 'a Sisu kitu'a, 'o nofo hifo 'i he nofo'a fakamaau, 'i he potu 'oku ui "ko e Falikimaka," ka 'i he lea fakaHepelū, ko "Kapata." 14 Pea ko e teuteu ki he [kātoanga 'oe]Lakaatu, pea ko hono ono nai 'oe feitu'ula'ā: pea pehē 'e ia ki he kakai Siu, "Vakai ko homou Tu'i!" 15 Ka na'a nau kalanga, "'Ave [ia], 'ave [ia], tutuki ia ki he 'akau." Pea pehē 'e Pailato kiate kinautolu, "Te u tutuki homou Tu'i ki he 'akau? Pea talaange 'e he kau taula'eiki lahi, 'Oku 'ikai hamau tu'i ka ko Sisa pē." 16 Ko ia na'a ne toki tukuange ai ia kiate kinautolu ke tutuki ki he 'akau. Pea na'a nau ma'u 'a Sisu 'o taki atu. 17 Pea fua 'e ia hono 'akau, 'o 'alu atu ki he potu 'oku ui "[ko e potu]'oe 'ulupoko," 'aia 'oku ui 'i he lea fakaHepelū ko "Kolokota:" 18 'O nau tutuki ai ia ki he 'akau, mo e toko ua kehe mo ia, 'i hono potu fakatou'osi pe, kae 'i [hona]vaha'a 'a Sisu. 19 Pea na'e tohi 'e Pailato ha tohi faka'ilonga, 'o 'ai ia ki ke 'akau. Pea ko e tohi na'e [pehē], KO SISU 'O NĀSALETI, KO E TU'I 'OE KAKAI SIU. 20 Pea na'e lau 'ae tohi ni 'e he tokolahi 'oe kakai Siu: he ko e potu kuo

tutuki ai 'a Sisu na'e ofi ki he kolo; pea na'e tohi ia 'i he lea fakaHepelū, mo e lea fakaKiliki, mo e lea fakaLoma. 21 Pea lea ai 'ae kau taula'eiki lahi 'oe kakai Siu kia Pailato, "'Oua 'e tohi, 'Ko e tu'i 'oe kakai Siu: kae [tohi]'Na'e lau 'e ia, Ko e Tu'i au 'oe kakai Siu.'" 22 Pea talaange 'e Pailato, "Ko ia kuo u tohi, kuo u tohi." 23 Pea kuo tutuki ki he 'akau 'a Sisu 'e he kau tau, pea nau to'o hono ngaahi kofu 'o vahe fā, 'o taki taha 'ae tangata [hono vahe]; mo e kofutu'a foki: pea na'e 'ikai hano hoko'anga 'i he kofutu'a, 'i hono lalanga, mei 'olunga 'o fai ki lalo. 24 Ko ia na'a nau pehē ai 'iate kinautolu, "'Oua na'a tau hae ia, ka tau talotalo ki ai ke 'a hai ia:" 'o fakamo'oni ai 'ae tohi 'oku pehē, "Na'a nau tufa hoku ngaahi kofu 'iate kinautolu, pea nau talotalo ki hoku kofutu'a. Na'e pehē 'ae ngāue 'ae kau tau." 25 Pea na'e tutu'u, 'o ofi ki he 'akau 'o Sisu, 'a 'ene fa'ē, mo e tokoua 'o 'ene fa'ē, ko Mele ko e [uaifi]'o Kaliopasi, mo Mele Makitaline. 26 Ko ia 'i he mamata 'a Sisu ki he'ene fa'ē, mo e ākongā ko ia na'a ne 'ofa ai, 'oku tu'u 'o ofi, na'a ne pehē ki he'ene fa'ē, "Fefine, vakai ko ho'o tama!" 27 Pea lea ai ia ki he ākongā, "Vakai ko ho'o fa'ē!" Pea talu mei he feitu'ula'ā ko ia na'e 'ave ia 'e he ākongā ko ia ki hono 'api. 28 Pea hili ia, pea 'ilo 'e Sisu kuo fai 'o 'osi 'ae ngaahi me'a kotoa pē, pea koe'uhi ke fakamo'oni'i 'ae tohi, na'e pehē 'e ia, "'Oku ou fieinu." 29 Pea na'e tu'u 'i ai 'ae ipu fonu 'i he vai mahi: pea na'a nau unu 'ae oma 'i he vai mahi, 'o 'ai ia ki ke kau'i 'isope, pea 'ohake ia ki hono fofonga. 30 Pea kuo ma'u 'e Sisu 'ae vai mahi, pea pehē 'e ia, "Ko hono ngata ia:" pea punou hono fofonga, 'o tuku hake hono laumālie. 31 Pea ko e 'aho teuteu ia, pea telia na'a 'i he 'akau 'ae ngaahi sino 'i he 'aho Sāpate, (he ko e 'aho Sāpate ko ia ko e [aho]lahi,) ko ia na'e kole ai 'ae kakai Siu kia Pailato, ke fesii honau va'e, pea ke 'ave 'akinautolu. 32 Pea na'e ha'u 'ae kau tau, 'o fesii 'ae va'e 'oe 'uluaki, mo e tokotaha na'e tutuki ki he 'akau mo ia. 33 Ka 'i he'enu hoko kia Sisu, 'o vakai kuo mate ia, na'e 'ikai te nau fesii hono va'e. 34 Ka ko e tokotaha 'oe kau tau, na'a ne hoka'i hono vakavaka 'aki 'ae tao, pea na'e tafe leva mei ai 'ae toto mo e vai. 35 Pea ko ia na'a ne mamata, 'oku ne fakamo'oni [ki ai], pea 'oku

mo'oni 'ene fakamo'oni: pea 'oku ne 'ilo 'oku ne lea mo'oni, koe'uhi ke mou tui. **36** He na'e fai 'ae ngaahi me'a ni, ke fakamo'oni ai 'ae tohi, "E 'ikai fesi'i ha hui ['e taha]'o'ona." **37** Pea 'oku pehē mo e tohi 'e taha, "Te nau sio kiate ia kuo nau hoka'i." **38** Pea hili ia, ko Siosefa 'o 'Alematea, ko e ākongā ia 'a Sisu, kae fakalilolilo pe, ko ['ene]manavahē ki he kakai Siu, na'e kole ia kia Pailato ke ne 'ave 'ae sino 'o Sisu: pea loto ki ai 'a Pailato. Ko ia na'e ha'u ai ia, 'o ne 'ave 'ae sino 'o Sisu. **39** Pea na'e ha'u mo ia 'a Nikotimasi, 'aia na'e fuofua ha'u kia Sisu 'i he po'uli, 'o ne 'omi 'ae mula mo e 'alosi na'e fehu'i 'aki, ko e lau teau nai [hono mamafa]. **40** Pea nau to'o 'ae sino 'o Sisu, 'o fakakoloa 'aki ia 'ae tupenu, mo e ngaahi me'a fakakakala, 'o fakatatau ki he anga 'ae kakai Siu 'i he fai me'a faka'eiki. **41** Pea na'e 'i he potu na'e tutuki ai ia ki he 'akau ha ngoue; pea 'i he ngoue 'ae fonualoto fo'ou, na'e te'eki tuku ki ai ha taha. **42** Pea na'a nau tuku ki ai 'a Sisu, koe'uhi ko e 'aho teuteu 'oe kakai Siu: he na'e ofi 'ae fonualoto.

20 'I he 'uluaki ['aho]'oe uike, na'e ha'u hengihengi 'a Mele Makitaline ki he fonualoto, 'i he kei fakapo'uli, 'o ne mamata kuo 'ave 'ae maka mei he fonualoto. **2** Pea lele ia, 'o ha'u kia Saimone Pita, mo e ākongā 'e tokotaha, 'aia na'e 'ofa ai 'a Sisu, 'o ne pehē kiate kināua, "Kuo nau 'ave 'ae 'Eiki mei he fonualoto, pea 'oku 'ikai te mau 'ilo pe kuo nau tuku ki fē ia." **3** Ko ia na'e 'alu atu ai 'a Pita, mo e ākongā ko ia 'e taha, 'o na hoko atu ki he fonualoto. **4** Pea na felele'i fakataha: pea lī 'a Pita 'e he ākongā ko ia 'e taha, pea tomu'a hoko ia ki he fonualoto. **5** Pea tulolo ki lalo ia, pea mamata kuo tuku 'ae 'u kofu ka na'e 'ikai hū ia ki ai. **6** Pea ha'u muimui 'iate ia 'a Saimone Pita, pea hū ia ki he fonualoto, 'o mamata kuo tuku ai 'ae 'u kofu, **7** Mo e holoholo na'e fa'u 'aki hono 'ulu, na'e 'ikai tuku [fakataha]mo e 'u kofu, ka kuo fatufatu, 'o tuku kehe ia. **8** Pea toki hū atu 'ae ākongā ko ia 'e taha, 'aia na'e fuofua hoko ki he fonualoto, pea mamata ia, pea tui. **9** He 'oku te'eki ai ke nau 'ilo 'ae tohi, kuo totonu ke toetu'u ia mei he mate. **10** Pea toe o 'ae ongo ākongā ki hona 'api. **11** Ka na'e tu'u tangi pe 'a Mele 'itu'a fonualoto: pea 'i he'ene tangi, na'e

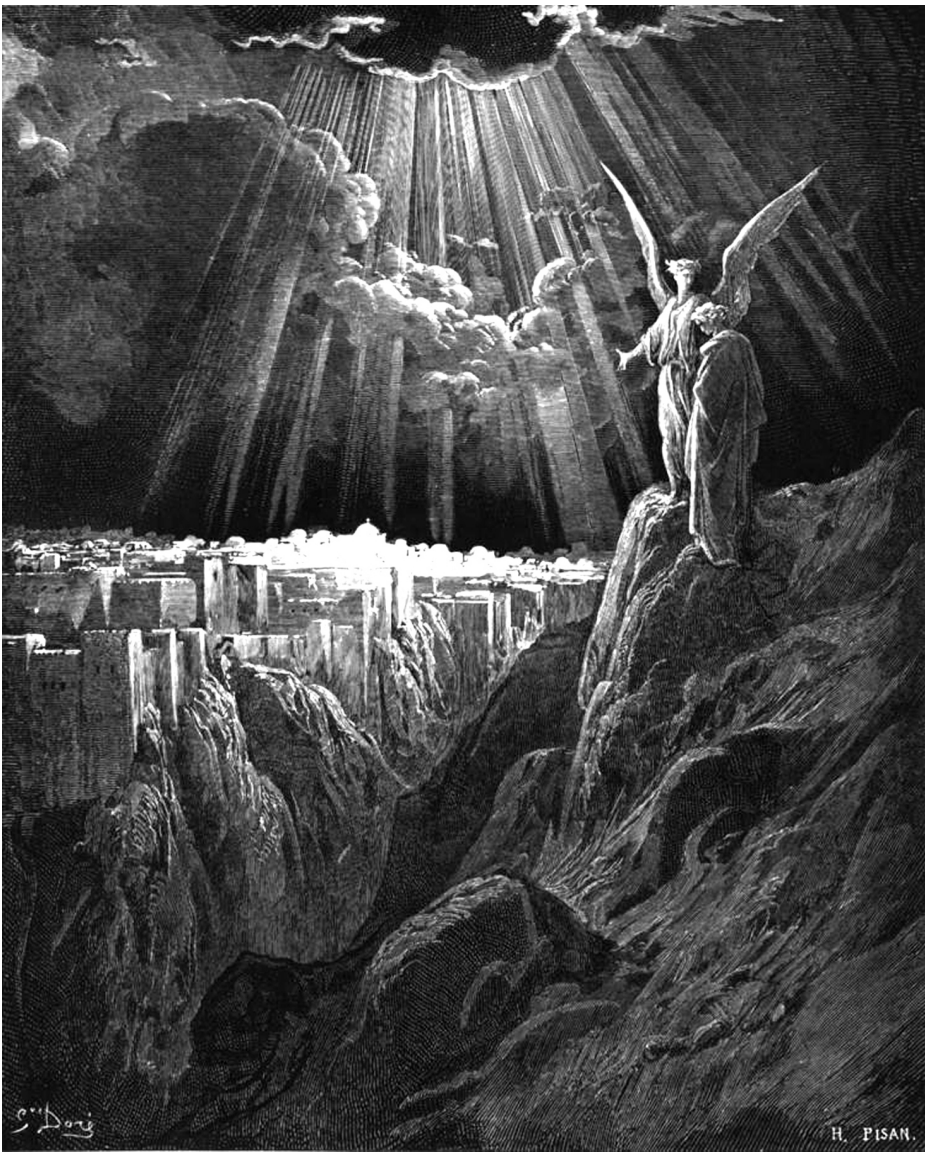
tulolo ia ki lalo ke [fakaasi]ki he fonualoto. **12** Pea na'e mamata ia ki he 'āngelo 'e toko ua 'oku [kofu]hinehina, mo nofo, ko e tokotaha 'i he fofonga, mo e tokotaha 'i he va'e, 'i he potu ko ia na'e tokoto ai 'ae sino 'o Sisu. **13** Pea na'a na pehē kiate ia, "Fefine, ko e hā 'oku ke tangi ai? Pea pehēange 'e ia kiate kināua, Koe'uhi kuo nau 'ave hoku 'Eiki, pea 'oku 'ikai te u 'ilo pe kuo nau tuku ki fē ia." **14** Pea hili 'ene lea ko ia, pea tafoki ia ki mui, pea mamata ia kia Sisu 'oku tu'u mai, ka na'e 'ikai te ne 'ilo ko Sisu ia. **15** Pea lea 'a Sisu kiate ia, "Fefine, ko e hā 'oku ke tangi ai? Ko hai 'oku ke kumi?" Pea ne mahalo ko e tauhi ngoue ia, pea ne pehē ki ai, "Eiki, kapau kuo ke 'ave ia mei heni, tala mai kiate au pe kuo ke tuku ki fē ia, pea te u 'ave ia." **16** Pea pehēange 'e Sisu kiate ia, "Mele." Pea ne tafoki mai, 'o pehē kiate ia, "Lāponi;" ko hono 'uhinga, "Eiki." **17** Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "Oua na'a ala kiate au; he 'oku te'eki ai te u 'alu hake ki he'eku Tamai: ka ke 'alu ki hoku kāinga, 'o tala kiate kinautolu, 'oku ou 'alu hake ki he'eku Tamai, mo ho'omou Tamai; pea ki hoku 'Otua, mo homou 'Otua." **18** Pea na'e ha'u 'a Mele Makitaline, 'o fakahā ki he kau ākongā 'a 'ene mamata ki he 'Eiki, pea kuo ne lea 'aki 'ae ngaahi me'a ni kiate ia. **19** Pea kuo efiafi 'i he 'aho ko ia, ko e 'uluaki ['aho]'i he uike, kuo kātoa 'ae kau ākongā, pea tāpuni 'ae ngaahi matapā, 'i [he'enu]manavahē ki he kakai Siu, mo e ha 'a Sisu, 'o tu'u 'i loto, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Fiemālie pe 'akimoutolu." **20** Pea hili 'ene lea pehē, na'e fakahā 'e ia kiate kinautolu hono nima mo hono vakavaka. Pea toki fiefia 'ae kau ākongā 'i he'enu mamata ki he 'Eiki. **21** Pea toe lea 'a Sisu kiate kinautolu, Fiemālie pe 'akimoutolu: 'o hangē ko e fekau au 'e he Tamai, pea 'oku pehē 'eku fekau 'i 'akimoutolu. **22** Pea hili 'ene lea ni, pea mānava hifo ia kiate kinautolu, 'o ne pehē, "Ma'u 'ekimoutolu 'ae Laumālie Mā'oni'oni: **23** Ko e angahala 'oe kakai fulipē te mou fakamolemole, 'oku fakamolemole ia kiate kinautolu; pea [ko e angahala]'o ia fulipē 'oku mou tuku pe, 'oku tuku pe ia." **24** Ka ko Tōmasi, na'e ui ko Titimasi, ko e tokotaha 'i he toko hongofulu ma toko ua, na'e 'ikai 'iate kinautolu, 'i he ha'u 'a Sisu. **25** Ko ia na'e

tala ai 'e he kau ākongā ni'ihī kiāte ia, "Kuo mau mamata ki he 'Eiki." Ka na'e pehē 'e ia kiāte kinautolu, "Kapau 'e 'ikai te u mamata 'i hono nima 'ae mata'i fa'o, pea 'ai hoku tuhu ki he mata'i fa'o, mo velo hoku nima ki hono vakavaka, 'e 'ikai te u tui." 26 Pea hili 'ae 'aho 'e valu, na'e toe kātoa 'ene kau ākongā, pea na'e 'iate kinautolu 'a Tōmasi: pea tāpuni 'ae ngaahi matapā, mo e ha'u 'a Sisu, 'o tu'u 'i loto, 'o ne pehē, "Fiemālie pe 'akimoutolu." 27 Pea toki pehē 'e ia kia Tōmasi, "Mafao mai ho tuhu, pea vakai mai ki hoku nima; pea tuku mai ho nima, 'o velo ia ki hoku vakavaka: pea 'oua na'a ke ta'etui, kae tui." 28 Pea leaange 'a Tōmasi, 'o ne pehē kiāte ia, "Ko hoku 'Eiki mo hoku 'Otua." 29 Pea talaange 'e Sisu kiāte ia, "Tōmasi, ko e me'a 'i ho'o mamata kiāte au, ko ia kuo ke tui ai: 'oku monū'ia 'akinautolu 'oku 'ikai mamata, kae tui." 30 Pea na'e fai mo'oni 'e Sisu mo e ngaahi faka'ilonga kehekehe 'i he 'ao 'o 'ene kau ākongā, 'aia kuo 'ikai tohi 'i he tohi ni: 31 Ka kuo tohi enī, koe'uhi ke mou tui ko e Kalaisi 'a Sisu, ko e 'Alo 'oe 'Otua; pea ke mou ma'u 'i ho'omou tui 'ae mo'ui 'i hono huafa.

21 Hili 'ae ngaahi me'a ni, na'e toe fakahā ia 'e Sisu ki he'ene kau ākongā 'i he tahi 'o Taipiliō; pea na'e pehē hono fakahā. 2 Na'e fakataha 'a Saimone Pita, mo Tōmasi na'e ui ko Titimasi, mo Nātaniela 'o Kena 'o Kāleli, mo e ongo foha 'o Sepeti, mo 'ene kau ākongā kehe 'e toko ua. 3 Pea lea 'a Saimone Pita kiāte kinautolu, "Te u 'alu 'o fai kupenga." Pea nau pehē kiāte ia, "Te tau ō foki mo koe." Pea na'a nau 'alu atu leva, 'o heka vaka; pea ko e pō ko ia na'e 'ikai te nau ma'u ha me'a. 4 Pea pongipongi hake, 'oku tu'u 'a Sisu 'i matātahi: ka na'e 'ikai 'ilo 'e he kau ākongā ko Sisu ia. 5 Pea lea 'a Sisu kiāte kinautolu, "Fānau, 'oku ai ha'amou me'akai?" Pea nau talaange kiāte ia, "'Ikaī." 6 Pea tala 'e ia kiāte kinautolu, "'A'au 'ae kupenga 'i he mata'u 'oe vaka, pea te mou ma'u." Pea nau 'a'au ai, pea 'ikai ai ke nau fa'a toho ia koe'uhi ko e lahi 'oe ika. 7 Ko ia na'e lea ai kia Pita 'ae ākongā ko ia na'e 'ofa ai 'a Sisu, "Ko e 'Eiki ia." Pea kuo fanongo leva 'a Saimone Pita ko e 'Eiki, pea nono'o 'e ia hono kofu fakatoutai, (he na'e vete ia,) pea hopo ia ki tahi. 8 Pea ha'u hono

toe 'oe kau ākongā he vaka si'i; (he na'e 'ikai te nau mama'o mei 'uta, ka ko e hanga 'e fāngeau nai,) 'onau toho 'ae kupenga mo e ika. 9 Pea 'i he'enu a'u ki 'uta, na'a nau mamata ki he afi kuo tafu, pea mo e ika kuo tunu ai mo e mā. 10 Pea tala 'e Sisu kiāte kinautolu, "'Omi 'ae ika kuo mou toki ma'u ni." 11 Pea 'alu 'a Saimone Pita, 'o toho 'ae kupenga ki 'uta, 'oku fonu 'i he ngaahi ika lalahi, ko e teau ma nimangofulu mo e [ika]'e tolu: ko e me'a lahi 'aupito, ka na'e 'ikai mahae 'ae kupenga. 12 Pea lea 'a Sisu kiāte kinautolu, "Ha'u 'o kai." Pea na'e 'ikai fa'a fehu'i 'e ha taha 'i he kau ākongā kiāte ia, "Ko hai koe?" He na'a nau 'ilo ko e 'Eiki. 13 Pea ha'u ai 'a Sisu, 'o to'o 'ae mā, 'o 'atu kiāte kinautolu, mo e ika foki. 14 Pea ko hono liunga tolu enī 'oe fakahā ia 'e Sisu ki he'ene kau ākongā, hili 'ene toetu'u mei he mate. 15 Pea hili 'enua kai, pea lea 'a Sisu kia Saimone Pita, Saimone, ko e foha 'o Sonasi, "'Oku lahi hake ho'o 'ofa kiāte au 'iate kinautolu ni?" Pea talaange 'e ia kiāte ia, "'Io, 'Eiki; 'oku ke 'ilo 'oku ou 'ofa kiāte koe." Pea ne pehē kiāte ia, "Fafanga 'eku fanga lami." 16 Pea toe lea ia ki ai ko hono tu'o ua, "Saimone, ko e foha 'o Sonasi, 'oku ke 'ofa kiāte au?" Pea talaange 'e ia ki ai, "'Io, 'Eiki; 'oku ke 'ilo 'oku ou 'ofa kiāte koe." Pea ne pehē kiāte ia, "Fafanga 'eku fanga sipi." 17 Pea lea 'e ia kiāte ia ko hono liunga tolu, "Saimone, ko e foha 'o Sonasi, 'oku ke 'ofa kiāte au?" Pea mamahi 'a Pita 'i he'ene lea ko hono liunga tolu kiāte ia, "'Oku ke 'ofa kiāte au?" Pea talaange 'e ia ki ai, "'Eiki, 'oku ke 'ilo'i 'ae me'a kotoa pē; 'oku ke 'ilo'i 'oku ou 'ofa kiāte koe." Pea pehē 'e Sisu kiāte ia, "Fafanga 'eku fanga sipi. 18 Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala atu kiāte koe, 'I ho'o kei talavou, na'a ke nono'o koe, 'o ke 'eve'eva ko ho'o fa'iteliha: ka 'oka ke ka motu'a, te ke mafao atu ho nima, pea 'e nono'o koe 'e ha tokotaha, 'o 'ave koe ki he potu 'e 'ikai te ke loto ki ai." 19 Na'a ne lea 'aki enī, ko e fakahā 'ae mate'anga ko ia te ne fakaongoongolelei ai 'ae 'Otua. Pea hili 'ene lea pehē, pea ne pehē ki ai, "Muimui mai kiāte au." 20 Pea tafoki ki mui 'a Pita, 'o mamata ki he ākongā. Ko ia na'e 'ofa ai 'a Sisu, 'oku muimui mai; 'aia foki na'e fa'aki ki hono fatafata 'i he kai 'oe 'ohomohe, 'o ne pehē ai, "'Eiki, ko hai

ia ‘oku ne lavaki‘i koe?” 21 Pea mamata ‘a Pita kiate ia, pea ne pehē kia Sisu, “Eiki, pea ‘e fēfē ‘ae tangata ni?” 22 Pea talaange ‘e Sisu kiate ia, “Kapau ko hoku loto ke tatali ia ke ‘oua ke u ha‘u, ko e hā ia kiate koe? Muimui koe ‘iate au.” 23 Pea mafola ‘ae tala ni ki he kāinga, ‘e ‘ikai mate ‘ae ākonga ko ia: ka na‘e ‘ikai tala ‘e Sisu kiate ia, ‘E ‘ikai mate ia; kae [pehē], “Kapau ‘oku ou loto ke tatali ia ke ‘oua ke u ha‘u, ko e hā ia kiate koe?” 24 Ko eni ‘ae ākonga ko ia ‘aia ‘oku ne fakapapau ‘ae ngaahi me‘a ni, ‘o ne tohi ‘ae ngaahi me‘a ni: pea ‘oku mau ‘ilo ‘oku mo‘oni ‘ene fakamo‘oni. 25 Pea ‘oku ai mo e ngaahi me‘a kehekehe na‘e fai ‘e Sisu, ‘a ia, ka ne tohi kotoa pē, ‘oku ou mahalo ‘e meimei ‘ikai hao ‘i māmani ‘ae ngaahi tohi ‘aia ‘e tohi ai. ‘Emeni.



Pea ko au Sione, ne u mamata ki he kolo mā'oni'oni, ko Selūsalema fo'ou, 'oku 'alu hifo mei he 'Otua 'i he langi, kuo teuteu 'o hangē ha tā'ahine kuo teu ki hono 'eiki tā'ane. Pea ne u fanongo ki he le'o lahi mei he langi, 'oku pehē, "Vakai, ko e fale fehikitaki 'oe 'Otua 'oku 'i he kakai, pea 'e nofo ia mo kinautolu; pea te nau hoko ko hono kakai, pea 'e 'iate kinautolu 'ae 'Otua, ko honau 'Otua.

Fakahā 21:2-3

Fakahā

19 Pea hili 'ae ngaahi me'a ni ne u ongo'i 'o hangē ko e le'o lahi 'oe kakai tokolahi 'i he langi, 'oku pehē, "Haleluia; Ke 'i he 'Eiki ko hotau 'Otua 'ae fakamo'ui, mo e ongoongolei, mo e faka'apa'apa, mo e mālohi: **2** He 'oku angatonu mo mā'oni'oni 'a 'ene ngaahi fakamaau: he kuo ne fakamaau 'i 'ae fe'auaki lahi, 'aia na'a ne 'uli'i 'ae maama 'aki 'ene fe'auaki, pea kuo ne totongi kiate ia 'ae toto 'o 'ene kau tamaio'eiki." **3** Pea na'a nau toe pehē, "Haleluia. Pea na'e 'alu hake 'a hono koku 'o ta'engata pea ta'engata." (aiōn g165) **4** Pea ko e mātu'a 'e toko uofulu ma toko fā, mo e me'a mo'ui 'e toko fā, na'a nau fo'ohifo, 'o hū ki he 'Otua na'e nofo 'i he nofo'a faka'e'i'eiki, 'onau pehē, "Emeni; Haleluia." **5** Pea na'e ha'u 'ae le'o mei he nofo'a faka'e'i'eiki, na'e pehē, "Fakafeta'i ki hotau 'Otua, 'akinautolu kotoa pē ko 'ene kau tamaio'eiki, pea mo kimoutolu 'oku manavahē kiate ia, 'ae si'i mo e lalahi." **6** Pea ne u ongo'i 'o hangē ko e le'o 'oe fu'u kakai, pea hangē mo e 'u'ulu 'oe ngaahi vai lahi, pea hangē mo e 'u'ulu 'oe ngaahi mana mālohi, 'oku nau pehē, "Haleluia: he 'oku pule 'ae 'Eiki ko e 'Otua māfimafi. **7** Tau fiefia mo nekeneka, pea fakamālō kiate ia: he kuo hokosia 'ae ta'ane 'oe Lami, pea ko 'ene ta'ahine kuo ne teuteu'i ia." **8** Pea na'e tuku kiate ia ke ne kofu'aki 'ae tupenu mahu'inga, 'oku ma'a mo hinehina: he ko e tupenu mahu'inga, ko e mā'oni'oni ia 'oe kakai mā'oni'oni. **9** Pea ne pehē mai kiate au, "Tohi, "Oku monū'ia 'akinautolu kuo ui ki he kātoanga 'oe ta'ane 'oe Lami." Pea ne pehē mai kiate au, "Ko e ngaahi lea mo'oni eni mei he 'Otua." **10** Pea ne u mape'e hifo 'i hono va'e, ke hū kiate ia. Pea na'a ne pehē mai kiate au, "Vakai, 'oua: he ko ho kaungā tamaio'eiki au, pea 'oku ou 'i ho kāinga 'oku ma'u 'ae fakamo'oni 'a Sisu: hū ki he 'Otua: he ko e fakamo'oni kia Sisu, ko e laumālie ia 'oe kikite." **11** Pea ne u mamata kuo mato'o 'ae langi, pea vakai ko e hoosi hinehina; pea ko ia na'a ne heka ai, na'e ui ko Angatonu mo Mo'oni, pea 'oku ne fai 'ae fakamaau mo e tau 'i he mā'oni'oni. **12** Na'e tatau hono mata mo e ulu 'oe afi, pea na'e 'i hono 'ulu 'ae ngaahi pale lahi; pea na'e tohi hono huafa, 'aia na'e

'ikai ke 'ilo 'e ha taha, ka ko ia pe. **13** Pea na'e kofu'aki ia 'ae pulupulu kuo unu 'i he toto: pea 'oku ui hono huafa, Ko e Fofofola 'ae 'Otua. **14** Pea ko e ngaahi matatau 'i he langi na'a nau muimui kiate ia mo e fanga hoosi hinehina, kuo kofu'aki 'ae tupenu mahu'inga, 'oku hinehina mo ma'a. **15** Pea 'oku 'alu atu mei hono ngutu 'ae heletā māsila, koe'uhi ke ne tā 'aki ia 'ae ngaahi pule'anga: pea te ne pule'i 'akinautolu 'aki 'ae va'a ukamea: pea 'oku ne malamalaki 'ae tata'o'anga uaine 'oe kakaha 'oe houhau 'oe 'Otua Māfimafi. **16** Pea 'oku 'i hono pulupulu mo hono tenga 'ae hingoa kuo tohi, KO E TU'I 'OE NGAHI TU'I, MO E 'EIKI 'OE NGAHI 'EIKI. **17** Pea ne u mamata 'oku tu'u ha 'āngelo 'i he la'ā; pea ne kalanga 'aki 'ae le'o lahi, 'o ne pehē ki he fanga manu kotoa pē 'oku puna 'i he 'atā noa, "Ha'u 'o fakakātoa 'akinautolu ki he 'ohomohe 'oe 'Otua lahi; **18** koe'uhi ke mou kai 'ae kakano 'oe ngaahi tu'i, mo e kakano 'oe ngaahi 'eikitau, mo e kakano 'oe kau tangata mālohi, mo e kakano 'oe fanga hoosi, mo kinautolu 'oku heka ki ai." **19** Pea ne u mamata ki he manu fekai, mo e ngaahi tu'i 'o māmani, mo 'enau ngaahi matatau, na'e tākaki 'o fakataha ke nau tau'i ia 'oku heka 'i he hoosi mo 'ene kautau. **20** Pea na'e mo'ua 'ae manu fekai, pea mo e palōfita loi na'a ne fai 'ae ngaahi mana 'i hono 'ao 'aia na'a ne kākaa'i 'aki 'akinautolu kuo nau ma'u 'ae faka'ilonga 'oe manu fekai, mo kinautolu na'e hū ki hono fakatātā. Na'e li mo'ui 'akinaua fakatou'osi pe ki he ano 'oe afi 'oku vela 'aki 'ae sulifa. (Limnē Pyr g3041 g4442) **21** Pea na'e tāmata'i 'a hono toe 'aki 'ae heletā 'o ia na'e heka 'i he hoosi, 'aia na'e 'alu atu 'i hono ngutu: pea na'e mākona 'ae fanga manu kotoa pē 'i honau kakano.

20 Pea ne u mamata ki ha 'āngelo na'e 'alu hifo mei langi, kuo 'iate ia 'ae kī 'oe luo ta'ehanotakele, mo e ukamea fihifihī mo lahi 'i hono nima. (Abyssos g12) **2** Pea na'a ne puke 'ae fu'u ngata, 'ae ngata motu'a ko ia, 'aia ko e Tēvolo, mo Sētane, pea ne ha'i ia 'i he ta'u 'e afe, **3** 'O ne li ia ki he luo ta'ehanotakele, mo tāpuni ia ki ai, pea ne 'ai ki ai 'ae me'a fakama'u, koe'uhi ke 'oua na'a ne kei kākaa'i 'ae ngaahi pule'anga, kae'oua ke kakato 'ae ta'u 'e afe: pea

hili ia, 'e vete ange ia 'i ha kuonga si'i. (Abyssos g12) 4 Pea ne u mamata ki he ngaahi nofo'a faka'e'i'eiki, mo kinautolu na'e nofo ai, pea na'e tuku 'ae fakamaau kiate kinautolu: pea [ne u mamata]ki he ngaahi laumālie 'okinautolu na'e tutu'u honau 'ulu ko e me'a 'i he fakamo'oni kia Sisu, mo e folofola 'ae 'Otua, pea kuo 'ikai te nau hū ki he manu fekai, pe ko hono fakatātā, pea kuo 'ikai te nau ma'u 'ae faka'ilonga 'i honau fo'i la'ē, pe 'i honau nima; pea na'a nau mo'ui, mo pule mo Kalaisi 'i he ta'u 'e taha afe. 5 Ka ko hono toe 'oe pekia, na'e 'ikai te nau toe mo'ui kae'oua ke kakato 'ae ta'u 'e afe. Ko eni 'ae 'uluaki toetu'u. 6 'Oku monū'ia mo mā'oni'oni ia 'oku ne kau 'i he 'uluaki toetu'u: 'e 'ikai ikuna 'akinautolu 'e he mate 'angau, ka te nau hoko ko e kau taula'eiki 'ae 'Otua mo Kalaisi, pea te nau pule mo ia 'i he ta'u 'e taha afe. 7 Pea ka kakato 'ae ta'u 'e afe, 'e vete ange 'a Sētane mei hono fale fakapōpula, 8 Pea 'e 'alu atu ia ke ne kākaa'i 'ae ngaahi pule'anga 'i he feitu'u 'e fā 'o māmani, 'a Koki mo Mekoki, ke tānaki 'o fakataha 'akinautolu ki he tau: ko hono lau 'okinautolu 'oku tatau mo e 'one'one 'i he matātahi. 9 Pea na'a nau 'alu hake 'i hono māukupu 'oe fonua, 'onau 'ā'i takatakai 'ae nofo'anga tau 'oe kakai mā'oni'oni, mo e kolo 'ofeina: pea na'e 'alu hifo 'ae afi mei he 'Otua 'i he langi, 'o faka'auha 'akinautolu. 10 Pea ko e tēvolo na'a ne kākaa'i 'akinautolu, na'e lī ia ki he ano 'oe afi mo e sulifa, 'aia 'oku 'i ai 'ae manu fekai mo e palōfita loi; pea 'e fakamamahi'i ia 'i he 'aho mo e pō 'o ta'engata pea ta'engata. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 Pea ne u mamata ki he nofo'a faka'e'i'eiki 'oku lahi pea hinehina, mo ia na'e nofo ai, 'aia na'e puna mei hono 'ao 'ae fonua mo e langi; pea na'e 'ikai 'ilo ha potu ki ai. 12 Pea ne u mamata ki he pekia, 'ae iiki mo e lalahi, na'e tutu'u 'i he 'ao 'oe 'Otua; pea mo e folahi 'oe ngaahi tohi: pea folahi mo e tohi 'e taha, 'a ia [ko e tohi]'oe mo'ui: pea na'e fakamaau'i 'ae pekia mei he ngaahi me'a na'e tohi 'i he ngaahi tohi, 'o fakatatau ki he'enu ngaahi ngāue. 13 Pea na'e tuku hake 'e he tahi 'ae kakai mate na'e 'i ai; pea tuku hake 'e he fa'itoka mo hētesi 'ae kakai mate na'e 'i ai: pea na'e fakamaau 'akinautolu taki taha 'o fakatatau

ki he'enu ngaahi ngāue. (Hadēs g86) 14 Pea na'e lī 'ae mate mo hētesi ki he ano 'oe afi. Ko eni 'ae mate 'angau. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 Pea ko ia kotoa pē na'e 'ikai 'ilo kuo tohi 'i he tohi 'oe mo'ui, na'e lī ia ki he ano 'oe afi. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Pea ne u mamata ki he langi fo'ou mo e fonua fo'ou: he kuo mole atu 'ae 'uluaki langi mo e 'uluaki fonua: pea na'e 'ikai kei 'i ai ha tahi. 2 Pea ko au Sione, ne u mamata ki he kolo mā'oni'oni, ko Selūsalema fo'ou, 'oku 'alu hifo mei he 'Otua 'i he langi, kuo teuteu 'o hangē ha ta'ahine kuo teu ki hono 'eiki ta'ane. 3 Pea ne u fanongo ki he le'o lahi mei he langi, 'oku pehē, "Vakai, ko e fale fehikitaki 'oe 'Otua 'oku 'i he kakai, pea 'e nofo ia mo kinautolu; pea te nau hoko ko hono kakai, pea 'e 'iate kinautolu 'ae 'Otua, ko honau 'Otua. 4 Pea 'e holoholo 'e he 'Otua 'ae lo'imata kotoa pē mei honau mata; pea 'e 'ikai kei ai ha mate, pe ha ongosia, pe ha tangi, pea 'e 'ikai kei ai ha mamahi: he kuo mole atu 'ae ngaahi me'a mu'a." 5 Pea ko ia na'e nofo 'i he nofo'a faka'e'i'eiki na'e pehē 'e ia, "Vakai, 'oku ou fakafo'ou 'ae ngaahi me'a kotoa pē." Pea ne pehē mai kiate au, "Tohi: he 'oku mo'oni mo totonu 'ae ngaahi lea ni." 6 Pea ne pehē mai kiate au, "Kuo fai ia. Ko au ko e 'Alifa mo 'Omeka, ko e kamata'anga mo e ngata'anga. Te u foaki ta'etotongi mei he matavai mo'ui kiate ia 'oku fieinu. 7 Ko ia ia 'e ikuna, 'e ma'u 'e ia 'ae ngaahi me'a kotoa pē; pea teu hoko ko hono 'Otua, pea 'e hoko ia ko hoku foha. 8 Ka ko e loto fo'i, mo e ta'etui, mo e fakalielia, mo e kau fakapō, mo e kau fe'auaki, mo e kau fiemana, mo e kau tauhi tamapua, mo e loi kotoa pē, ko honau tofi'a 'oku 'i he ano 'oku vela 'i he afi mo e sulifa: 'aia ko e mate 'angau." (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 Pea ko e tokotaha 'i he 'āngelo 'e toko fitu, 'akinautolu na'e 'i ai 'ae hina 'e fitu kuo fonu 'i he mala'ia fakamui 'e fitu, na'e ha'u kiate au, 'o lea mai kiate au, mo pehē, "Ha'u ki heni, te u fakahā kiate koe 'ae ta'ahine, ko e uafi 'oe Lami." 10 Pea na'e 'āvea au 'i he laumālie ki ha mo'unga lahi mo mā'olunga 'o ne fakahā kiate au 'ae kolo lahi ko ia, 'ae Selūsalema mā'oni'oni, 'oku 'alu hifo mei loto langi mei he 'Otua, 11 Kuo 'i ai 'ae nāunau

'oe 'Otua: pea ko hono maama na'e tatau mo e maka koloa mahu'inga lahi 'aupito, 'io, 'e hangē ko e maka ko e sasipa, 'oku 'āsinisini 'o hangē ko e kalisitala; 12 Pea na'e ai hono 'a na'e lahi mo mā'olunga, pea na'e hongofulu ma ua hono ngaahi matapā, pea na'e 'i he ngaahi matapā 'ae 'āngelo 'e toko hongofulu ma toko ua, pea na'e tohi 'i ai 'ae hingoa, 'a ia [ko e hingoa]'oe fa'ahinga 'e hongofulu ma ua 'oe fānau 'a 'Isileli: 13 Na'e tolu 'ae matapā ki he potu hahake; na'e tolu 'ae matapā ki he potu tokelau; na'e tolu 'ae matapā ki he potu tonga; na'e tolu 'ae matapā ki he potu lulunga. 14 Pea ko e 'ā 'oe kolo, na'e hongofulu ma ua hono ngaahi tu'unga, pea na'e 'i ai 'ae hingoa 'ae 'apostolo 'e toko hongofulu ma toko ua 'oe lami. 15 Pea ko ia na'a ne talanoa mai kiate au, na'a ne ma'u 'ae va'a kaho koula, ke fuofua 'aki 'ae kolo, mo hono ngaahi matapā, mo hono 'ā. 16 Pea 'oku tapa fā tatau pe 'ae kolo, pea 'oku tatau hono lōloa mo hono māukupu: pea ne fuofua 'aki 'ae va'a kaho 'ae kolo, ko e maile 'e taha afe mo e nimangeau. Ko hono lōloa mo hono māukupu mo hono mā'olunga 'oku tatau pe. 17 Pea na'e fuofua 'ae 'ā, ko e kiupite 'e teau ma fāngofulu ma fā, 'i he fuofua 'oe tangata, 'a ia, ko e 'āngelo. 18 Pea na'e langa 'aki 'a hono 'ā 'ae sasipa: pea ko e kolo ko e koula haohaoa, 'o hangē ha sio'ata 'āsinisini. 19 Pea ko e ngaahi tu'unga 'oe 'ā 'oe kolo, na'e sipa; ko hono ua, ko e safai; ko hono tolu, ko e kalisitone; ko hono fā, ko e 'emalata; 20 Ko hono nima, ko e satoniki; ko hono ono, ko e satio; ko hono fitu, ko e kalisolaite; ko hono valu, ko e pelili; ko hono hiva, ko e topasi ko hono hongofulu, ko e kelaisapaso ko hono hongofulu ma taha, ko e sasini; ko hono hongofulu ma ua, ko e 'ametisi. 21 Pea ko hono matapā 'e hongofulu ma ua, ko e mata'itofe 'e hongofulu ma ua; na'e taki taha pe 'ae mata'itofe 'i he matapā: pea ko e hala lahi 'oe kolo, ko e koula haohaoa, 'o hangē ha sio'ata 'āsinisini. 22 Pea na'e 'ikai te u mamata 'i ai ki ha fale tapu: he ko hono fale tapu 'o'ona 'ae 'Eiki ko e 'Otua Māfimafi pea mo e Lami. 23 Pea na'e 'ikai 'aonga 'ae la'ā ki he kolo, pe ko e māhina, ke ulu 'i ai: he 'oku fakamaama ia 'e he naunau 'oe 'Otua, pea ko e Lami, ko hono

maama ia 'o'ona. 24 Pea ko e ngaahi pule'anga 'o kinautolu 'e fakamo'ui te nau 'a'eva 'i hono maama: pea 'oku 'omi ki ai 'e he ngaahi tu' 'i 'o māmani 'a honau nāunau mo e faka'apa'apa. 25 Pea 'e 'ikai tāpuni 'a hono ngaahi matapā 'i he 'aho; he koe'uhi 'e 'ikai 'i ai ha pō. 26 Pea te nau 'omi ki ai 'ae nāunau mo e faka'apa'apa 'oe ngaahi pule'anga. 27 Pea 'e 'ikai 'aupito hū ki ai ha me'a 'oku faka'uli, pe fai fakalielia, pe loi: ka ko kinautolu pe 'oku tohi 'i he tohi 'oe mo'ui 'ae Lami.

22 Pea na'a ne fakahā kiate au 'ae vaitafe ma'a 'oe vai mo'ui, 'āsinisini 'o hangē ko e kalisitala, pea 'oku ha'u mei he 'afio'anga 'oe 'Otua mo e Lami. 2 'I he loto hala lahi 'o ia, pea 'i hono kauvai fakatou'osi, na'e 'i ai 'ae 'akau 'oe mo'ui, na'e tupu ai 'ae fua kehekehe 'e hongofulu ma ua, pea fua ia 'i he māhina kotoa pē: pea ko hono lou'akau, ko e me'a fakamo'ui 'oe ngaahi pule'anga. 3 Pea 'e 'ikai kei ai ha mala'ia: he ko e 'afio'anga 'oe 'Otua mo e Lami 'e tu'u 'i ai; pea 'e tauhi ia 'e he'ene kau tamaio'eiki: 4 Pea te nau mamata ki hono fofonga pea 'e 'i honau fo'i la'e 'a hono huafa. 5 Pea 'e 'ikai 'i ai ha pō; pea 'oku 'ikai 'aonga ki ai ha maama, pe ko e ulu 'oe la'ā; he 'oku fakamāngia 'akinautolu 'e he 'Eiki ko e 'Otua: pea te nau pule 'o ta'engata pea ta'engata. (aiōn g165) 6 Pea na'e pehē mai 'e ia kiate au, "'Oku totonu mo mo'oni 'ae ngaahi lea ni: pea ko e 'Eiki ko e 'Otua 'oe kau palōfita mā'oni'oni," Kuo ne fekau 'ene 'āngelo ke fakahā ki he'ene kau tamaio'eiki 'ae ngaahi me'a 'e to'oto'o 'a hono fai. 7 "Vakai, 'oku ou ha'u vave: 'oku monū'ia ia 'oku ne fai 'ae ngaahi lea 'oe kikite 'oe tohi ni." 8 Pea ko au Sione, ne u mamata mo fanongo ki he ngaahi me'a ni. Pea 'i he'eku fanongo mo mamata, ne u fo'ohifo ke hū 'i he va'e 'oe 'āngelo na'a ne fakahā kiate au 'ae ngaahi me'a ni. 9 Pea pehē mai 'e ia kiate au, "Vakai ke 'oua: he ko ho'o kaungā tamaio'eiki au, pea 'oku ou 'i ho kāinga ko e kau palōfita, pea 'okinautolu 'oku nau fai 'ae ngaahi lea 'oe tohi ni: hū ki he 'Otua." 10 Pea pehē 'e ia kiate au, "'Oua na'a ke fakama'u 'ae ngaahi lea 'oe kikite 'i he tohi ni: he kuo ofi hono kuonga. 11 Ko ia 'oku ta'eangatonu, tuku ia ke ta'eangatonu ai pe:

pea ko ia 'oku 'uli, tuku ia ke 'uli ai pe: pea ko ia 'oku angatonu, tuku ia ke angatonu ai pe: pea ko ia 'oku mā'oni'oni, tuku ia ke mā'oni'oni ai pe.” **12** Pea vakai, “Oku ou ha'u vave; pea 'oku 'iate au 'eku totongi ke 'atu ki he kakai taki taha 'o fakatatau ki he'ene ngāue.” **13** Ko au ko e 'Alifa mo 'Omeke, ko e kamata'anga mo e ngata'anga, ko e 'uluaki mo e kimui. **14** 'Oku monū'ia 'akinautolu 'oku fai 'ene ngaahi fekau, koe'uhi ke ngofua kiate kinautolu 'ae 'akau 'oe mo'ui, pea nau hū 'i he ngaahi matapā ki he kolo. **15** He 'oku 'i tua ā 'ae fanga kulī, mo e kau fiemana, mo e kau fe'auaki, mo e kau fakapō, mo e kau tauhi tamapua, mo ia kotoa pē 'oku 'ofa mo fakatupu loi. **16** “Ko au Sisu, kuo u fekau 'eku 'āngelo ke fakahā atu kiate kimoutolu 'ae ngaahi me'a ni 'i he ngaahi siasi. Ko au ko e aka mo e hako 'o Tevita, pea ko e fetu'u ngingila 'oe pongipongi.” **17** Pea 'oku pehē 'e he Laumālie mo e ta'ahine, “Ha'u.” Pea ke pehē mo ia 'oku ne fanongo, “Ha'u.” Pea mo ia 'oku feinua, ke ha'u ia. Pea ko ia 'oku loto ki ai, ke ne to'o ta'etotongi 'e ia 'ae vai 'oe mo'ui. **18** He 'oku ou fakahā ki he kakai kotoa pē 'oku fanongo ki he ngaahi lea 'oe kikite 'i he tohi ni, Kapau 'e fakalahi 'e ha tangata ki he ngaahi me'a ni, 'e fakalahi 'e he 'Otua kiate ia 'i he ngaahi mala'ia kuo tohi 'i he tohi ni: **19** Pea kapau 'e to'o 'e ha tangata mei he ngaahi lea 'oe tohi 'oe kikite ni, 'e to'o 'e he 'Otua 'a hono 'inasi mei he tohi 'oe mo'ui, pea mei he kolo mā'oni'oni, pea mo e ngaahi me'a kuo tohi 'i he tohi ni. **20** Ko ia 'oku ne fakahā 'ae ngaahi me'a ni; 'oku pehē 'e ia, “Ko e mo'oni 'oku ou ha'u vave;” 'Emeni. 'Io, ke pehē, 'Eiki Sisu, ke ke hā'ele mai. **21** Ko e 'alo'ofa 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi ke 'iate kimoutolu kotoa pē. 'Emeni.

66 Ngaahi Veesi

Tongan at AionianBible.org

The Bible is a library of 66 books in the Protestant Canon written by 40 different men over a span of 1,500 years from 1435 BC to 65 AD with one consistent message. From the first page through the last, Jesus. Genesis promised our deliverer is coming, Jesus. Moses said our better prophet is coming, Jesus. Isaiah prophesied our Messiah will be a suffering servant, Jesus. John announced our Anointed One is here, Jesus. Jesus himself testified he is our Lord God, Yahweh. The gospels agree our conqueror of death has risen, Jesus. The Apostles witnessed our victor ascend to his throne in Heaven, Jesus. And Revelation promises Jesus' return for our final judgment. Are you ready? Read the Bible cover to cover at AionianBible.org and answer these questions. How did I get here? Why am I here? How do I determine right or wrong? How can I escape condemnation? What is my destiny? Begin with the primer verses below.

Senesi **9:8** Pea na'e folofola 'ae 'Otua kia Noa, pea ki hono ngaahi foha, 'o pehē, **9:9** "Vakai, ko au, 'oku ou fokotu'u 'eku fuakava kiate kimoutolu, mo homou hako 'e tupu fakaholo; **9:10** Pea ki he ngaahi me'a mo'ui kotoa pē 'oku 'iate kimoutolu, 'ae fanga manupuna, mo e fanga manu lalata, mo e fanga manu vao kotoa pē 'oe fonua 'oku 'iate kimoutolu; 'aia kotoa pē 'oku 'alu atu mei he vaka, pea mo e fanga manu vao kotoa pē 'e 'i he fonua. **9:11** Pea te u fokotu'u 'eku fuakava mo kimoutolu; pea 'e 'ikai toe motuhi 'ae kakano kotoa pē 'e he ngaahi vai 'o ha lōmaki; pea 'e 'ikai toe ai ha lōmaki ke faka'auha 'a māmani." **9:12** Pea na'e pehē 'e he 'Otua, "Ko eni 'ae faka'ilonga 'oe fuakava kuo u fai mo kimoutolu mo e ngaahi me'a mo'ui kotoa pē 'oku 'iate kimoutolu, ki he ngaahi to'utangata ta'etuku: **9:13** 'Oku ou ai 'eku 'umata 'i he 'ao, pea 'e faka'ilonga 'aki ia 'ae fuakava 'iate au mo māmani."

'Ekisotosi **14:13** Pea pehē 'e Mōsese ki he kakai, "'Oua te mou manavahē, tu'u fakalongolongo pe, 'o mamata ki he fakamo'ui 'a Sihova, 'aia te ne fakahā kiate kimoutolu he 'aho ni: he ko e kakai 'Isipite kuo mou mamata ki ai he 'aho ni, 'e 'ikai te mou toe mamata ki ai 'o lauikuonga. **14:14** 'E tau 'a Sihova ma'amoutolu, pea te mou fakalongo pe."

Levitiko **20:26** Pea te mou mā'oni'oni kiate au: he ko au Sihova 'oku ou mā'oni'oni, pea kuo u fakamavahe 'akimoutolu mei he kakai kehe, koe'uhi ke 'o'oku 'akimoutolu.

Nomipā **6:24** 'Ke fakamonū'ia ko e 'e Sihova, 'o tauhi koe: **6:25** Ke tuku 'e Sihova ke ulo hono fofonga kiate koe, 'o ne 'alo'ofa kiate koe: **6:26** Ke hiki hake 'e Sihova 'a hono fofonga kiate koe, 'o tuku 'ae fiemālie kiate koe.'

Teutalonome **18:18** Te u fokotu'u kiate kinautolu ha Palōfita 'i honau kāinga, 'o hangē ko koe, pea te u 'ai 'eku ngaahi lea 'i hono ngutu; pea 'e lea 'aki 'e ia kiate kinautolu 'aia kotoa pē te u fekau kiate ia. **18:19** Pea 'e hoko 'o pehē, ko ia fulipē 'e 'ikai tokanga ki he'eku ngaahi lea 'aia 'e lea 'aki 'e ia 'i hoku huafa, teu 'eke ia kiate ia.

Siosiuā **1:7** Kae kehe ke mālohi pe 'a koe mo ke lototo'a 'aupito, koe'uhi ke ke tokanga 'o fai 'o fakatatau ki he fono kotoa pē, 'aia na'e fekau kiate koe 'e he'eku tamaio'eiki ko Mōsese: 'oua na'a ke tafoki mei ai ki he nima to'omata'u pē ki he to'ohema, koe'uhi ke ke monū'ia koe 'i he potu kotoa pē 'oku ke 'alu ki ai. **1:8** Ko e tohi ni 'oe fono ke 'oua na'a mahu'i ia mei ho ngutu: ka ke fakalaululoto ki ai 'i he 'aho mo e pō, koe'uhi ke ke tokanga 'o fai 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē kuo tohi 'i ai: he ko ia te ke ngaohi ke monū'ia ai ho hala, pea ke toki fai fakapotopoto ai. **1:9** 'Ikai ko au kuo u fekau'i koe? Ke ke mālohi koe pea ke lototo'a; 'oua na'a ke manavahē, pea

‘oua na’a ke puputu’u: he ko Sihova ko ho ‘Otua ‘oku ‘iate koe ia ‘i he potu kotoa pē ‘oku ke ‘alu ki ai.”

Fakamaau 2:7 Pea na’e tauhi ‘a Sihova ‘e he kakai ‘i he ‘aho kotoa pē ‘o Siosiuā, pea mo e ngaahi ‘aho kotoa pē ‘oe kau mātu’a na’a nau mo’ui fuoloa ange ‘ia Siosiuā, ‘akinautolu na’e mamata ki he ngaahi ngāue lahi ‘a Sihova, ‘aia na’a ne fai ma’a ‘Isileli.

Lute 1:16 Pea na’e pehē ‘e Lute, “‘Oua na’a ke kole ke u li’aki koe, pe ke u foki mei he’eku muimui ‘iate koe: he ko e potu ‘oku ke ‘alu ki ai, te ta ō ai; pea ko e potu te ke mohe ai, te ta mohe ai: ko ho kakai ‘e hoko ko hoku kakai, pea ko ho ‘Otua ko hoku ‘Otua: 1:17 Ko e potu te ke mate ai, te u mate ai, pea te u tanu ‘i ai: ke fai pehē ‘e Sihova kiate au, pea lahi hake, ‘o kapau ‘e ai ha me’a te ta māvae ai mo koe ka ko e mate pe.”

1 Samuela 16:7 Ka na’e pehē ‘e Sihova kia Samuela, “‘Oua na’a ke mamata ki hono mata, pea ki he mā’olunga ‘o hono sino; he kuo u li’aki ia: he ‘oku ‘ikai mamata ‘a Sihova ‘o hangē ko e mamata ‘ae tangata; he ‘oku sio ‘ae tangata ki he anga ‘oku hā ‘itu’a, ka ‘oku ‘afio’i ‘e Sihova ‘ae loto.”

2 Samuela 7:22 Ko ia ‘oku ke lahi koe, ‘E Sihova ko e ‘Otua: he ‘oku ‘ikai ha tokotaha ‘oku hangē ko koe, pea ‘oku ‘ikai ha ‘Otua mo koe, ‘o tatau mo ia kotoa pē kuo fanongo ki ai ‘a homau telinga.

1 Tu’i 2:3 Pea ke tauhi ki he fekau ‘a Sihova ko ho ‘Otua, ke ‘eve’eva ‘i hono ngaahi hala, pea ke fai ‘a ‘ene ngaahi tu’utu’uni, mo ‘ene ngaahi fekau, mo ‘ene ngaahi fakamaau, mo ‘ene fakamo’oni kotoa pē, ‘o hangē ko ia kuo tohi ‘i he fono ‘a Mōsese, koe’uhi ke ke monū’ia ai ‘i he me’a kotoa pē ‘oku ke fai, pea ‘i he potu fulipē te ke ‘alu ki ai:

2 Tu’i 22:19 Koe’uhi na’e ongongofua ho loto, pea kuo ke fakavaivai’i koe ‘i he ‘ao ‘o Sihova, ‘i ho’o fanongo ‘aia na’aku lea ki ai ki he potu ni, pea ki hono kakai, koe’uhi ke nau hoko ko e ‘auhia, mo e mala’ia, pea kuo ke haehae ho ngaahi kofu, pea tangi ‘i hoku ‘ao; ‘oku pehē ‘e Sihova, Kuo u ongo’i koe foki.”

1 Me’a Hokohoko 29:17 ‘Oku ou ‘ilo foki, ‘e hoku ‘Otua, ‘oku ke ‘ahi’ahi’i ‘e koe ‘ae loto, pea ‘oku ke finangalo lelei ki he angatotonu. Ka ko au, ‘i he angatonu ‘o hoku loto kuo u ‘atu fiefie fai ‘ae ngaahi me’a ni kotoa pē: pea kuo u mamata fiefia ‘eni ki ho’o kakai, ‘a ‘eni kuo fakataha ni, mo ‘enau ‘atu me’a kiate koe ‘i he fiefie fai.

2 Me’a Hokohoko 7:14 Pea kapau ‘e fakavaivai mai ‘a hoku kakai ‘oku ui ‘aki ‘a hoku huafa, pea nau lotu, mo nau kumi ki hoku fofonga, pea nau tafoki mei honau ngaahi hala kovi: pehē, te u toki fanongo mei he langi, pea te u fakamolemole ‘enau angahala, pea te u fakamo’ui ‘a honau fonua.

‘Eselā 7:10 He na’e ‘osi hono teu’i hono loto ‘e Esela ke kumi ‘i he fono ‘a Sihova, pea ke fai ia, pea ke akonaki ‘i ‘Isileli ‘ae ngaahi tu’utu’uni, mo e ngaahi fakamaau.

Nehemaia 6:3 Pea ne u fekau ‘ae kau talafekau kiate kinautolu, ‘o pehē, “‘Oku ou fai ‘ae ngāue ‘oku lahi, ko ia ‘oku ‘ikai te u fa’a ‘alu hifo: koe’uma’ā ‘a ‘eku tuku ‘ae ngāue, ‘i he li’aki ia, pea ‘alu hifo ai kiate kimoutolu?”

Esetā 4:14 He kapau te ke mātu’aki longo pe koe ‘i he kuonga ni, ‘e hoko ai ‘ae faka’ata’atā mo e fakamo’ui ‘oe kakai Siu mei ha potu ‘e taha: ka ko koe mo e fale ‘o ho’o tamai ‘e faka’auha; pea ko hai ‘oku ne ‘ilo’i na’a kuo ke hoko ai koe ki he pule’anga koe’uhi ko ha kuonga pehē ni?”

Siope 19:25 He ‘oku ou ‘ilo ‘oku mo’ui ‘a hoku Huhu’i, pea ‘e tu’u ia ‘i māmani ‘i he ‘aho fakamui.

Saame **23:1** Ko e Saame 'a Tevita. Ko hoku tauhi 'a Sihova; 'e 'ikai te u masiva. **23:2** 'Oku ne fakatokoto au 'i he ngaahi ngoue lau ma'ui'ui: 'oku ne tataki au ki he ve'e vai 'oku tafetafemālie. **23:3** 'Oku ne fakamo'ui hoku laumālie: 'oku ne tataki au 'i he ngaahi hala 'oe mā'oni'oni koe'uhi ko hono huafa. **23:4** 'Io, neongo 'eku 'eve'eva 'i he tele'a 'oe malumalu 'oe mate, 'e 'ikai te u manavahē ki ha kovi: he 'oku ke 'iate au; ko ho'o va'a 'akau mo ho tokotoko 'oku na fakafiemālie'i au. **23:5** 'Oku ke teuteu 'ae keinanga'anga ma'aku 'i he 'ao 'o hoku ngaahi fili: 'oku ke pani 'aki hoku 'ulu 'ae lolo; 'oku fonu mahuohua 'a 'eku ipu. **23:6** Ko e mo'oni 'e muimui 'iate au 'ae lelei mo e 'alo'ofa 'i he 'aho kotoa pē 'o 'eku mo'ui: pea te u nofo 'i he fale 'o Sihova 'o lauikuonga.

Lea Fakatātā **3:5** Falala kia Sihova 'aki ho loto kotoa; pea 'oua na'a ke fa'aki ki ho poto 'o'ou. **3:6** Ke ke fakaongoongo kiate ia 'i ho hala kotoa pē, pea 'e fakatonutonu 'e ia ho ngaahi 'alu'anga.

Tangata Malanga **3:10** Kuo u mamata ki he feinga 'aia kuo tuku 'e he 'Otua ki he fānau 'ae tangata ke 'ahi'ahi 'aki 'akinautolu. **3:11** Kuo ngaohi 'e ia 'ae me'a kotoa pē ke faka'ofa'ofa 'i hono kuonga: pea kuo ne 'ai foki 'ae māmani ki honau loto, pea ko ia 'oku 'ikai fa'a 'ilo ai 'e ha tangata 'ae ngāue 'oku fai 'e he 'Otua mei he kamata'anga 'o a'u ki hono ngata'anga.

Hiva 'a Solomone **2:4** Na'a ne 'omi au ki he fale keinanga'anga, pea na'e fakamalu 'aki au 'ae fuka 'ae 'ofa.

'Isaia **9:6** He kuo fanau'i kiate kitautolu 'ae tamasi'i, kuo foaki kiate kitautolu 'ae foha: pea 'e 'i hono uma 'ae pule: pea 'e ui hono huafa ko Fakaofa, ko 'Akonaki, ko e 'Otua Māfimafi, ko e Tamai Ta'engata, ko e 'Eiki 'oe Melino. **9:7** 'I he tupu 'o 'ene pule mo e melino 'e 'ikai hano ngata'anga, 'i he nofo'anga 'o Tevita, pea 'i hono pule'anga, ke fakatonutonu ia, pea ke fokotu'uma'u ia 'i he fakamaau pea mo e angatonu mei he 'aho ni 'o ta'engata. Ko e 'ofa 'a Sihova 'oe ngaahi kautau te ne fai 'ae me'a ni.

Selemaia **1:4** Pea na'e toki hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, **1:5** "Na'aku 'ilo koe 'i he te'eki ai te u fakatupu koe 'i he fatu; pea na'aku fakatapui koe, pea tu'utu'uni koe, ko e palōfita ki he ngaahi pule'anga, 'i he te'eki ai te ke ha'u mei he manāva." **1:6** Pea na'aku toki pehē, "'Oiaue! 'E 'Eiki ko Sihova! Vakai, 'Oku 'ikai te u fa'a lea: he ko e tamasi'i au." **1:7** Ka na'e pehē 'e Sihova kiate au, "'Oua na'a ke pehē, ko e tamasi'i koe: ka ke 'alu kiate kinautolu kotoa pē 'oku ou fekau koe ki ai, pea ko ia te u fekau kiate koe ke ke lea 'aki. **1:8** Pea 'oua na'a ke manavahē ki honau mata: he 'oku pehē 'e Sihova, 'oku ou 'iate koe, ke fakamo'ui koe." **1:9** Pea na'e toki mafao mai 'e Sihova hono nima, 'o ala ki hoku ngutu. Pea pehē mai 'e Sihova kiate au, "Vakai, 'oku ou 'ai 'eku ngaahi lea ki ho ngutu. **1:10** Vakai, Kuo u foaki kiate koe 'i he 'aho ni 'ae mālohi ki he ngaahi kakai, mo e ngaahi pule'anga, ke ta'aki, mo veteki, ke faka'auha, mo li ki lalo, ke langa hake, mo tō."

Tangilāulau **3:21** Ko ia 'oku ou fakamanatu ki hoku loto, pea ko ia 'oku ou kei ma'u ai 'ae amanaki. **3:22** Ko e me'a 'i he 'alo'ofa 'a Sihova 'oku 'ikai te tau 'auha, koe'uhi 'oku 'ikai ke ngata 'ene manava'ofa. **3:23** 'Oku fo'ou ia 'i he pongipongi kotoa pē, 'oku lahi ho'o angatonu.

'Isikieli **36:26** Te u foaki foki ha loto fo'ou kiate kimoutolu, pea te u 'ai kiate kimoutolu ha laumālie fo'ou; te u to'o 'o 'ave 'ae loto maka mei homou kakano, pea te u foaki kiate kimoutolu 'ae loto kakano'ia. **36:27** Pea te u tuku ki loto 'iate kimoutolu 'a hoku laumālie, pea te u fakaloto'i 'akimoutolu ke 'a'eva 'i he'eku ngaahi fekau, pea te mou tauhi 'aia 'oku ou tu'utu'uni, pea fai ki ai.

Taniela **3:16** Pea na'e tali 'e Seteleki, mo Mesake, mo 'Apeteniko, 'o pehē ki he tu'i, "'E Nepukanesa, 'oku 'ikai te mau toe fifili pe ko e hā ha'amau tali kiate koe 'i he me'a ni. **3:17** Kapau 'oku pehē, 'oku mālohi 'a homau 'Otua, 'aia 'oku mau tauhi ke fakahaofi 'akimautilu mei he afi vela kakaha, pea te ne fakahaofi 'akimautilu mei ho nima, 'e tu'i. **3:18** Pea kapau 'e 'ikai, ke ke 'ilo

pe 'e tu'i, 'e 'ikai te mau tauhi'i ho ngaahi 'otua, pe hū ki he me'a fakatātā koula 'aia kuo ke fokotu'u."

Hosea 6:6 He kuo u holi ki he 'alo'ofa, kae 'ikai ki he feilaulau; pea ko e 'ilo ki he 'Otua 'o lahi hake 'i he feilaulau.

Soeli 2:28 "Pea 'e hoko 'amui, te u hua'i hoku Laumālie ki he kakai kotoa pē; pea 'e kikite homou ngaahi foha mo homou ngaahi 'ofefine, pea 'e misi 'e ho'o kau mātu'a 'ae ngaahi misi, pea 'e mamata 'ae ngaahi me'a hā mai 'e ho'o kau talavou: 2:29 Pea ki he kau tamaio'eiki mo e kau kaunanga, te u hua'i foki hoku Laumālie 'i he ngaahi 'aho ko ia. 2:30 Pea te u fakahā 'ae ngaahi me'a fakaofa 'i he langi, pea 'i māmani, ko e toto, mo e afi, mo e 'ahu 'oe afi. 2:31 Pea 'e liliu 'ae la'ā 'o po'uli, mo e māhina ke toto 'i he te'eki hoko 'ae 'aho lahi, pea fakamanavahē 'o Sihova. 2:32 Pea 'e pehē, ko ia 'e ui ki he huafa 'o Sihova 'e fakamo'ui ia: koe'uhi 'e ai 'ae fakamo'ui 'i he mo'unga ko Saione, pea 'i Selūsalema, 'o hangē ko e folofola 'a Sihova, pea 'i he toenga 'e uiui'i 'e Sihova."

'Amosi 5:24 Ka 'e tuku 'ae fakamaau ke tafe hangē ko e vai, pea mo e angatonu hangē ko e vaitafe mālohi.

'Opataia 1:15 He 'oku ofi 'ae 'aho 'o Sihova ki he kakai hiteni; 'o hangē ko ia kuo ke fai 'e fai pehē kiate koe: 'e foki mai ho'o totongi ki ho 'ulu 'o'ou.

Siona 2:6 Na'aku 'alu hifo ki he tefito 'oe ngaahi mo'unga: pea na'e takataki au 'e he mālohi 'oe māmani 'o ta'engata; ka neongo ia, kuo ke 'omi 'a 'eku mo'ui mei he faka'auha, 'e Sihova ko hoku 'Otua. 2:7 "I he'ene pongia hoku laumālie 'iate au na'aku manatu kia Sihova; pea na'e 'a'au atu kiate koe 'a 'eku kole, ki ho 'afio'anga mā'oni'oni. 2:8 Ko kinautolu 'oku tokanga ki he ngaahi va'inga loi, 'oku nau si'aki pe 'ekinautolu 'a honau 'alo 'ofeina. 2:9 Ka ko au te u feilaulau 'aki kiate koe 'ae le'o 'oe fakafeta'i; te u fai 'aia kuo u fuakava ki ai. 'Oku mea Sihova 'ae fakamo'ui."

Maika 6:8 Kuo ne fakahā kiate koe, 'e tangata 'aia 'oku lelei; pea ko e hā 'oku 'amanaki 'e Sihova 'iate koe, ka koe'uhi ke ke fai totonu mo ke loto ki he 'ofa, mo ke 'a'eva mo ho 'Otua 'i he angavaivai?

Nehumi 1:2 'Oku fua'a 'ae 'Otua, pea 'oku totongi 'e Sihova; 'oku totongi 'e Sihova, pea 'oku houhau vela ia; 'e totongi 'e Sihova ki hono ngaahi fili, pea 'oku ne fakatoe ['ae houhau]ma'a hono ngaahi fili. 1:3 'Oku tuai 'a Sihova ki he houhau, mo lahi 'i he mālohi, pea 'e 'ikai si'i fakatonuhia'i 'a e [angahala]: 'oku ai 'ae hā'ele'anga 'o Sihova 'i he 'ahiohio, pea 'i he afā, pea ko e ngaahi 'ao, ko e efu ia 'o hono va'e.

Hapakuki 3:17 Neongo 'ene 'ikai fisi 'ae 'akau ko e fiki, pea 'e 'ikai ha fua 'i he ngaahi vaine; pea kovi 'ae tupu 'oe 'olive, pea 'e 'ikai 'i he ngaahi ngoue ha me'akai; pea 'e motuhi 'ae fanga sipi mei he loto'ā, pea 'e 'ikai ha fanga manu 'i he ngaahi tu'unga: 3:18 Ka neongo ia te u fiefia 'ia Sihova, pea u nekeneka 'i he 'Otua 'o hoku fakamo'ui. 3:19 Ko 'eku mālohi 'a Sihova ko e 'Otua, pea te ne ngaohi hoku va'e ke hangē ko e va'e 'oe hainite, pea te ne pule ke u 'eve'eva 'i hoku ngaahi potu mā'olunga. Ki he'eku takimu'a 'oe fasi hiva 'i he Nekina.

Sefanaia 3:17 'Oku māfimafi 'a Sihova ko ho 'Otua 'i he lotolotonga 'o'ou; te ne fakamo'ui, te ne fiefia 'iate koe, 'aki 'ae fiefia: 'e mālōlō 'e ia 'i he'ene 'ofa, te ne fiefia 'iate koe 'aki 'ae hiva.

Hakeai 1:4 "Ko e kuonga koā eni kiate kimoutolu, 'akimoutolu 'ae kakai, ke nonofo 'i homou ngaahi fale kuo 'aofi, ka e tuku si'aki 'ae fale ni? 1:5 Pea ko ia 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau: Fakakaukau ki homou ngaahi 'alu'anga. 1:6 Kuo lahi ho'omou tūtuu'i, kae si'i 'ae utu; 'oku mou kai, ka 'oku 'ikai te mou mākona; 'oku mou inu, ka 'oku 'ikai te mou fiu 'i he inu; 'oku mou

fakakofu'i 'akimoutolu, ka 'oku 'ikai ha taha 'oku māfana; pea ko ia 'oku ma'u totongi, 'oku ma'u totongi ke ne 'ai ia ki he kato ava. 1:7 "'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; Fakakaukau ki homou ngaahi 'alu'anga.

Sakalaia 12:10 Pea te u lilingi ki he fale 'o Tevita, pea ki he kakai 'o Selūsalema, 'ae laumālie 'oe 'ofa, pea mo e fa'a lotu; pea te nau sio kiate au 'aia kuo nau hoka'i, pea te nau tangi koe'uhi ko ia, 'o hangē ha taha 'oku tēngihia 'a hono foha na'e taha pe, pea te ne mamahi lahi koe'uhi ko ia, 'o hangē ko e mamahi koe'uhi ko e 'olopo'ou.

Malakai 4:2 Ka 'e hopo hake 'ae la'ā 'oe angatonu mo e fakamo'ui 'i hono kapakau, kiate kimoutolu 'oku manavahē ki hoku huafa; pea te mou 'alu atu, pea tupu 'o hangē ko e fanga 'uhiki'i pulu 'i he fale fafanga. 4:3 Pea te mou molomoloki 'ae kau angahala; he te nau hangē ko e efuefu 'i homou lalo 'aofi va'e, 'i he 'aho ko ia te u fai ai eni," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau.

Mātiu 28:18 Pea ha'u 'a Sisu 'o lea kiate kinautolu, 'o pehē, "Kuo tuku kiate au 'ae mālohi kotoa pē 'i he langi mo māmani. 28:19 Ko ia ke 'alu 'akimoutolu, 'o fakalotu'i 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē, 'o papitaiso 'akinautolu 'i he huafa 'oe Tamai, mo e 'Alo, mo e Laumālie Mā'oni'oni: 28:20 'O akonaki atu kiate kinautolu ke nau tokanga ki he ngaahi me'a kotoa pē 'aia kuo u fekau kiate kimoutolu: pea vakai, 'oku ou 'iate kimoutolu ma'uaipē, 'o a'u ki he ngata'anga 'o māmani." 'Emeni. (aiōn g165)

Ma'ake 1:14 Pea kuo fakahū 'a Sione ki he fale fakapōpula, pea ha'u 'a Sisu ki Kaleli, 'o malanga'aki 'ae ongoongolelei 'oe pule'anga 'oe 'Otua, 1:15 'o ne pehē, "Kuo hokosia 'ae kuonga, pea 'oku ofi 'ae pule'anga 'oe 'Otua: mou fakatomala, pea tui ki he ongoongolelei." 1:16 Pea 'i he'ene hā'ele 'i he matātahi 'o Kaleli, na'a ne mamata kia Saimone, mo 'Anitelū ko hono tokoua, 'oku na lafo 'ae kupenga ki tahi: he ko e ongo toutai ika 'akinaua. 1:17 Pea pehē 'e Sisu kiate kinaua, "Mo muimui mai 'iate au, pea te u ngaohi 'akimoua ke mo toutai tangata." 1:18 Pea na'a na li'aki leva, hona kupenga, 'o muimui 'iate ia.

Luke 4:18 "'Oku 'iate au 'ae Laumālie 'o Sihova, Koe'uhi kuo ne fakanofu au ke u malanga'aki 'ae ongoongolelei ki he masiva; Kuo ne fekau au ke fakamo'ui 'ae lotu mafesi, Ke malanga'aki 'ae huhu'i ki he kau pōpula, Mo e faka'ā 'oe kui, Ke veteange 'akinautolu kuo lavea,

Sione 3:16 He na'e 'ofa pehē 'ae 'Otua ki māmani, na'a ne foaki hono 'Alo pe taha na'e fakatupu, koe'uhi ko ia kotoa pē 'e tui kiate ia ke 'oua na'a 'auha, kae ma'u 'ae mo'ui ta'engata. (aiōnios g166) 3:17 He na'e 'ikai fekau 'e he 'Otua hono 'Alo ki māmani ke fakamala'ia 'a māmani: ka koe'uhi ke mo'ui 'a māmani 'iate ia.

Kau 'Aposetolo 1:7 Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Oku 'ikai ma'amoutolu ke 'ilo ki he ngaahi kuonga mo e ngaahi 'aho, 'aia 'oku fa'iteliha tokotaha pe ki ai 'ae Tamai. 1:8 Ka te mou ma'u 'ae mālohi, 'oka hoko mai 'ae Laumālie Mā'oni'oni kiate kimoutolu: pea ko 'eku kau fakamo'oni 'akimoutolu 'i Selūsalema, mo Siutea kotoa pē, mo Samēlia, pea ki he ngata'anga 'o māmani."

Loma 11:32 He kuo tuku 'e he 'Otua ke mo'ua 'akinautolu kotoa pē ki he talangata'a, koe'uhi ka ne 'alo'ofa ki ai kotoa pē. (eleēsē g1653) 11:33 'Oiaue! Hono loloto 'oe koloa'ia 'ae potu mo e 'ilo 'ae 'Otua! 'Oku ta'efa'a'eke 'a 'ene ngaahi tu'utu'uni, pea ta'efa'a'iloa mo hono ngaahi 'alu'anga! 11:34 "He ko hai kuo ne 'ilo 'ae finangalo 'oe 'Eiki? Pe ko hai kuo akonaki'i kiate ia? 11:35 Pea ko hai ne tomu'a foaki kiate ia, pea 'e toe totongi ia kiate ia? 11:36 He ['oku tupunga]meiate ia, pea ['oku ma'u pē]iate ia, pea [e iku]kiate ia, 'ae ngaahi me'a kotoa pē: 'aia ke 'i ai 'ae faka'apa'apa 'o ta'engata. 'Emeni. (aiōn g165)

1 Kolinitō 6:9 'Ikai 'oku mou 'ilo, 'e 'ikai hoko 'e he ta'efaitotonu ki he pule'anga 'oe 'Otua? 'Oua na'a kākaa'i 'akimoutolu: ko e kau fe'auaki, mo e kau tauhi tamapua, mo e kau tono fefine, mo e kau mo'ui fakafiemālie, mo e kau fiefai fakalielia'aki 'iate kinautolu, 6:10 Mo e kau kaiha'a, mo e manumanu, mo e kau fa'a kona, mo e kau lea kovi, mo e kau fakamālohi, 'e 'ikai te nau lava'i 'ae pule'anga 'oe 'Otua. 6:11 Pea na'e pehē pe homou ni'ihi; ka kuo fufulu 'akimoutolu, ka kuo fakatapui 'akimoutolu, ka kuo fakatonuhia 'akimoutolu, 'i he huafa 'oe 'Eiki ko Sisu, pea 'i he Laumālie 'o hotau 'Otua.

2 Kolinitō 5:17 Ko ia kapau 'oku 'ia Kalaisi ha taha, ko e fakatupu fo'ou ia: kuo mole atu 'ae ngaahi me'a motu'a; vakai, kuo hoko 'o fo'ou 'ae ngaahi me'a kotoa pē. 5:18 Pea 'oku mei he 'Otua 'ae ngaahi me'a kotoa pē, 'aia na'a ne fakalelei 'akimautolu kiate ia 'ia Sisu Kalaisi, pea kuo ne tuku kiate kimaoutolu 'ae fakamatala 'oe fakalelei; 5:19 Koe'uhi na'e 'ia Kalaisi 'ae 'Otua, 'o ne fakalelei 'a māmani kiate ia, 'o 'ikai lau kiate kinautolu 'enau ngaahi fai hala; pea kuo ne tuku kiate kimaoutolu 'ae fakaongoongo 'oe fakalelei. 5:20 Pea ko eni, ko e kau faifekau 'akimautolu koe'uhi ko Kalaisi, 'o hangē 'oku fakakolekole 'ae 'Otua 'iate kimaoutolu: 'oku mau kole ko e fetongi 'o Kalaisi, mou fakalelei mo e 'Otua. 5:21 He na'a ne ngaohi ia, 'aia na'e 'ikai ha'ane angahala, koe feilaulau 'i he angahala koe'uhi ko kিতautolu; kae hoko ai 'akitautolu ko e mā'oni'oni 'ae 'Otua 'iate ia.

Kaletia 1:6 'Oku ou ofo 'i ho'omou hiki vave pehē meiate ia na'a ne uiui 'akimoutolu 'i he 'ofa 'a Kalaisi, ki he ongoongolelei 'e taha: 1:7 'Aia 'oku 'ikai "ko e taha kehe mo'oni;" ka 'oku ai 'ae ni'ihi 'oku fakamamahi 'akimoutolu, pea ko honau loto ke fakakehe 'ae ongoongolelei 'a Kalaisi.

'Efesō 2:1 Pea ko kimoutolu, na'a mou mate 'i he ngaahi talangata'a mo e angahala; 2:2 'Aia na'a mou 'a'eva ai 'i mu'a 'o fakatatau ki he 'alunga 'oe māmani, 'o taau mo e 'eiki 'oe mālohi 'oe 'atā, 'ae laumālie 'oku ngāue ni 'i he fānau talangata'a: (aiōn g165) 2:3 'Aia na'a tau fai fakataha ai kotoa pē 'i mu'a, 'i he ngaahi holi kovi 'a hotau kakano, 'o fai ki he ngaahi holi 'oe kakano mo e loto; pea 'i he 'ulungāanga ko e fānau 'oe houhau, 'o hangē ko e kakai kotoa pē. 2:4 Ka ko e 'Otua, 'aia 'oku mohu 'alo'ofa, 'i he'ene 'ofa lahi na'a ne 'ofeina ai 'akitautolu, 2:5 'Io, lolotonga 'etau mate 'i he ngaahi angahala, kuo ne fakamo'ui 'akitautolu fakataha mo Kalaisi, (kuo mou mo'ui 'i he 'ofa;) 2:6 Pea kuo ne fokotu'u hake fakataha, 'o ne fakanofa 'akitautolu 'i he ngaahi potu fakalangi 'ia Kalaisi Sisu: 2:7 Koe'uhi 'i he ngaahi kuonga 'e ha'u ke ne fakahā hono lahi 'aupito 'aupito 'o 'ene 'ofa 'i he'ene angalelei kiate kিতautolu 'ia Kalaisi Sisu. (aiōn g165) 2:8 He 'oku mou mo'ui 'i he 'ofa pe 'i he tui; pea 'oku 'ikai meiate kimoutolu ia: ka ko e foaki 'ae 'Otua: 2:9 'Oku 'ikai 'i he ngaahi ngāue, telia na'a polepole ai ha tangata. 2:10 He ko 'ene ngāue 'akitautolu, kuo fakatupu 'ia Kalaisi Sisu ki he ngaahi ngāue lelei, 'aia kuo tomu'a tu'utu'uni 'e he 'Otua ke 'a'eva ai 'akitautolu.

Filipai 3:7 Ka ko e ngaahi me'a ko ia na'e 'aonga kiate au, na'aku lau ia ko e me'a ke si'aki koe'uhi ko Kalaisi. 3:8 'Io, ko e mo'oni, pea 'oku ou lau 'ae ngaahi me'a kotoa pē ko e me'a ke si'aki koe'uhi ko hono lelei lahi 'aupito 'oe 'ilo 'o Kalaisi Sisu ko hoku 'Eiki: 'aia kuo u kātaki ai hono liaki 'oe ngaahi me'a kotoa pē, pea 'oku ou lau ia ko e kinoha'a, kae kehe ke u ma'u 'a Kalaisi, 3:9 Pea ke 'ilo au 'iate ia, 'o 'ikai 'i he'eku fakatonuhia 'a'aku, 'aia 'oku mei he fono ka ko ia 'oku 'i he tui kia Kalaisi, ko e fakatonuhia 'aia 'oku mei he 'Otua 'i he tui:

Kolose 1:15 'Aia ko hono tatau 'oe 'Otua ta'ehāmai, ko e 'uluaki fānau 'i he me'a fakatupu kotoa pē: 1:16 He na'e fakatupu 'e ia 'ae ngaahi me'a kotoa pē, 'aia 'oku 'i he langi, pea mo ia 'oku 'i māmani, 'ae me'a hā mai mo e ta'ehāmai, pe ko e ngaahi nofo'a faka'eieiki, pe ko e ngaahi 'eiki'anga, pe ko e ngaahi pule, pe ko e ngaahi mālohi: na'e fakatupu 'e ia 'ae ngaahi me'a kotoa pē, pea na'e ma'ana ia: 1:17 Pea 'oku ki mu'a ia 'i he ngaahi me'a kotoa pē, pea 'oku tu'uma'u 'iate ia 'ae ngaahi me'a kotoa pē. 1:18 Pea ko e 'ulu ia 'oe sino, ko e siasi: 'aia ko e kamata'anga, ko e

'uluaki tupu mei he mate; koe'uhi ke mā'olunga taha pe ia 'i he ngaahi me'a kotoa pē. **1:19** He na'e lelei'ia ke nofo 'ae fonu kotoa pē 'iate ia; **1:20** Pea 'i he fakamelino 'aki 'ae ta'ata'a 'i hono [tutuki ki he]'akau, ke fakalelei ai 'ae ngaahi me'a kotoa pē kiate ia; 'iate ia, pe ko ha ngaahi me'a 'i māmani, pe ko e ngaahi me'a 'i he langi.

1 Tesalonaika **4:1** Pea 'i he me'a 'oku toe, 'e kāinga, 'oku mau kole mo enginaki kiate kimoutolu, 'i he 'Eiki ko Sisu, koe'uhi 'i ho'omou 'ilo 'iate kima'utolu ke fēfē 'a ho'omou 'a'eva ke fakafiemālie ki he 'Otua, ke mou tupulekina ai 'o lahi 'aupito. **4:2** He 'oku mou 'ilo 'ae ngaahi fekau na'a mau tuku kiate kimoutolu mei he 'Eiki ko Sisu. **4:3** He ko e finangalo eni 'oe 'Otua, ke mou mā'oni'oni, pea ke mou tapu mei he fe'auaki: **4:4** Ke mou taki taha 'ilo ke tauhi hono ipu 'i he anga fakamā'oni'oni, mo e faka'apa'apa; **4:5** 'Ikai 'i he holi fakalielia, 'o hangē ko e ngaahi Senitaile, 'oku 'ikai ke nau 'ilo 'ae 'Otua:

2 Tesalonaika **3:6** Pea ko eni, 'e kāinga, 'oku mau fekau kiate kimoutolu, 'i he huafa 'o hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, ke mou mavahe 'akimoutolu mei he kāinga kotoa pē 'oku 'eve'eva ta'etotonu, pea 'ikai tatau mo e fekau na'a ne ma'u meiate kimoutolu. **3:7** He 'oku mou 'ilo, 'oku totonu ke mou fa'ifa'itaki kiate kima'utolu: he na'e 'ikai te mau fai ta'etotonu 'iate kimoutolu; **3:8** Pe temau kai ta'etotongi 'ae mā 'a ha tokotaha; ka na'a mau fai 'ae ngaue mo feinga 'i he pō mo e 'aho, koe'uhi ke 'oua na'a mau fakamasiva'i ha taha 'okimoutolu: **3:9** Ka na'e 'ikai koe'uhi 'oku ta'etotonu kiate kima'utolu, ka ke mau hoko ko e faka'ilonga ke mou fa'ifa'itaki kiate kima'utolu. **3:10** Ka 'i he 'emau 'iate kimoutolu, na'a mau fekau eni kiate kimoutolu, "Kapau 'e 'ikai fie ngaue ha taha, pea 'oua na'a ne kai."

1 Timote **2:1** Ko ia 'oku ou enginaki, ke fuofua fai 'ae kole, mo e ngaahi lotu, mo e hūfekina ma'u, mo e fakafeta'i, koe'uhi ko e kakai kotoa pē; **2:2** Koe'uhi ko e ngaahi tu'i, pea mo kinautolu kotoa pē 'oku pule: koe'uhi ke tau mo'ui 'i he mo'ui fiemālie mo e melino, 'i he angafaka'otua mo e anga totonu kotoa pē. **2:3** He ko e me'a lelei eni, pea 'aonga 'i he 'ao 'oe 'Otua ko hotau Fakamo'ui; **2:4** 'Aia 'oku finangalo ke fakamo'ui 'ae kakai kotoa pē, pea ke lava'i 'ae 'ilo'i 'oe mo'oni. **2:5** He 'oku taha pe 'ae 'Otua mo e fakalaloa pe taha 'i he vaha'a 'oe 'Otua mo e kakai, ko e tangata ko Kalaisi Sisu;

2 Timote **2:8** Manatu kia Sisu Kalaisi ko e hako 'o Tevita, na'e fokotu'u hake ia mei he mate, 'o fakatatau mo 'eku ongoongolelei: **2:9** 'Aia 'oku ou mamahi ai 'o hangē ha fai kovi, pea kuo ha'isia au; ka 'oku 'ikai ha'isia 'ae folofola 'ae 'Otua. **2:10** Ko ia 'oku ou fa'a kātaki ai 'ae me'a kotoa pē koe'uhi ko kinautolu kuo fili, koe'uhi ke nau ma'u foki 'ae fakamo'ui 'aia 'oku 'ia Kalaisi Sisu mo e hakeaki'i ta'engata. (aiōnios g166)

Taitusi **2:11** He ko e 'alo'ofa 'ae 'Otua, 'aia 'oku ne 'omi 'ae fakamo'ui ki he kakai kotoa pē, kuo hā mai ia, **2:12** 'O ne akonekina 'akitautolu, ke si'aki 'ae anga ta'efaka'otua mo e ngaahi holi fakamaama, ka tau mo'ui anga fakapotopoto, mo mā'oni'oni, mo angafaka'otua, 'i he māmani; (aiōn g165) **2:13** 'O tatali ki he 'amanaki fakamonū'ia ko ia, mo e fakahā 'i he nāunau 'oe 'Otua lahi, ko hotau Fakamo'ui ko Sisu Kalaisi; **2:14** 'Aia na'a ne foaki 'e ia ia koe'uhi ko kিতautolu, koe'uhi ke ne huhu'i 'akitautolu mei he hia kotoa pē, pea fakamā'oni'oni ha kakai lelei lahi ma'ana, 'oku fai velenga 'ae ngaahi ngaue lelei.

Filimone **1:3** Ke 'iate kimoutolu 'ae 'ofa, mo e monū'ia, mei he 'Otua ko 'etau Tamai, mo e 'Eiki ko Sisu Kalaisi. **1:4** 'Oku ou fakafeta'i ki hoku 'Otua, 'o hua'aki ma'uaipe 'a koe 'i he'eku ngaahi lotu, **1:5** 'I he'eku fanongo ki ho'o 'ofa mo e tui 'oku 'iate koe, ki he 'Eiki ko Sisu, pea ki he kāinga mā'oni'oni kotoa pē; **1:6** Koe'uhi ke mālohi hono hoko atu 'o ho'o tui, 'i he 'ilo 'oe ngaahi me'a lelei kotoa pē 'oku 'iate kিতautolu 'ia Kalaisi Sisu. **1:7** He 'oku ai ha'amau fiefia mo e fiemālie lahi 'i ho'o 'ofa, koe'uhi kuo fakafiemālie 'iate koe, 'e kāinga, 'ae lotu 'oe kāinga mā'oni'oni.

Hepelū 1:1 Ko e 'Otua, 'aia na'e folofola 'i mu'a 'i he ngaahi kuonga kehekehe mo e ngaahi anga kehekehe ki he ngaahi tamai 'i he kau palōfita, 1:2 Kuo ne folofola 'i he ngaahi 'aho ki mui ni kiate kitautolu 'i [hono]'Alo, 'aia kuo ne tu'utu'uni ke 'a'ana 'ae ngaahi me'a kotoa pē, 'aia ne ne ngaohi ai foki 'ae ngaahi maama; (aiōn g165) 1:3 Ko e malama ia 'o [hono]nāunau, mo e tatau 'aupito 'o 'ene 'afio, pea 'oku ne poupou hake 'ae me'a kotoa pē 'aki 'ene folofola mālohi, pea kuo hili 'ene fai 'e ia 'ae totongi 'i he'etau ngaahi angahala, pea nofo hifo ia 'i he nima to'omata'u 'oe Fungani Mā'olunga;

Semisi 1:16 'E hoku kāinga 'ofeina, 'oua na'a mou hē. 1:17 Ko e foaki lelei kotoa pē mo e foaki haohaoa kotoa pē 'oku mei 'olunga, pea 'oku 'alu hifo ia mei he Tamai 'oe ngaahi maama, 'aia 'oku 'ikai 'i ai ha feto'oaki, pe ko e 'ata 'ae feliliu'aki. 1:18 Pea ko hono finangalo pe 'o'ona na'a ne fakatupu ai 'akitautolu 'aki 'ae folofola 'oe mo'oni, koe'uhi ke tau hoko ko e 'uluaki fua 'i hono kakai.

1 Pita 3:18 He na'e mamahi foki 'o tu'o taha pe 'a Kalaisi koe'uhi ko e ngaahi angahala, ko e angatonu mā 'ae ta'eangatonu, koe'uhi ke ne 'omi 'akitautolu ki he 'Otua, kuo fakapoongi ia 'i he sino, kae fakaake 'e he Laumālie:

2 Pita 1:3 'O fakatatau ki he foaki kiate kitautolu 'e he'ene mālohi faka'otua 'ae ngaahi me'a kotoa pē ki he mo'ui mo e angafaka'otua, 'i he 'ilo kiate ia kuo ne uiui'i 'akitautolu ki he hake'aki mo e mā'oni'oni: 1:4 'Aia kuo foaki ai kiate kitautolu 'ae ngaahi tala'ofa 'oku lahi 'aupito mo mahu'inga: koe'uhi ke mou kau ai 'i he anga 'ae 'Otua, 'i ho'omou hao mei he kovi 'oku 'i māmani 'i he holi kovi.

1 Sione 2:1 'A 'eku fānau 'ofeina, 'oku ou tohi 'ae ngaahi me'a ni kiate kimoutolu, ke 'oua na'a mou angahala. Pea kapau 'e angahala ha taha, 'oku ai hotau fakalelei ki he Tamai, ko Sisu Kalaisi ko e mā'oni'oni 2:2 Pea ko e feilaulau totongi ia 'i he'etau ngaahi angahala: pea 'ikai 'atautolu pe, ka koe'uhi ko māmani kotoa pē.

2 Sione 1:7 He kuo 'alu atu 'ae kau kākā tokolahi ki māmani, 'oku 'ikai ke nau fakahā kuo ha'u 'i he sino 'a Sisu Kalaisi. Ko e kākā eni mo e fili 'o Kalaisi.

3 Sione 1:4 'Oku 'ikai ha'aku fiefia 'e lahi hake, ka ko 'eku fanongo 'oku 'a'eva 'eku fānau 'i he mo'oni.

Siute 1:3 'E kāinga 'ofeina, 'i he'eku fai fakato'oto'o 'aupito ke tohi atu kiate kimoutolu ki he fakamo'ui lahi, na'e totonu ke u tohi kiate kimoutolu, mo enginaki ke mou fekuki fakamātoato koe'uhi ko e tui na'e 'atu 'i mu'a ki he kāinga mā'oni'oni. 1:4 He 'oku ai 'ae kau tangata kuo nau fetolofi fakapōloto, 'akinautolu na'e tohi 'i mu'a ki he mala'ia ni, ko e kau tangata ta'elotu, 'onau liliu 'ae 'ofa 'a hotau 'Otua ko e faianga angahala, 'o fakafisinga 'i he 'Eiki pe taha ko e 'Otua ko hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi.

Fakahā 3:19 Ko kinautolu 'oku ou 'ofa ai, 'oku ou valoki'i mo taute'i: ko ia ke ke fai feinga, mo fakatomala. 3:20 Vakai, 'oku ou tu'u 'i he matapā, mo tukituki: kapau 'e fanongo 'e ha taha ki hoku le'o, mo to'o 'ae matapā, teu hū atu kiate ia, pea te ma keinanga fakataha mo au. 3:21 Ko ia ia 'e ikuna, te u foaki ki ai ke nofo mo au 'i hoku nofo'a faka'ei'eiki, 'o hangē foki ko 'eku ikuna, peau nofo mo 'eku Tamai 'i hono nofo'a faka'ei'eiki. 3:22 "Ko ia 'oku ai 'ae telinga, ke fakafanongo ia ki he folofola 'ae Laumālie ki he ngaahi siasi.""

Tohi Fakahinohino

Tongan at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Ngaahi lea

Tongan at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

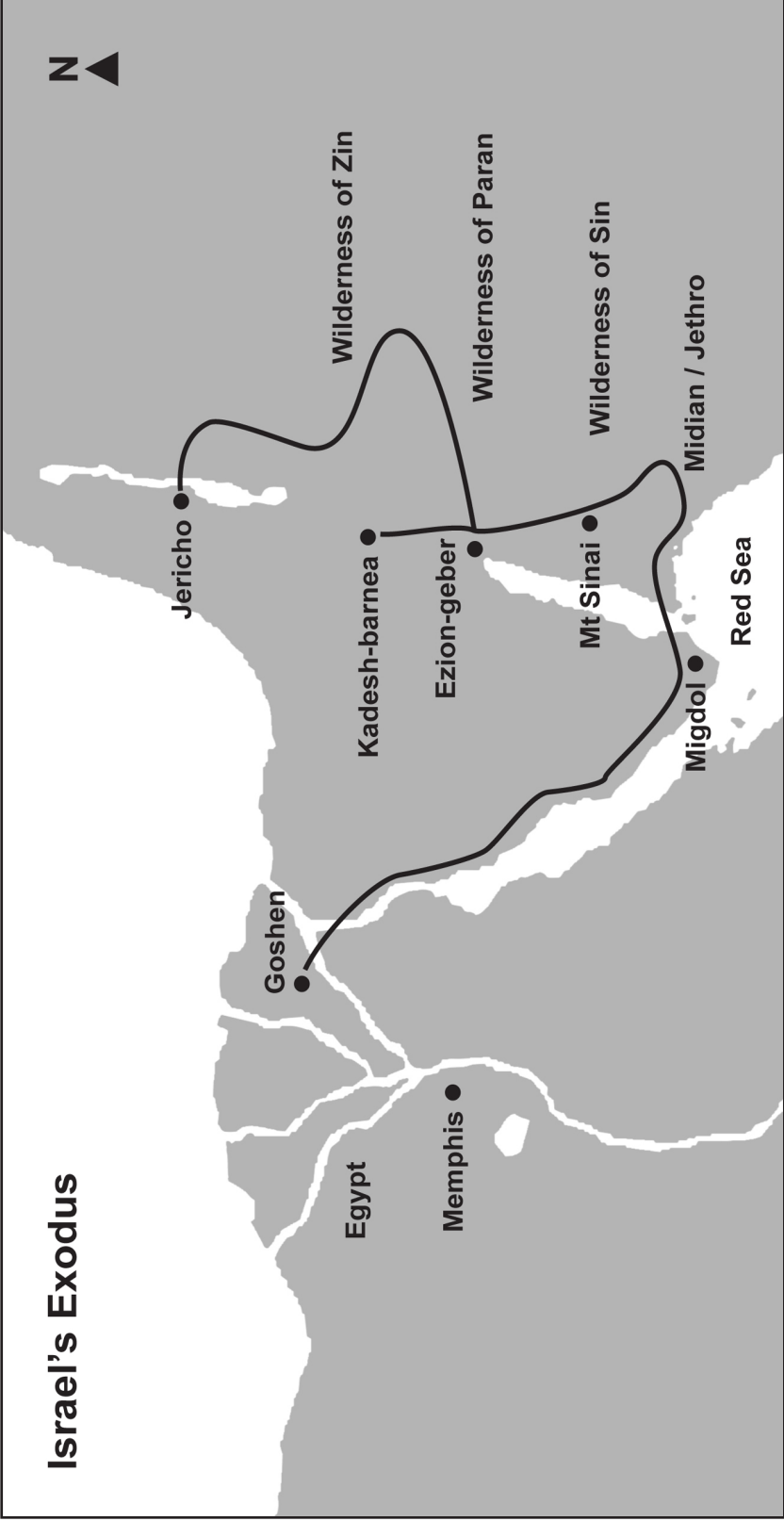
Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

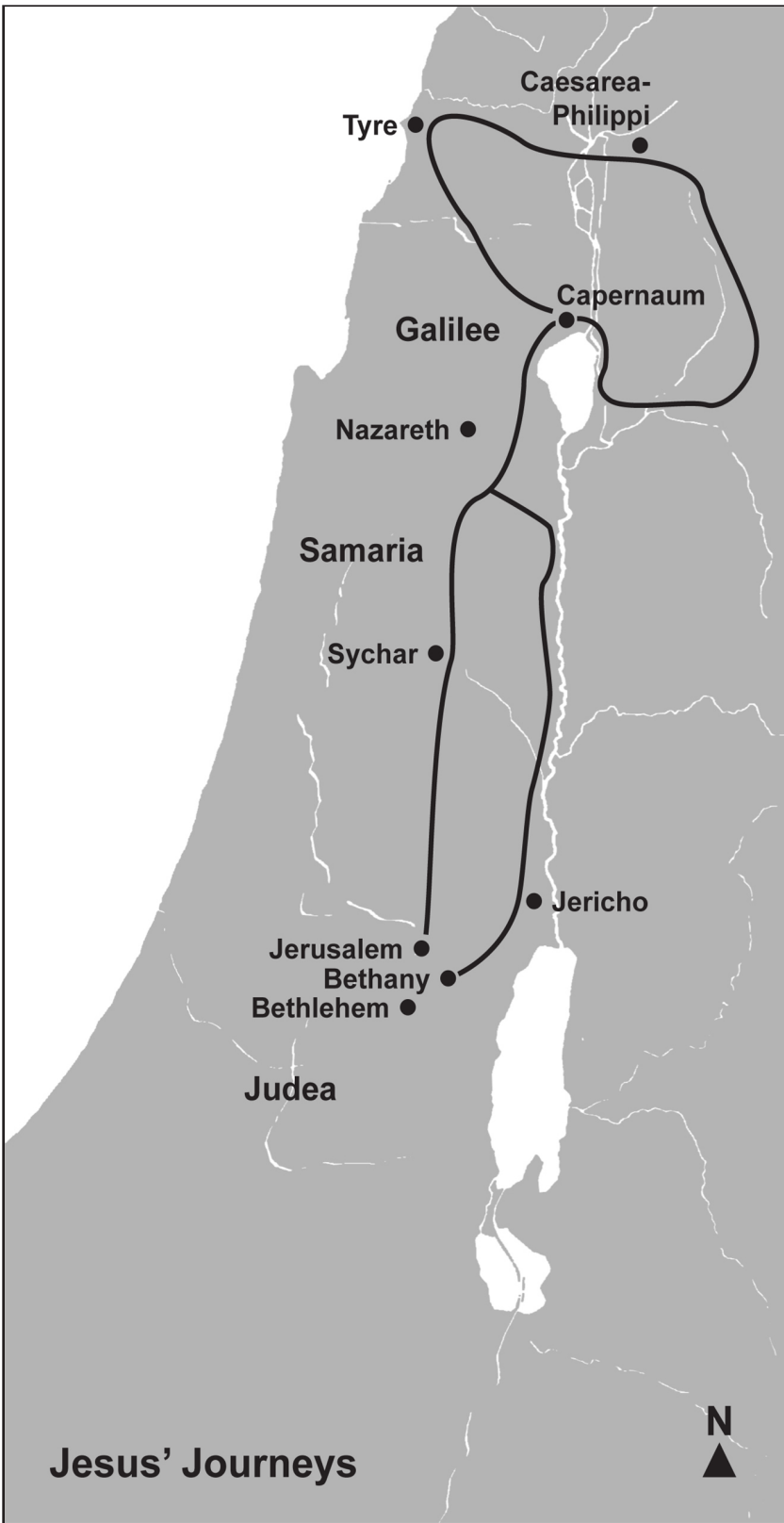
Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.



Ko e tui na'e talangofua ai 'a 'Epalahame, 'i hono ui ia ke 'alu atu ki ha potu te ne ma'u 'amui ko e nofo'anga; pea na'a ne fononga atu, o 'ikai te ne 'ilo pe ko 'ene 'alu ki fe.
- Hapelū 11:8



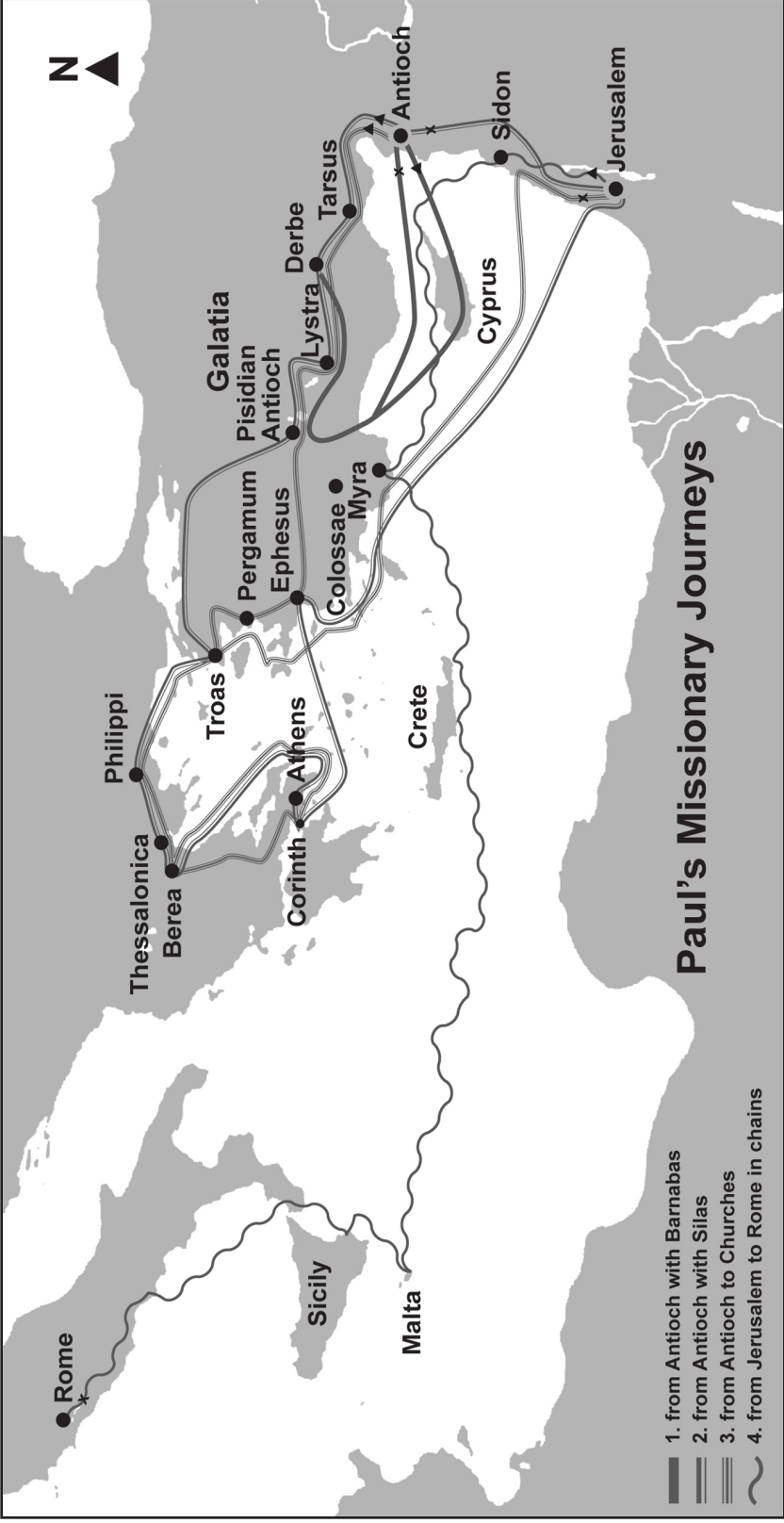
Pea ko 'eni, 'i he tukuangē 'ae kakai 'e Felo ke nau 'alu, na'e 'ikai tatakai 'akinautolu 'e he 'Otua 'i he hala 'oe fonua 'oe kau Filisitia, neongo hono ofi ia; he na'e pehē 'e he 'Otua, Telia na'a fakatomala 'ae kakai 'i he 'enau mamata ki he tau, pea te nau foki ki 'Iisipite. - 'Ekisotosi 13:17



Jesus' Journeys



He na'e 'ikai ke ha'u 'ae Foha 'oe tangata ke tauhia ia, ka ke tauhi, pea ke foaki 'ene mo'ui ko e hulu'i 'oe tokolahi. - Ma'ake 10:45



Ko au Paula ko e tamaio'eiki 'a Sisu Kaldasi, kuo fili ko e 'aposetolo, mo vahe'i ki he ongoongolele'i 'ae 'Otua, - Loma 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth



- 1956 Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyrd in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyrd in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ▶			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ▶			Romans 5:12-19	
Where are we? ◀			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we? ▶	God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son	God's perfect fellowship	
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ▶			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?



Fallen				Glory
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers		
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				
Luke 16:22 Blessed in Paradise				
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command				
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				
			Revelation 20:13 Thalaasa	Matthew 25:41 Revelation 20:10
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			Revelation 19:20 Lake of Fire	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
			Revelation 20:2 Abyss	

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Tu‘utu‘uni

Tongan at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *“the gates of Hades will not prevail,”* Matthew 16:18. Paul asks, *“Hades where is your victory?”* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *“Hades gives up,”* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *“Do not be afraid,”* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *“be afraid”* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *“out of the frying pan, into the fire?”* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *“Then he will say also to those on the left hand, ‘Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,’”* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *“You did not choose me, but I chose you,”* John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.



World Nations

Ko ia ke 'alu 'akimoutolu, 'o fakalotu i 'ae ngathi pule'anga kotoa pē, 'o papitaiso 'akinautolu 'i he huafa 'oe Tamai, mo e 'Alo, mo e Laumālie Mā'oni'oni: - Mātiu 28:19